

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Mgr. Martina Sovová

duben 2009

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

RIGORÓZNÍ PRÁCE

**ŠLECHTITELSTVÍ A PLEMENÁŘSTVÍ
Z POHLEDU PRÁVA**

**SELECTION AND BREEDING
FROM THE LEGAL POINT OF VIEW**

Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Mgr. Martina Sovová

duben 2009

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

Děkuji za spolupráci Prof. JUDr. Milanu Damohorskému, DrSc., který mi při zpracování této práce ochotně pomáhal.

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBA ZVÍŘAT	3
Úvod	3
2.1. Základní pojmy	3
2.2. Historie šlechtění a plemenitby zvířat	5
Shrnutí	7
3. MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY V OBLASTI ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT	8
Úvod	8
3.1. Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu	8
3.2. Úmluva o biologické rozmanitosti	9
3.3. Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky	13
3.3.1. Význam Strategie ochrany biologické rozmanitosti pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat	16
3.4. Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti	17
Shrnutí	18
4. ÚPRAVA ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT V EVROPSKÉ UNII.....	19
Úvod	19
4.1. Nařízení	19
4.2. Směrnice	20
4.3. Rozhodnutí	21
4.4. Společná zemědělská politika a „cross-compliance“	22
Shrnutí	25
5. ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBA ZVÍŘAT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	27
Úvod	27
5.1. Vývoj šlechtění a plemenitby zvířat na území České republiky	27
5.2. Organizace zvelebování chovů hospodářských zvířat na území České republiky ...	34
5.3. Ochrana práv k novým plemenům zvířat	37
Shrnutí	40
6. PLEMENÁŘSKÝ ZÁKON	41
Úvod	41
6.1. Oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat.....	41
6.2. Oblast označování a evidence zvířat	42
6.3. Novely plemenářského zákona.....	43
6.4. Prováděcí předpisy	45
6.4.1. Vyhláška č. 447/2006 Sb., o genetických zdrojích zvířat.....	46
6.4.2. Vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona	46
6.4.3. Vyhláška č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat ...	47

6.4.4. Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem.....	47
Shrnutí	48
7. PRÁVNÍ ÚPRAVA PLEMENÁŘSKÉHO ZÁKONA	49
Úvod	49
7.1. Základní pojmy.....	49
7.2. Skupiny zvířat.....	50
7.3. Subjekty podle plemenářského zákona	52
7.4. Šlechtění hospodářských zvířat	57
7.4.1. Šlechtitelská činnost a šlechtitelská opatření	59
7.4.2. Šlechtitelský program a chovný cíl.....	60
7.4.3. Šlechtitelské chovy	61
7.4.4. Zjišťování a evidování původu, vlastností a znaků vyjmenovaných hospodářských zvířat.....	62
7.4.5. Kontrola užitečnosti a kontrola dědičnosti vyjmenovaných hospodářských zvířat.....	62
7.4.6. Kvalifikovaný odhad plemenné hodnoty hospodářských zvířat.....	64
7.4.7. Plemenné knihy a plemenářská evidence	65
7.4.8. Ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat	67
7.4.9. Hodnocení vyjmenovaných hospodářských zvířat a jejich cílená selekce a připravlání v souladu se šlechtitelskými programy a cíli	68
7.4.10. Fáze šlechtění hospodářských zvířat.....	68
7.4.11. Genetické zdroje zvířat	69
7.4.12. Výzkumný ústav živočišné výroby - Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat	76
7.5. Plemenitba hospodářských zvířat	78
7.5.1. Ústřední registr plemeníků.....	78
7.5.2. Inseminace a přenos embryí.....	79
7.5.3. Historie inseminace.....	79
7.5.4. Přirozená plemenitba.....	81
7.5.5. Uvádění do oběhu	81
7.6. Označování a evidence zvířat	81
7.6.1. Historie označování a evidence zvířat	82
7.6.2. Označování a evidence zvířat v Evropské unii	83
7.6.3. Označování označovaných zvířat.....	85
7.6.4. Evidence evidovaných zvířat, osob a hospodářství	86
Shrnutí	88
8. DOZORČÍ ČINNOST NA ÚSEKU ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT	90
Úvod	90
8.1. Česká plemenářská inspekce	90
8.2. Orgány veterinárního dozoru.....	93
8.3. Kontroly v oblasti plemenářského zákona	95
8.4. Opatření	97
8.5. Sankce.....	98
8.6. Sankce podle cross-compliance.....	99
Shrnutí	101

9. PRÁVNÍ ÚPRAVA ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY NA SLOVENSKU	102
10. ZÁVĚR	104
11. SUMMARY	108
12. KLÍČOVÁ SLOVA	109
13. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A OSTATNÍCH PRAMENŮ	110
13.1. Použitá literatura.....	110
13.2. Ostatní prameny.....	111
13.3. Internetové prameny	112
14. SEZNAM PŘÍLOH	114

1. ÚVOD

Pro zpracování rigorózní práce jsem si zvolila téma Šlechtitelství a plemenářství z pohledu práva. Záměrem mé práce je podat co možná nejvíce ucelený přehled o právní úpravě šlechtění a plemenitby zvířat v České republice.

Důvodem, proč jsem si vybrala právě toto téma, je význam šlechtění a plemenitby zvířat jako jednoho z primárních odvětví živočišné výroby. Vzhledem k tomu, že živočišná výroba zajišťuje zejména výživu obyvatelstva bílkovinami živočišného původu, plní nezbytnou funkci pro existenci lidstva. Živočišná výroba se dělí na dílčí odvětví podle druhů chovaných zvířat a její obecné základy vycházejí z celé řady vědních oborů. Vlastní vývoj a strukturu živočišné produkce ovlivňují potřeby výživy obyvatelstva a potřeby celé řady odvětví zpracovatelského průmyslu.

S ohledem na vývoj českého právního řádu je živočišná výroba v České republice upravena v několika zákonech. Jedná se o:

- zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Dalšími právními předpisy, které se k této oblasti vztahují, jsou nejen zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů, ale také například zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, či zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Do právní úpravy šlechtění a plemenitby zvířat bylo nutné promítnout změny, které nastaly po vstupu České republiky do Evropské unie. Některé oblasti jsou striktně upraveny předpisy Evropské unie. Jedná se zejména o oblasti, které souvisejí s ochranou zdraví zvířat a osob. Naopak, právní úprava jiných odvětví se ruší a ponechává se na dobrovolné úpravě samotnými soukromoprávními subjekty, jako jsou chovatelská sdružení či chovatelské svazy. Tím dochází k roztříštění právní úpravy této oblasti, která tak může být nepřehlednou pro adresáty právních norem.

Cílem mé práce je proto snaha podat ucelený přehled o šlechtění a plemenitbě zvířat, o vývoji šlechtění a plemenitby vůbec a na území České republiky zvláště. Samostatnou kapitolu věnuji mezinárodním smlouvám, které se na oblast šlechtění a plemenitby vztahují, a úpravě oblasti šlechtění a plemenitby v Evropské unii. Velká část mé práce je zaměřena na právní úpravu šlechtění a plemenitby, kterou je zejména plemenářský zákon. V rámci toho se zaměřím na vysvětlení pojmů a základních institutů, kterými je „šlechtění“ a „plemenitba“, na subjekty působící v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat, na oblast označování zvířat a oblast evidence zvířat, osob a hospodářství i na dozorčí činnost prováděnou podle plemenářského zákona.

Pro svou práci jsem využila české odborné literatury, odborných časopisů a odborných materiálů získaných od příslušných věcných útvarů Ministerstva zemědělství a jemu podřízených organizací, jako je Česká plemenářská inspekce a orgány veterinárního dozoru. Dále jsem využila pramenů získaných od českých i zahraničních subjektů, zejména z jejich internetových stránek.

Součástí rigorózní práce by měla být i reflexe problémů z praxe, proto jsem se rozhodla využít poznatků z vlastní praxe v odboru legislativním a právním Ministerstva zemědělství, zejména z legislativního procesu k návrhům zákonů a prováděcích právních předpisů a ze zkušeností při aplikaci právních předpisů při vedení správních řízení a soudních sporů.

Rigorózní práce vychází z právního stavu dosaženého ke dni 31. 12. 2008.

2. ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBA ZVÍŘAT

Úvod

Zemědělství je jednou z nejstarších činností člověka, díky které dochází k uspokojování základních lidských potřeb. **Hlavní funkcí zemědělství** je proto především produkce potravin a jiných hospodářsky využitelných výrobků.¹

V oblasti zemědělství je pak **šlechtění a plemenitba** hospodářských zvířat jednou z neefektivnějších činností, která poskytuje chovatelům nejvyšší návratnost vložených prostředků.²

2.1. Základní pojmy

Šlechtění je činností směřující k cílenému zlepšování genetického základu plemen hospodářských zvířat, zejména zvýšit jejich hospodářskou hodnotu. Jedná se tedy o cílevědomé vytváření nových plemen nebo zlepšování již existujících plemen hospodářských zvířat. Základem šlechtění je snaha zúžit genotypovou proměnlivost populace daného plemene.³

Při chovu hospodářských zvířat považujeme za **šlechtění (zušlecht'ování)** tvorbu takových kombinací dědičných vloh (genů), které vedou ke vzniku vlastností a jejich souborů u jednotlivých zvířat. Tyto vlastnosti jsou pak žádoucím účelem chovu. Vytvářejí se tak určité typy ve vlastnostech plemenných, užitkových, konstitučních atd. Zušlecht'ování zvířat se dosahuje plemenitbou, při které se páří pouze taková zvířata, která svým potomkům mohou předat žádoucí dědičné vlohy, a to v potřebné kombinaci. Tento druh plemenitby

---

1 Damohorský M., Smolek M., Zemědělské právo, Praha, 2001, s. 10.

2 Hradecká E., Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://home.zf.jcu.cz/public/departments/koz/studium/predmety/slechteni/pred/uvod.pdf>>. Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/uvodsel.html>>.

3 Encyklopedie Cojeco [online], OPTIMUS s.r.o., 1999- , poslední úpravy 30. 8. 2002, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=94532&s_lang=2&title=%9Alecht%ECn%ED>.

je plemenitbou založenou na výběru. Opačným druhem je plemenitba volná, při které se zvířata páří zcela náhodně. Plemenitba výběrem (selekcí) v užším slova smyslu je plemenitbou, při níž oba rodiče náleží k témuž plemeni. O výběru lze však hovořit i při křížení mezi plemeny, popř. i mezi druhy, jestliže se toto křížení provádí z důvodu, aby se docílilo určité kombinace dědičných vloh a vlastností. Plemenářské zušlechťování výběrem probíhá tak, že zvířata v běžných, tj. nezušlechtěných chovech mají dědičné vlohy, které umožňují křížením získat jednotlivé požadované vlastnosti buď ve vyšší míře nebo ve vhodnější kombinaci s jinými vlastnostmi, než je běžným průměrem. Koncentrací těchto vloh výběrovou plemenitbou se vytvářejí žádoucí typy hospodářských zvířat. Vedle toho se však během času objevují v chovech spontánně nové vlastnosti, tzv. mutace, které se zakládají na změnách vloh (genů). Tím dostává chovatel stále nový materiál pro další výběr i v chovech již tzv. zušlechtěných.⁴

Šlechtěním chápeme tu složku plemenářské práce, která změnami v genotypové složce fenotypu dosahuje změny ve znacích či vlastnostech hospodářských zvířat. Jedná se tedy o proces řízeného rozmnožování živočichů, s cílem zlepšovat vybrané fenotypové vlastnosti na základě genetických zákonitostí.⁵ Genotypem rozumíme soubor veškeré genetické informace organismu, respektive veškeré genetické informace, týkající se zkoumaného znaku nebo znaků.⁶ Fenotypem je soubor všech pozorovatelných vlastností a znaků organismu.⁷ Fenotyp tedy představuje výsledek spolupůsobení genotypu a prostředí, čili to, jak organismus v daném znaku (znamech) skutečně vypadá.

Teoretickým základem šlechtění je **genetika populací**, která zahrnuje principy mendelistické genetiky a aplikace matematicko-statistických metod. V současné době je tato teorie značně propracovaná. Přesto v historii vznikala nová plemena a docházelo ke zvyšování užitkovosti i bez těchto znalostí. Dnes dochází k nárůstu poznatků a různých metod jejich využívání, což může navíc vést k ještě intenzivnějšímu zušlechťování hospodářských zvířat.⁸

---

4 Ottův slovník naučný [online], Seznam.cz, a.s., 1996- , [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/438834-slechtění-v-zivocisne-vyrobe>>.

5 Hradecká E., Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://home.zf.jcu.cz/public/departments/koz/studium/predmety/slechtění/pred/uvod.pdf>>.

6 Wikipedie: otevřená encyklopedie [online], Wikimedia foundation, 2001- , poslední úpravy 28. 10. 2007, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Genotyp>>.

7 Wikipedie: otevřená encyklopedie [online], Wikimedia foundation, 2001- , poslední úpravy 1. 12. 2007, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fenotyp>>.

8 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/selek2.html#>>.

Plemenitbou hospodářských zvířat rozumíme záměrné rozmnožování těchto zvířat. Způsoby plemenitby se třídí podle plemenné příslušnosti zvířat (plemenitba čistokrevná a křížení), podle stupně jejich příbuznosti (plemenitba cizorodá a příbuzenská) či podle genetického základu.⁹

Plemenářská práce zahrnuje soubor všech zootechnicko-organizačních a ekonomických opatření, která vedou k všestrannému zvyšování užitkovosti hospodářských zvířat.¹⁰

Šlechtění hospodářských zvířat má, proti jiným odvětvím zemědělství, některé charakteristické odlišnosti, které celý systém práce výrazně ovlivňují. Jedná se zejména o delší časový odstup mezi uplatněním jednotlivých opatření a jejich účinkem. Délka tohoto odstupu souvisí s reprodukčními ukazateli a pohybuje se od několika měsíců do více než pěti let. Důsledky plemenářských zásahů jsou obvykle dlouhodobé, i když změny v kvalitativní skladbě populace lze v některých případech dosáhnout již v první generaci potomstva. Plemenářská opatření se realizují v konkrétních ekonomických a výrobních podmínkách jedné etapy, ale jsou zaměřeny na potřeby a podmínky etap následujících. Proto je nedílnou součástí plemenářské práce i koncepční a prognostická činnost.¹¹

2.2. Historie šlechtění a plemenitby zvířat

Šlechtění hospodářských zvířat je úzce spojeno s vývojem celé lidské společnosti. Tvorba kulturních plemen hospodářských zvířat se zakládala jak na určitém výběru podle vlastností zvířat, které se vyskytovaly u divokých druhů, tak i na výběru mutací. Domestikace zvířat tak umožňovala vznik nových mutací, ale i udržení mutací, které by teoreticky mohly vzniknout samovolně, ale byly takové podoby, která by se v přírodě v rámci přírodního výběru neudržela. Pouze péčí člověka se mohly tyto mutace udržet a dále se rozmnožovat. Plemenářský výběr jde tedy v určité míře proti výběru přírodnímu. Některé užitkové vlastnosti zvířat, z hlediska člověka pozitivní, by naopak pro zvířata samotná znamenaly

---

9 Encyklopedie Cojeco [online], OPTIMUS s.r.o., 1999- , poslední úpravy 12. 6. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/82500-plemenitba>>.

10 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/uvodsel.html>>.

11 Hradecká E., Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://home.zf.jcu.cz/public/departments/koz/studium/predmety/slechtenti/pred/uvod.pdf>>.

značné oslabení pozice v rámci přírodního výběru. Toto oslabení však člověk nahrazuje péčí o zvíře při domestikaci. Do jisté míry se přírodní výběr uplatňuje i při zušlechťovací plemenitbě, neboť v určitých hospodářských a klimatických poměrech, které člověk nemůže ovlivnit, nedají jednotlivé geny takové vlastnosti, jaké by daly v jiných hospodářských a klimatických podmínkách.¹²

Zušlechťovací plemenitbu prováděl člověk vlastně od počátku, kdy domestikoval dnešní hospodářská zvířata. Z počátku spíše nevědomky a neúmyslně a za spolupůsobení výběru přírodního, takže různá přírodní plemena (lze-li již v této fázi hovořit o plemenech hospodářských zvířat) byla plemeny polopřírodními. Vznik dnešních plemen se datuje až do poloviny 18. století a pochází z Anglie. Za zakladatele moderního šlechtění považujeme Roberta Bakewella (*1725-†1795) a jeho následovníky, např. Batese a bratry Collingy. Bakewell v době průmyslové revoluce, pro kterou je charakteristické stěhování lidí do měst a s tím související i menší množství osob zabývajících se zemědělstvím, jako první použil šlechtitelské metody (tj. selekci a křížení), které umožnily zdvojnásobení živočišné produkce, čímž mohlo dojít k uspokojování vyšší potřeby potravin. „Sláva jeho spočívala výhradně na šťastných pokusech zdokonaliti plemena domácího dobytka. Praví se, že jediný beran v jediném roce vynesl mu 400 guineí. Druh skotu, jež v Anglii zavedl, nazývá se dosud plemenem dishleyským (po jeho rodišti a bydlišti Dishley v hrabství leicesterském). I jeho koně měli zvučné jméno a vynášeli mu rovněž jako ovce báječné obnosy. Jedním z jeho úkolů bylo vychovati plemeno zvířecí, jež by tučnělo o nejmenší míře potravy.“¹³

Šlechtění hospodářských zvířat v této době spočívalo spíše na osobním nadání a individuálních schopnostech jednotlivých chovatelů. Dovednost posuzovat zvířata byla považována za umění, jehož metody chovatelé tajili. S rozšiřováním nových plemen se rozšiřovala i tato dovednost a příslušné praktické postupy. Na objektivní vědeckou bázi se zušlechťování zvířat dostalo teprve moderní naukou o dědičnosti. Osobní nadání však bylo, je a vždy také bude nezbytnou podmínkou úspěchu šlechtění hospodářských zvířat. Metody plemenářského zušlechťování byly prohloubeny velmi podstatně teprve tehdy, když vedle posuzování podle vzhledu zvířete byly zavedeny i zkoušky vlastností užitkových v rámci celých chovů. Toto bylo započato v 90. letech 20. století v Dánsku zejména s kontrolou produkce mléka. Od této doby se taková kontrola rozšiřuje např. i na plodnost a výkrmnost

---

12 Ottův slovník naučný [online], Seznam.cz, a.s., 1996- , [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/438834-slechtění-v-zivocisne-vyrobe>>.

13 Ottův slovník naučný [online], Seznam.cz, a.s., 1996- , [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/214020-bakewell>>.

u prasat, na nosnost u drůbeže, na produkci vlny u ovcí a na tah u koní. Výběr podle těchto užitkových vlastností staví však nauku o zušlechťování hospodářských zvířat před nové otázky a úkoly. Tyto vlastnosti stejně jako vlastnosti fyziologické podléhají do velké míry vnějším vlivům a jsou velice proměnlivé. Chceme-li z těchto vloh usuzovat na dědičné vlastnosti zvířete, je nutné zjistit vliv vnějších činitelů a vyloučit jejich působení. Způsob tohoto výběru patří k nejdůležitějším otázkám nauky o dědičnosti u hospodářských zvířat a metodiky praktického plemenářského zušlechťování.¹⁴

Šlechtění zvířat prošlo v posledních desetiletích mnoha významnými změnami. Lze říci, že je v současné době závislé na vědeckých a technologických poznatcích. U hospodářských zvířat je v rukou uznaných chovatelských sdružení a šlechtitelských podniků, zatímco úloha chovatele je menší. Osobní rozhodování a pozorování tedy bylo nahrazeno měřením, výpočty a vědeckými odhady. Současně došlo k uplatnění velmi účinných biotechnologií, zejména pokud se jedná o oblast reprodukce. Za nejvýznamnější biotechnologické opatření lze považovat zavedení umělé inseminace v 50. letech 20. století, které umožňuje široké využití vynikajících samčích jedinců a také prověřování plemenků podle užitkovosti potomstva.¹⁵

Shrnutí

Vývoj šlechtitelství a plemenářství je závislý na vývoji celé společnosti. S rozvojem vědy a techniky se otvírají další možnosti pro oblast šlechtění a plemenitby zvířat. Náhodné šlechtitelské úspěchy chovatelů byly vystřídány složitými matematickými výpočty a efektivními technologickými postupy, které zajistily vyšší produktivnost živočišné výroby. Z historického hlediska je patrné, že pouze díky novým metodám a novým vědeckým oborům mohla být uspokojována stále se zvyšující potřeba potravin. Snahy chovatelů o vyšší výnosnost přetrvávají i v současné době. Jejich úspěchy či neúspěchy se odrazí v naší společnosti. Závěrem tedy můžeme říci, že vývoj celého lidstva je do jisté míry též závislý i na úspěchu šlechtění a plemenitby zvířat.

---

14 Ottův slovník naučný [online], Seznam.cz, a.s., 1996- , [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/438834-slechteni-v-zivocisne-vyrobe>>.

15 Hradecká E., Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://home.zf.jcu.cz/public/departments/koz/studium/predmety/slechteni/pred/uvod.pdf>>.

3. MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY V OBLASTI ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT

Úvod

Mezi prameny mezinárodního práva patří v oblasti úpravy plemenářského zákona dvě stále platné mnohostranné mezinárodní úmluvy, kterými je Česká republika vázána. Těmito úmluvami jsou:

- Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, resp. skotu a
- Úmluva o biologické rozmanitosti zasahující nejen do oblasti ochrany životního prostředí, ale také do oblasti ochrany, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

3.1. Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu

Jak již bylo výše uvedeno, je **Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu** (*Convention internationale pour l'unification des méthodes de tenue et de fonctionnement des livres généalogiques du bétail*) jedinou platnou mnohostrannou mezinárodní úmluvou pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, kterou je Česká republika vázána.¹⁶

Tato úmluva byla uzavřena dne 14. října 1936 v Římě, v sídle Mezinárodního zemědělského ústavu. Za Československou republiku ji podepsal Dr. František Chvalkovský, zvláštní vyslanec a zplnomocněný ministr u jeho výsosti italského krále a zástupce ve Stálé komisi Mezinárodního zemědělského ústavu.

Tato úmluva nebyla publikována ve Sbírce zákonů, její znění je ve francouzském jazyce uloženo na Ministerstvu zahraničních věcí (viz příloha č. 1).

Cílem této úmluvy je sjednocení:

---

16 Důvodová zpráva k zákonu č. 130/2006 Sb., Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-11-08] Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&t=1058>>.

- organizace rodokmenů hovězího dobytka,
- metod určených k zajištění identifikace zvířat a
- metod zkoušek užitkovosti,

a to nejenom z hlediska zoologického či z hlediska mezinárodních přesunů zvířat, ale i vzhledem k potřebnosti shromažďovat informace, které musejí být obsaženy v osvědčeních o původu a užitkovosti hospodářských zvířat, využívaných v mezinárodním obchodu.

Úmluva zejména stanoví požadavek, aby v každém státě úmluvy existovala pouze jedna plemenná kniha pro jedno plemeno skotu. Dále úmluva stanoví, že zvířata, která mají být zapsána do plemenné knihy, musejí být označena způsobem, který umožní snadnou a bezpečnou identifikaci. Úmluva také umožňuje, aby osoba pověřená vedením plemenné knihy vydávala osvědčení nebo výpisy týkající se každého zvířete zapsaného v této plemenné knize.

Požadavky stanovené Úmluvou o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu Česká republika zohlednila ve svém právním řádu. Až do současnosti jsou tyto požadavky základem systému plemenářské práce.

3.2. Úmluva o biologické rozmanitosti

Úmluva o biologické rozmanitosti (*The Convention on Biological Diversity, CBD*)¹⁷ patří k nejvýznamnějším mezinárodním mnohostranným úmluvám v oblasti životního prostředí, ale i v oblasti ochrany, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

Úmluva o biologické rozmanitosti (dále jen „Úmluva“) byla poprvé vystavena k podpisu na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (*UNCED*, „Summit Země“) dne 5. června 1992 v brazilském Rio de Janeiru a vstoupila v platnost dne 29. prosince 1993. Vláda České republiky schválila přistoupení k Úmluvě dne 2. června 1993 svým usnesením č. 293. Za Českou republiku podepsal Úmluvu Vladimír Galuška, vedoucí Stálé mise České republiky při Organizaci spojených národů dne 4. června 1993 a Úmluva pro ni vstoupila

---

17 Convention on Biological Diversity [online], ©SCBD, poslední úpravy 23. 11. 2007, [cit. 2007-12-11]. Dostupné z: <<http://www.biodiv.org/>>, <<http://www.cbd.int/convention/about.shtml>>.

v platnost dne 3. března 1994. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání této Úmluvy bylo vyhlášeno ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb.¹⁸

Úmluva má 190 smluvních stran.¹⁹ Smluvními stranami se stala naprostá většina členských zemí Organizace spojených národů a také Evropská společenství.

Úmluva si klade tři základní cíle, kterými jsou ochrana biodiverzity na všech jejích úrovních, trvale udržitelné využívání jejích složek a spravedlivé a rovnoměrné rozdělování přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů, včetně odpovídajícího přístupu ke genetickým zdrojům a odpovídajícího předávání příslušných technologií při zohlednění všech práv na tyto zdroje a technologie, včetně odpovídajícího způsobu financování.

Biodiverzitou (biologickou rozmanitostí) Úmluva rozumí variabilitu všech žijících organismů včetně, mezi jinými, suchozemských, mořských a jiných vodních ekosystémů a ekologických komplexů, jejichž jsou součástí; zahrnuje diverzitu v rámci druhů, mezi druhy i diverzitu ekosystémů. Biodiverzitu tedy chápeme jako rozmanitost života ve všech jeho formách, úrovních a kombinacích. Nejedná se jen o pouhý součet všech genů, druhů a ekosystémů, ale spíše o variabilitu uvnitř a mezi nimi.²⁰ Ochrana biologické rozmanitosti je v zájmu každého jednotlivce. Biologické zdroje jsou pilíři, na kterých stojí celá naše civilizace. Ztráta biologické rozmanitosti ohrožuje naše zásoby potravin, příležitost k odpočinku a cestování, zdroje dřeva, léků či energie.²¹ Zachování, ochrana a udržitelné využívání všech složek biologické rozmanitosti je základní podmínkou udržení stability a rovnováhy v přírodě na naší planetě. Je to také podmínka existence člověka, a to jak ve smyslu biologickém, tak i ve smyslu ekonomickém a etickém.²²

K naplňování cílů Úmluvy mají smluvním stranám napomoci vytvořené tématické programy a průřezové programy činností. Tématické programy jsou zaměřeny na hlavní typy ekosystémů, průřezové programy činností se týkají otázek, které prostupují všemi tématickými programy. Úmluva pokrývá široké spektrum otázek, což vedlo k tomu, že si smluvní strany musely stanovit své priority při jejich naplňování.

---

18 Česká republika a mnohostranné environmentální smlouvy v roce 2005 a v dalších letech, Planeta: odborný časopis pro životní prostředí, Praha, 2005, sv. XIV, č. 5, s. 12.

19 List of Parties - Convention on Biological Diversity [online], ©SCBD [cit. 2007-12-11]. Dostupné z: <<http://www.cbd.int/convention/parties/list.shtml>>.

20 Úmluva o biologické rozmanitosti, Česká republika a Mezinárodní smlouvy v ochraně přírody, Praha, 2006.

21 Secretariat of the Convention on Biological Diversity, Sustaining life of Earth, Montreal, 2000, s. 3.

22 Damohorský M. a kol., Právo životního prostředí, Praha, 2007, s. 323.

Pro realizaci cílů vytyčených úmluvou byly vytvořeny orgány Úmluvy, kterými jsou Konference smluvních stran, Poradní orgán pro vědecké, technické a technologické záležitosti, expertní skupiny a Sekretariát Úmluvy.²³

Konference smluvních stran (*Conference of the Parties, COP*)²⁴ je nejvyšším rozhodovacím orgánem, který se skládá ze všech zástupců států a regionálních ekonomických organizací, které podepsaly Úmluvu. Toto zasedání se koná jednou za dva roky. Od roku 1994 se tedy konalo již osm zasedání COP. Naplňování rozhodnutí, která jsou přijímána na COP, je pro smluvní strany závazné. Na zasedání COP je vysílána delegace České republiky vždy na základě usnesení vlády – např. usnesení vlády č. 210 ze dne 1. března 2006.

COP se na každém zasedání podrobně zabývá určitými biologickými tématy nebo typy ekosystémů či specifickými ustanoveními Úmluvy. V současné době existuje sedm pracovních programů, zaměřených na základní typy ekosystémů (lesní biodiverzita; mořská a pobřežní biodiverzita; zemědělská biodiverzita; biodiverzita sladkovodních vnitrozemských ekosystémů; biodiverzita humidních a subhumidních ekosystémů a v neposlední řadě ostrovní biodiverzita). Kromě těchto témat se v rámci Úmluvy vytvořilo ještě 19 průřezových témat, která by měla prostupovat všemi pracovními programy. Mezi nimi např. přístup ke genetickým zdrojům, ekosystémový přístup, chráněná území, invazní vetřelecké druhy, apod.²⁵

Poradní orgán pro vědecké, technické a technologické záležitosti (*Subsidiary Body on Scientific Technical and Technological Advice, SBSTTA*), je složen z expertů z členských států. Jeho hlavní posláním je předkládat o jednotlivých tématech Úmluvy doporučení pro zasedání COP.

Expertní skupiny (*Ad Hoc Technical Expert Groups, AHTEG*), ustavuje SBSTTA pro řešení průřezových vědeckých a odborných otázek.

Sekretariát Úmluvy (*SCBD*) sídlí v Montrealu a je napojen na program Organizace spojených národů pro životní prostředí (*United Nations Environment Programme, UNEP*)²⁶. Jeho hlavní úlohou je organizace zasedání COP, příprava návrhů dokumentů, pomoc členům

---

23 Česká republika a mnohostranné environmentální smlouvy v roce 2005 a v dalších letech, Planeta: odborný časopis pro životní prostředí, Praha, 2005, sv. XIV, č. 5, s. 13.

24 Conference of the Parties (COP) [online], ©SCBD, [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.cbd.int/convention/cops.shtml>>.

25 Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, Praha, 2005, s. 8.

26 United Nations Environment Programme (UNEP) - Home page [online] ©UNEP [cit. 2007-12-12]. Dostupné z: <<http://www.unep.org/>>.

Úmluvy při realizaci plánu práce, koordinace s ostatními mezinárodními organizacemi a získávání a rozšiřování informací.

V roce 1994 se smluvní strany Úmluvy dohodly na založení informačního systému pro naplňování cílů Úmluvy. Tak byl na základě článku 18 Úmluvy vytvořen Informační systém Úmluvy o biologické rozmanitosti (*Clearing-House Mechanism of the Convention on Biological Diversity, CHM CBD*)²⁷. Tento informační systém uživatelům poskytuje informace týkající se různých otázek ochrany biologické rozmanitosti v národním i celosvětovém měřítku.

Cílem tohoto informačního systému tedy je:

- zabezpečit a usnadnit vědecko-technickou spolupráci v oblasti ochrany biologické rozmanitosti uvnitř a mezi státy,
- rozvinout globální mechanismus pro výměnu a sjednocování informací o biologické rozmanitosti,
- vyvinout nezbytné personální a technologické zajištění systému.

Národním koordinátorem tohoto informačního systému byla jmenována Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.

Plněním Úmluvy je pověřeno jak Ministerstvo životního prostředí, tak Ministerstvo zemědělství. Vzhledem k tomu, že se Úmluva dotýká i dalších resortů, byl pro zajištění meziresortní spolupráce vytvořen při Ministerstvu životního prostředí v listopadu 1996 Český výbor pro Úmluvu o biologické rozmanitosti, doplněný později o zástupce nevládních organizací. Při Českém výboru byl ustaven vědecký poradní sbor pro řešení odborných otázek.²⁸

Náplň činnosti Českého výboru vyplývá ze statutu Výboru vydaného příkazem ministra životního prostředí č. 21/2004 ze dne 17. srpna 2004. Patří sem mimo jiné koordinace postupu jednotlivých resortů při zajišťování závazků vyplývajících z CBD, zabývá se aktuálními problémy a úkoly, které vyplývají pro Českou republiku ze zasedání konference smluvních stran, jako jsou projednání dokumentů předkládaných COP a příprava podkladů a postupu České republiky na zasedáních COP. Ve spolupráci se členy Vědeckého poradního sboru zpracovává dokumenty požadované orgány Úmluvy o biologické rozmanitosti a na jejich

---

27 Convention on Biological Diversity [online], ©SCBD [cit. 2007-12-18]. Dostupné z: <<http://www.cbd.int/chm/>>.

28 Ministerstvo životního prostředí, Česká republika a mnohostranné environmentální smlouvy v roce 2005 a v dalších letech, Planeta : odborný časopis pro životní prostředí, Praha, 2005, sv. XIV, č. 5, s. 12.

základě předkládá Ministerstvu životního prostředí svá doporučení, podílí se na přípravě národních zpráv, případových studií, ostatních materiálů a dalších strategických dokumentů pro naplňování Úmluvy a na poskytování informací týkajících se CBD do Informačního systému Úmluvy.

Pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat je významné, že se každá smluvní strana, tedy i Česká republika, zavazuje vytvořit podmínky pro usnadnění přístupu ke genetickým zdrojům, přičemž jsou stanoveny základní podmínky tohoto přístupu (například předchozí souhlas smluvní strany poskytující genetické zdroje apod.). Jde-li tedy o závazky vyplývající pro Českou republiku z Úmluvy, které mají být podrobně rozpracovány národními právními předpisy, navrhovaná právní úprava ochrany, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství bude zahrnovat také závazky vyplývající z Úmluvy. Společně s právní úpravou konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů významných pro výživu tak dojde ke komplexní právní úpravě těchto genetických zdrojů tak, jak o nich obecně hovoří i Úmluva.

Po vstupu České republiky do Evropské unie se situace v naplňování závazků, vyplývajících z Úmluvy, změnila. Kromě priorit jednotlivých členských států Evropské unie, jako smluvních stran Úmluvy, byly odsouhlaseny společné priority, vyplývající ze skutečnosti, že smluvní stranou CBD jsou i Evropská společenství.

3.3. Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky

Zatímco v prvním období po vstupu Úmluvy v platnost byla pozornost členských zemí soustředěna na ochranu biologické rozmanitosti v celosvětovém měřítku, v posledním období se do popředí dostávají otázky využívání složek biologické rozmanitosti a rovnoměrného rozdělování výnosů z biologických zdrojů.

Vláda České republiky proto schválila usnesením č. 620 ze dne 25. května 2005 Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky (dále jen „Strategie“), a to jako politický, koncepční právně nezávazný dokument.

Strategie je vyžadována podle čl. 6 Úmluvy a je považována za hlavní strategický materiál ochrany biologické rozmanitosti každé smluvní strany Úmluvy. Strategie je základním dokumentem, který se opírá o související činnosti Úmluvy, tzv. programy činností, které navrhuje SBSTTA a které jsou poté schvalovány COP. Programy činností pro jednotlivá

témata COP mají být v rámci možností každého státu zahrnuty do národních strategií ochrany biodiverzity a následně zapracovány a rozvedeny v akčních plánech. Strategie tyto programy činností akceptuje a v nich uvedené cíle vhodným způsobem upravuje podle aktuálních podmínek a možností České republiky. Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky vznikla krátce po vstupu České republiky do Evropské unie. Jedná se o první dokument, který naznačil možnosti dalšího postupu v ochraně biodiverzity a který zaštiťuje komplexní ochranu biodiverzity v České republice, a to také proto, že pokrývá jak „strategická témata“ ochrany in situ, ex situ, invazních druhů, apod., ale definuje také problémové okruhy a cíle v „biodiverzitě v sektorových a složkových politikách“ (lesní ekosystémy, vodní a mokřadní, doprava, energetika, cestovní ruch, apod.).²⁹

Jedním z **hlavních cílů** této Strategie, obsažený také ve schváleném usnesení vlády, je úkol uložený ministrům ostatních resortů, aby zohledňovali cíle Strategie v programových a odvětvových dokumentech, politikách, strategiích, koncepcích a příslušných právních předpisech. Ačkoliv tyto materiály ostatních resortů nemají ochranu přírody jako prioritní cíl, díky nim bude možné lépe dospět k celosvětovému cíli, tj. snížení úbytku biologické rozmanitosti do roku 2010.

Dne 22. května 2006 přijala Komise Evropských společenství sdělení „Zastavení ztráty biologické rozmanitosti do roku 2010 a v dalších letech – Zachování ekosystémových služeb v zájmu dobrých životních podmínek pro lidstvo“³⁰, které poskytuje náhled na stav biologické rozmanitosti v Evropské unii a možné způsoby zastavení její ztráty. V tomto sdělení definuje politickou strategii směřující k zastavení snižování biologické rozmanitosti do roku 2010. Určuje čtyři klíčové oblasti činností, kterými jsou biologická rozmanitost v Evropské unii; Evropská unie a celosvětová biologická rozmanitost; biologická rozmanitost a změna klimatu; rozvoj znalostí. Prioritní cíle jsou navrženy v souvislosti s těmito oblastmi, zejména ochrana nejvýznamnějších stanovišť a druhů a přijetí opatření týkajících se širšího území venkovských oblastí a mořského prostředí.

Celosvětově odsouhlasený cíl zastavení, či alespoň výrazného zpomalení rozsahu a rychlosti úbytku biodiverzity do roku 2010, je předmětem několika mezinárodních a evropských dohod. V rámci Evropské unie byla poprvé na summitu v Göteborgu v roce

---

29 Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, Praha, 2005, s. 7.

30 Sdělení Komise ES celexové číslo 52007AE0205, Úřad pro úřední tisky Evropské unie, Přístup k právu Evropské unie, EUR-Lex, České rozhraní [online], [cit. 2007-12-12]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/oj/2007/c_097/c_09720070428cs00060011.pdf>.

2001 zdůrazněna potřeba zastavit úbytek biologické rozmanitosti a zahrnout tento cíl do Strategie udržitelného rozvoje Evropských společenství. Šestý akční program pro životní prostředí Evropských společenství od července 2002 rovněž obsahuje tento požadavek, a to jak na evropské, tak celosvětové úrovni. Na páté Ministerské konferenci Evropské hospodářské komise (*United Nations Economic Commission for Europe, UNECE*)³¹ v Kyjevě v květnu 2003 bylo přijato společné stanovisko ministrů životního prostředí, ve kterém se zavázali zastavit úbytek biologické rozmanitosti v regionu UNECE do roku 2010. Na celosvětové úrovni bylo na šestém zasedání COP Úmluvy v roce 2002 přijato Rozhodnutí VI/26, ve kterém je zhodnocen alarmující stav biologické rozmanitosti a státy jsou vyzývány k významné redukci úbytku biodiverzity na celosvětové, regionální a místní úrovni. Navazující Světový summit o udržitelném rozvoji konaný v Johannesburgu v roce 2002 (*World Summit on Sustainable Development, WSSD*)³² znovu zdůraznil cíl významně snížit současný úbytek biodiverzity do roku 2010 a označil CBD za hlavní nástroj k dosažení „cíle 2010“ v celosvětovém měřítku. Všechny cíle Strategie proto směřují k dosažení tohoto základního cíle, na kterém se shodli představitelé jednotlivých států.³³

Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky byla zpracována podle vzoru a v souladu se strategií Evropských společenství. Je zachováno členění jednotlivých kapitol na strategická témata ekosystémový přístup; ochrana biodiverzity in situ i ex situ; udržitelné využívání; apod.) a biodiverzitu v sektorových a složkových politikách (zemědělství, lesní ekosystémy, vodní a mokřadní ekosystémy, apod.) Jednotlivé kapitoly jsou vždy převedeny na specifické podmínky České republiky. Naplňování Strategie může významnou měrou přispět k dosažení cílů, vytyčených Strategií udržitelného rozvoje České republiky v prosinci 2004.

V oblasti agrobiodiverzity si Strategie klade následující priority:³⁴

- Zastavení trendu současného poklesu diverzity rostlin, zvířat a mikroorganismů využívaných v zemědělství a potravinářství, přechod k jeho postupnému nárůstu

---

31 United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) [online], © United Nations Economic Commission for Europe, Poslední úpravy 16. 9. 2008, [cit. 2008-09-17].
Dostupné z: <<http://www.unece.org/>>.

32 World summit on sustainable development, WSSD [online], © United Nations, poslední úpravy 24. 8. 2006, [cit. 2008-09-18]. Dostupné z: <<http://www.un.org/events/wssd/>>.

33 Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, Praha, 2005, s. 7 a 8.

34 Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat [online], Výzkumný ústav živočišné výroby [cit. 2008-6-24], Dostupné z: <<http://www.genetickezdroje.cz/linux20.ignum.cz/>>.

prostřednictvím tvorby a podpory vhodných produkčních systémů a zařazením principů konzervačního managementu do šlechtitelských programů.

- Zajištění genetických zdrojů v kryokonzervované podobě v národních genobankách a vytvoření expertního a informačního systému pro plánování konzervačního managementu a rekonstrukční genetiky.
- Dopracování legislativního rámce a zajištění jeho průběžného doplňování zákonnými normami kompatibilními s mezinárodně přijatými závazky.
- Vytvoření podmínek pro setrvalý rozvoj všech genetických zdrojů (i těch, které neslouží k zemědělskému nebo průmyslovému využití), včetně přístupu k nim a spravedlivého rozdělení přínosů z jejich využívání.
- Zvýšení úrovně komunikace a kooperace s uživateli pro zajištění faktického naplnění strategických cílů.

3.3.1. Význam Strategie ochrany biologické rozmanitosti pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat

Pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat má zásadní význam kapitola IV. Strategie ochrany biologické rozmanitosti, upravující Genetické banky, a kapitola VI. této Strategie, upravující Přístup ke genetickým zdrojům a rozdělování přínosů z nich.

Podle těchto ustanovení se genetickými bankami (genobankami) rozumí soubor zařízení a systematických opatření, sloužících k uchování genetické diverzity živých organismů ve formě semen, pylu, embryí, pletiv a tkání nebo ve formě živých organismů.

Přestože prioritním cílem Úmluvy je ochrana a trvalé využívání biodiverzity in situ, tj. ve svém přirozeném prostředí (viz čl. 8 Úmluvy), je využití genových bank pro ochranu biodiverzity ex situ, tj. mimo své přirozené prostředí, např. ZOO, botanická zahrada, doporučeno jako hlavní doplňková aktivita (viz čl. 9 Úmluvy).

Organismy využívané v zemědělství jsou jednou ze složek agrobiodiverzity, která zahrnuje všechny komponenty biologické rozmanitosti, přispívající k produkci potravin a dalších lidských životních potřeb (suroviny, léky, tažná síla zvířat, apod.) a udržování přírodního prostředí.

Genetické zdroje pro výživu a zemědělství zahrnují plemena, odrůdy, linie a rasy zvířat, rostlin a mikroorganismů využívaných, kultivovaných a ochraňovaných člověkem.

Člověk není podle Úmluvy o biologické rozmanitosti do pojmu genetický zdroj zahrnut (Rozhodnutí COP III/11).

Dalším z cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti je regulace přístupu k biologickým zdrojům a zajištění spravedlivého podílu na přínosech plynoucích z jejich, zejména komerčního, využívání (*Access and Benefit Sharing - ABS*)³⁵.

Zásadním mechanismem ochrany genetických zdrojů je Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství.³⁶

3.4. Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti

K Úmluvě lze přijímat v případě potřeby a shody prováděcí protokoly. Prvním byl tzv. **Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti** (*Cartagena Protocol on Biosafety, CPB*)³⁷, který byl přijat dne 29. ledna 2000 v Montrealu. Protokol byl poprvé vystaven k podpisu při příležitosti pátého zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti dne 25. května 2000 v keňském hlavním městě Nairobi. Česká republika ratifikovala Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti (dále jen „Protokol“) dne 8. října 2001 jako jeden z prvních států. Protokol vstoupil v platnost 11. září 2003 a dosud jej ratifikovalo 131 států a Evropská společenství.

Cílem Protokolu je zajistit ochranu a bezpečnost při zacházení, využívání a přenosu živých modifikovaných organismů, které jsou výsledkem moderních biotechnologií a které mohou mít nepříznivý vliv na ochranu a využívání biologické rozmanitosti. Protokol je zaměřen především na přenos živých modifikovaných organismů přes hranice států. Má ochraňovat zejména země, kterým dosud chybí vlastní vnitrostátní právní předpisy v oblasti živých modifikovaných organismů. Nebrání přijetí přísnějších opatření na národní úrovni, pokud jsou v souladu s jeho cíli.

Pro zajišťování podmínek pro naplňování Protokolu po jeho vstupu v platnost byl až do prvního zasedání Konference smluvních stran ustaven Mezivládní výbor pro Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti.

---

35 Access and Benefit-sharing - Convention on Biological Diversity [online], ©SCBD, poslední úpravy 15. 9. 2008, [cit. 2008-09-18]. Dostupné z: <<http://www.cbd.int/abs/>>

36 Podrobněji v části 7., kapitole 7.5., podkapitole 7.5.11. Genetické zdroje zvířat.

37 Convention on Biological Diversity [online], © SCBD, poslední úpravy 31. 5. 2007, [cit. 2007-12-18]. Dostupné z: <<http://www.cbd.int/biosafety/protocol.shtml>>.

Obdobně jako pro Úmluvu o biologické rozmanitosti byl i pro Cartagenský protokol vytvořen informační systém, tzv. Informační systém pro Cartagenský protokol (Biosafety Clearing House – BCH).³⁸

Smluvní strany jsou povinny poskytovat prostřednictvím informačního systému údaje související s plněním Protokolu, zejména seznam platných zákonů, nařízení a vyhlášek,; seznam bilaterálních, regionálních a mnohostranných smluv (podle čl. 14); rozhodnutí o dovozu nebo uvolňování živých modifikovaných organismů či přehledy provedených odhadů rizik.

Shrnutí

Porovnáme-li význam obou mezinárodních úmluv, které byly výše rozebrány, dojdeme k závěru, že zásadním přínosem pro oblast šlechtění a plemenitby zvířat je Úmluva o biologické rozmanitosti.

Ačkoliv je Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu stále platnou úmluvou, její důležitost po vstupu České republiky do Evropské unie klesá. Tato úmluva velmi obecně stanoví požadavky na sjednocení organizace rodokmenů hovězího dobytka, metod určených k zajištění identifikace zvířat a metod zkoušek užitkovosti. Všechny tyto instituty jsou však v současné době velmi podrobně upraveny v mnoha předpisech Evropských společenství a jejich dodržování je nejen zákonnou povinností uloženou subjektům působícím v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat, ale také nezbytnou podmínkou pro úspěšné působení v konkurenčním boji v rámci Evropské unie.

Význam Úmluvy o biologické rozmanitosti spatřujeme nejen v samotné ochraně biologické rozmanitosti a tím i ochraně životního prostředí, ale také v ochraně a uchovávání genetických zdrojů. Výzkum a využívání genetických zdrojů má v České republice dlouholetou tradici. Genetické zdroje mají zásadní význam pro rozšíření rozmanitosti a zajištění setrvalého rozvoje zemědělství, pro podporu jeho nevýrobních funkcí a omezení negativních vlivů na životní prostředí. Z tohoto důvodu je v dnešní době oblast úpravy Úmluvy o biologické rozmanitosti velmi aktuální.

---

38 The Biosafety Clearing-House [online], ©SCBD 2001-2007, poslední úpravy 14.12. 2007, [cit. 2007-12-18]. Dostupné z: <http://bch.biodiv.org/default.aspx>.

4. ÚPRAVA ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT V EVROPSKÉ UNII

Úvod

Oblast šlechtění a plemenitby zvířat upravují v široké míře předpisy Evropských společenství. Toto odvětví je značně provázáno s problematikou veterinární či problematikou ochrany zvířat proti týrání a z tohoto důvodu jsou v evropských předpisech často upravovány tyto okruhy společně.

Novelou plemenářského zákona vyhlášenou ve Sbírce zákonů pod č. 130/2006 Sb.³⁹ byly do oblasti šlechtění a plemenitby promítnuty další ustanovení příslušných předpisů Evropských společenství.

Plemenářský zákona je tedy v oblasti:

- šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat,
- ochrany, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat a
- označování a evidence hospodářských zvířat a některých dalších zvířat, evidence hospodářství, evidence chovatelů a osob stanovených plemenářským zákonem

plně slučitelný s předpisy Evropských společenství.

4.1. Nařízení

Nařízení jsou přímo použitelnými a platnými právními akty sekundárního práva Evropské unie. Nařízení jsou obecně a přímo, tj. bezprostředně závazná. Jako taková se vztahují na všechny účastníky integrace a stávají se součástí jejich právního řádu ihned po svém schválení, resp. po vstupu v platnost. Tyto předpisy přímo udělují práva a povinnosti právním subjektům na území kteréhokoliv členského státu a tyto subjekty se jich mohou dovolat před soudy daného státu. Pokud jsou v rozporu se zákony některého členského státu, mají před nimi přednost. To znamená, že vždy platí nařízení Evropských společenství, nikoli

---

39 Úplné znění plemenářského zákona vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 344/2006 Sb., Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005-2008, [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb106-06.pdf>>.

ustanovení domácího práva, které jim odporuje. Nařízení jsou tedy nástrojem právní unifikace a Evropská unie je užívá tam, kde je třeba společným rozhodnutím dosáhnout jednoty v obsahu i formě ustanovení. Členské státy zajišťují pouze adaptaci těchto předpisů, tj. přizpůsobení právního řádu členského státu pro zajištění aplikace těchto předpisů. Typickým příkladem oblasti regulované především prostřednictvím nařízení je společně prováděná zemědělská politika.

Jednou z nejdůležitějších oblastí upravenou přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, je oblast označování a evidence hospodářských zvířat. Nařízení upravují způsob a systém identifikace a registrace hospodářských zvířat, dále upravují problematiku minimálních kontrol v rámci tohoto systému či stanovení nejnižších možných sankcí, které mohou být uloženy za porušení předpisů o identifikaci a evidenci hospodářských zvířat.

Tato oblast je pro Evropskou unii unifikována nařízeními, jelikož systém označování a evidence zvířat má zajistit možnost vysledování původu zvířat nejen z důvodu ochrany jejich zdraví, ale také z důvodu zajištění bezpečnosti potravin živočišného původu a tím i zdraví lidí. Nedodržení těchto pravidel může vážně ohrozit funkčnost systému evidence hospodářských zvířat. Při vývozu zvířat do zahraničí by pak mohlo dojít i ke zpochybnění celého národního systému označování a evidence zvířat ostatními členskými státy a orgány Evropské unie. V konečném důsledku by mohly být České republice uloženy restrikce ze strany Evropské unie spočívající v omezení či zákazu obchodování s hospodářskými zvířaty.

Seznam nařízení Evropských společenství, jejichž ustanovení jsou promítnuta do platného znění plemenářského zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení, je obsažen v příloze č. 2 části A.

4.2. Směrnice

Směrnice jsou právními akty, které zavazují zúčastněné státy provést ve svém právním řádu k jednotnému datu určité změny tak, aby si právo jednotlivých států neodporovalo a poskytovalo srovnatelnou úroveň ochrany. Směrnice jsou tedy nástrojem harmonizace národních právních řádů - jakmile jsou na úrovni Evropské unie schváleny, mají jednotlivé členské státy povinnost je převést vnitrostátní právní normou do svého právního řádu. Svým obsahem jsou pak jejich předpisy srovnatelné tj. harmonizované, formou se však mohou lišit.

V tom spočívá pružnost směrnice jako právního aktu. Členské státy tedy mohou v souladu se svými právními tradicemi rozhodnout, jak je budou nejlépe realizovat. Problematika pak může být upravena zvláštním zákonem, vyhláškou či novelizací stávajícího zákona apod. Prostřednictvím směrnic byl například vybudován jednotný trh Evropských společenství, zajišťující svobodu pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu.

Práva obsažená ve směrnici začínají pro fyzické a právnické osoby platit až poté, co je jejich stát převede do svého právního řádu. V případě, že má členský stát v realizaci určité směrnice zpoždění nebo ji převedl do svého práva neúplně a jeho občané tím o svá práva přišli, rozhodl Evropský soudní dvůr ve prospěch občanů.

Pro oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat bylo od roku 1977 vydáno velké množství směrnic. Tyto směrnice stanoví například:

- v oblasti šlechtění a plemenitby zootechnické normy pro čistokrevná plemenná zvířata a pravidla pro jejich přijetí do plemenitby,
- v oblasti obchodování se zvířaty zásady zootechnických a genealogických podmínek,
- pravidla veterinárních a zootechnických kontrol a zásady spolupráce a vzájemné pomoci orgánů členských států s Komisí pro tuto oblast,
- minimální opatření ke zdolávání některých nákaz ryb,
- doplňující požadavky k nařízení o identifikaci a evidenci zvířat,
- pravidla pro skladování a používání genetického materiálu.

Seznam směrnic Evropských společenství, jejichž ustanovení jsou promítnuta do platného znění plemenářského zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení, je obsažen v příloze č. 2 části B.

4.3. Rozhodnutí

Rozhodnutí přijímaná orgány Evropské unie jsou rovněž závaznými právními akty, vztahují se však pouze na ty subjekty (členské státy, firmy nebo jednotlivce), jimž jsou adresována. Od nařízení se liší tím, že nemají obecnou platnost, od směrnic tím, že nemusejí být převáděna do národního práva. Platí přímo, ale jen na ony vybrané subjekty. Evropská komise například prostřednictvím rozhodnutí provádí dohled nad ochranou hospodářské soutěže v Evropské unii.

Rozhodnutí v oblasti šlechtění a plemenitby upravují například:

- kritéria pro uznávání chovatelských sdružení a organizací a způsob kontroly těchto subjektů,
- pravidla vedení plemenných knih a kritéria pro zápis do těchto knih,
- podmínky vydávání osvědčení o chovu hospodářských zvířat,
- podmínky vydávání potvrzení o původu hospodářských zvířat,
- metody sledování a stanovování genetické hodnoty hospodářských zvířat,
- podmínky pro zápis do registrů hybridních prasat,
- rodokmenové a zootechnické požadavky pro import spermatu určitých zvířat.

Seznam rozhodnutí Evropských společenství, jejichž ustanovení jsou promítnuta do platného znění plemenářského zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení, je obsažen v příloze č. 2 části C.

4.4. Společná zemědělská politika a „cross-compliance“

Společná zemědělská politika (SZP) je jednou z nejstarších a nejrozsáhlejších politik Evropské unie. Jejím cílem je zajištění přijatelných cen potravin pro evropské spotřebitele, dostatečných příjmů pro zemědělce a stability určité životní úrovně ve venkovských regionech. Společná zemědělská politika využívá principů jednotných cen, celních bariér, preferencí produktů zemí Evropských společenství a dotací farmářům.⁴⁰

V souladu se zásadami SZP Evropské unie se agrární politika České republiky zaměřuje mimo jiné na výrobní postupy šetrné k životnímu prostředí, udržování krajiny v přirozeném a kulturním stavu, rozvoj životnosti a aktivit venkova, vytváření pracovních příležitostí, plnění mimoprodukčních funkcí, optimalizaci vodního režimu, atd.

Dne 26. června 2003 se ministři zemědělství členských zemí Evropské unie dohodli na zásadní reformě SZP, která má za úkol dát zcela novou podobu systému vyplácení podpor zemědělcům v Evropské unii. Cílem nové politiky SZP je výrazné zohlednění spotřebitele a daňových poplatníků, přičemž farmářům bude ponechána volnost produkovat jednotlivé komodity v závislosti na poptávce a tím reagovat na vývoj trhu. V budoucnu pak bude větší část zemědělských podpor a dotací vyplácena nezávisle na objemu a druhu produkované

---

40 Euroskop [online], © 2006 – 2008, Vláda České republiky, [cit. 2008-05-27]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/40457/clanek/spolecna-zemedelska-politika-evropske-unie/>

komodity (tzv. decoupling – oddělení plateb od produkce). Takový způsob hospodaření by však mohl vést k některým nepříznivým jevům, jako je například zanedbávání obhospodařování zemědělské půdy a údržby krajiny. Proto Evropská unie vymezila zákonné požadavky na hospodaření (statutory management requirements – SMR) a pravidla dobrých zemědělských a environmentálních podmínek (good agricultural and environmental conditions - GAEC). Jejich respektování se stalo jedním ze základních požadavků pro plnění podmínek výplaty přímých plateb v rámci nového systému přijatého reformou SZP, nazývaného „single payment scheme - SPS“ (volně překládáno jako „jednotná platba na podnik“).

Souhrnně jsou zákonné požadavky na hospodaření a dobré zemědělské a environmentální podmínky nazývány cross-compliance (křížová shoda). Do doby nabytí účinnosti úplného systému cross-compliance v České republice a ve většině nově přistupujících zemích, které se rozhodly aplikovat zjednodušený systém přímých podpor (Single Area Payment Scheme - SAPS), byly pro tyto státy stanoveny přechodné podmínky pro získání přímých plateb na plochu zemědělské půdy pouze ve formě vybraných GAEC. Pro rok 2005, případně 2006, byly GAEC pro Českou republiku vymezeny nařízením vlády č. 144/2005 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotných plateb na plochu zemědělské půdy pro kalendářní roky 2005 a 2006. Vzhledem k tomu, že se Česká republika rozhodla v souladu s právem Evropské unie prodloužit používání SAPS až do roku 2008, bude zavedena jednotná platba na podnik včetně všech návazných opatření od 1. 1. 2009. Od tohoto data bude tedy dodržování úplného systému stanovených standardů cross-compliance podmínkou pro vyplácení přímých plateb i v České republice.⁴¹

Cross-compliance, označované také jako křížová shoda, podmíněnost či křížová kontrola, se tedy již brzy stane základním rámcem pro zemědělské podnikání. Tímto pojmem se podle Evropské agentury pro životní prostředí rozumí spojení problematiky ochrany životního prostředí a zdraví s problematikou dotační politiky v zemědělství. Pojem cross-compliance lze definovat jako podmíněnost poskytnutí finančních podpor ze strany státu dodržováním vybraných právních předpisů a definovaných standardů ze strany žadatelů o podpory. Tato definice vyjadřuje hlavní význam cross-compliance, kterým je skutečnost, že finanční podpory jsou poskytovány pouze žadatelům, kteří dodrží nejen podmínky pro

---

41 Cross-compliance - Zákonné požadavky na hospodaření, Praha, 2006, s. 2

poskytování finančních podpor, ale také definované standardy a zákonné požadavky na hospodaření.

Pojem cross-compliance a jeho postavení v reformované SZP je obsažen v nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce.⁴² Toto nařízení upravuje nejen vlastní obsah a význam pojmu cross-compliance, ale popisuje problematiku IACS (integrovaný administrativní a kontrolní systém) a podmínky jednotlivých přímých plateb včetně SPS platby.

Prováděcím předpisem k tomuto nařízení je Nařízení Komise č. 796/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro podmíněnost, odlišení a integrovaný administrativní a kontrolní systém podle nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce. Toto nařízení se zabývá zejména kontrolou cross-compliance a sankcemi za neplnění požadavků cross-compliance.

Konkrétní podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu byly stanoveny Českou republikou v souladu s čl. 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a jsou uvedeny v příloze č. 2 Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013, na jehož základě jsou vydávána nařízení vlády v oblasti poskytování dotací. Z tohoto důvodu jsou obsaženy v několika nařízeních vlády, pokud je jejich dodržení nezbytnou podmínkou pro poskytnutí dotace, například:

- v § 5 nařízení vlády č. 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků pocházejících z půdy uvedené do klidu,
- v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě,
- v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření,
- v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy,

---

42 Nařízení Rady ES celexové číslo 32003R1782, Úřad pro úřední tisky Evropské unie, Přístup k právu Evropské unie, EUR-Lex, České rozhraní [online], [cit. 2008-11-08]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:40:32003R1782:CS:PDF>>.

- v příloze č. 3 k nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích.

Cílem kontroly cross-compliance podle nařízení Komise č. 796/2004 je zjištění, zda dochází v zemědělském hospodaření ke shodě (compliance) s požadavky a standardy tvořící cross-compliance. Zjištění opačného stavu (neshody) vede k sankcím.

Systém kontrol bude podmíněn zavedením SPS. Ta bude v České republice také aplikována od 1. ledna 2009. Ke stejnému datu bude ukončen nynější systém SAPS. V prvním roce aplikace SPS budou přímé platby určeny počtem všech oprávněných žádostí, mezi které se následně rozdělí celková částka (tzv. národní obálka), která je pro výplatu SPS určena. Jako rozhodující bude brána rozloha půdy a především fakt, zda je na ní hospodařeno v podmínkách, které předepisuje SMR a GAEC.

Zavedení cross-compliance do zemědělské politiky ve větším rozsahu je jedním z principů v pořadí již třetí reformy SZP. Zohlednění zájmů ochrany životního prostředí a zdraví člověka, zvířat a rostlin do zemědělské výroby je v rámci prvního pilíře SZP, tj. přímé platby, v podobě vlastního cross-compliance (standardy a zákonné požadavky na hospodaření) a ve druhém pilíři, tj. rozvoj venkova, v podobě zásad správné zemědělské praxe.

Shrnutí

V oblasti šlechtění a plemenitby zvířat mají předpisy Evropských společenství zásadní význam. Z důvodu ochrany zdraví zvířat a z důvodu zajištění bezpečnosti potravin živočišného původu (a tím také z důvodu ochrany zdraví osob) upravují předpisy Evropských společenství zejména problematiku označování a evidence hospodářských zvířat. Vzhledem k tomu, že by porušení stanovených pravidel mohlo mít dalekosáhlé následky nejen pro chovatele, ale také pro spotřebitele, je jejich nedodržení přísně sankcionováno.

Zavedením systému cross-compliance je zásadním předpokladem pro poskytování a udržení finančních podpor vyplácených chovatelům z Evropské unie také plnění povinností stanovených plemenářským zákonem a předpisy Evropských společenství. Tím dojde k posílení efektivnosti dozoru nad plněním těchto povinností, jelikož bude zaveden doposud neobvyklý princip vícenásobného sankcionování.

Orgány dozoru tak budou oprávněny ukládat nejen chovatelům, kteří neplní povinnosti stanovené plemenářským zákonem, sankce, jejichž uložení tento zákon umožňuje, ale také budou oprávněny při nedodržení požadavků stanovených předpisy Evropských společenství ukládat sankce přímo v rámci finančních podpor.

Myslím si, že z tohoto důvodu bude mít zavedení systému cross-compliance pozitivní dopad na dodržování povinností stanovených plemenářským zákonem a předpisy Evropských společenství. Nebezpečí ztráty či snížení finančních podpor bude mít výchovný efekt na snahu chovatelů dodržovat stanovená pravidla.

5. ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBA ZVÍŘAT NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Úvod

Obdobně, jak se šlechtění a plemenitba zvířat vyvíjely v ostatních zemích světa, vyvíjely se i na území České republiky. Do této evoluce zasáhl nejenom rozvoj vědních oborů, ale také politický vývoj na našem území, který tak ovlivňoval podobu živočišné výroby a zemědělství vůbec.

5.1. Vývoj šlechtění a plemenitby zvířat na území České republiky⁴³

V roce 1894 byl na území **Rakouska-Uherska** vydán zákon⁴⁴, jež obsahoval pravidla o pastvinách dobytka, společných polních cestách, o školkách a sázení stromů, o hubení škodných zvířat a rostlin, atd. Tento zákon v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat mimo jiné upravoval zvelebování zemědělství a zřízení polní policie, z čehož je také patrný trestněprávní ráz tohoto předpisu. Předpis dále stanovoval zvelebovací program v chovu hospodářských zvířat a svými cíli příznivě ovlivňoval vývoj v příštích třiceti letech.

Neopominutelným ustanovením tohoto zákona bylo, že okresním institucím stanovil povinnost určit pro jednotlivé obce počet plemeníků, jmenovat výběrové komise pro licentování plemeníků a vymezit rajonizaci jednotlivých plemen. Na území Čech a Moravy hospodářsky vyspělí chovatelé udržovali styky s dánskými chovateli, s jejichž pomocí se rozšířily v letech 1901 až 1905 metody kontroly užitkovosti především na velkostatky. V tomto období na našem území vznikají též první zájmové chovatelské spolky, zejména na Kroměřížsku, Uhersko-Hradišťsku, Opavsku, na Hané a na šlechtických statcích v jižních a východních Čechách. Činnost těchto spolků se mimo rozšíření kontroly užitkovosti mezi ostatní chovatele hospodářských zvířat projevovala také pořádáním místních svodů, okresních hospodářských výstav i výstav národních, např. v Praze, Kroměříži, atd.

---

43 Důvodová zpráva k zákonu č. 240/1991 Sb., Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-11-09] Dostupné z: < http://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0204_01.htm >.

44 Zákonný článek XII/1894, o polním hospodářství a polní policii.

Tyto svody a výstavy byly součástí vlasteneckého hnutí v našich zemích. Do těchto oblastí se také v širší míře dovážel na velkostatky především skot ze Švýcarska a Rakouska, prasata a ovce z Německa a Anglie. Na velkostatech se chovala tato zvířata v čistokrevné formě. Vyšší užitkovost a ušlechtilost dovezených zvířat na velkostatky vedla české a moravské rolníky k tomu, aby křížili svá hospodářská zvířata s dovezenými. V tomto období vzniká na našem území základ pro současné české strakaté plemeno především v oblasti Hané, kam byli dováženi býci siementálského skotu z okolí švýcarského Bernu a na Hané vzniká bernsko-hanácký ráz skotu. Tento ráz ovlivnil vývoj skotu postupně na celém území Čech a Moravy. Méně ušlechtilá plemena domácí (české červinky u skotu, šumavské ovce atd.) byla moderními užitkovějšími plemeny postupně nahrazena a vytlačena. Obdobný proces probíhal při zušlechťování ostatních druhů hospodářských zvířat.

Vznik první Československé republiky měl zásadní vliv na vývoj šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat.

Jak uvádí A. Kubačák: „První světová válka značně poškodila živočišnou výrobu na našem území. Počet skotu byl rekvizicemi snížen, pro zásobovací účely převážně rakouských zemí a armády, byl skot odváděn bez ohledu na to, zda šlo o běžné kusy či o ušlechtilý chovný materiál. Ministerstvo zemědělství nejprve sledovalo dosažení soběstačnosti v počtu kusů a jakosti. Překážkou k nápravě nepříznivých poměrů byla v prvních poválečných letech tíživá zásobovací situace obyvatelstva. Z tohoto důvodu byla nadále ponechána v platnosti některá opatření omezující volný obchod s dobytkem a živočišnými produkty. Teprve v roce 1920 byl uvolněn obchod hovězím skotem a byly zrušeny maximální ceny. Avšak předválečného stavu u hovězího skotu bylo dosaženo až v roce 1924, ovšem pouze co do počtu, nikoli ještě co do jakosti. Aby se zvýšila i jakost, Ministerstvo zemědělství zavedlo tzv. „kontrolu užitkovosti“ a zakládalo kmenová stáda k dosažení vhodného chovného typu. Vývoj byl komplikován mimo jiné i tím, že v letech 1921 až 1922 byl chov skotu postižen neúrodou píce a v následujících letech rozšířením slintavky a kulhavky. Stoupala spotřeba masa a živočišných produktů, avšak od roku 1925 byla Československá republika v produkci hovězího skotu, mléka a másla soběstačná a dovoz hovězího skotu klesl na minimum. V oboru chovu koní byly vybudovány hřebčince pro chov teplokrevných a chladnokrevných koní. Staré kusy byly nahrazeny nákupem mladých plemeníků a klisen z domácího chovu nebo dovozem z ciziny. Zanedlouho se podařilo zvýšit počet koní na předválečnou úroveň a přikročilo se k vlastnímu chovu podle plemenářských zásad a zkušeností. Značná pozornost byla věnována vybudování státních hřebčinců. Tak

například byl vybudován topolčanský hřebčín s chovem plemene Nonius; starý kladrubský hřebčín byl nově reorganizován, aby mohl dodávat potřebné plemeníky. V českých zemích bylo zrušeno několik malých hřebčinců a byl postaven moderní ústřední hřebčinec v Tlumačově. Jestliže v chovu koní a hovězího skotu bylo dosaženo úspěchů, nelze to říci o chovu prasat a ovcí. Chov ovcí měl význam pouze na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, kde pro něj existovaly vhodné přirozené a hospodářské podmínky. Po roce 1918 převzalo Ministerstvo zemědělství tradici tzv. zvelebovací činnosti produkce rostlinné a živočišné. Pod tímto výrazem třeba rozumět zásahy státu, který finančními a jinými hmotnými prostředky podporoval intenzivnější rozvoj rostlinné a živočišné produkce a zintenzivnění hospodaření vůbec. Ministerstvo zemědělství se snažilo v rámci této akce pečovat o to, aby častými společnými konferencemi odborných referentů zemědělských korporací byl vypracován společný zvelebovací program, podle kterého by se jednotně postupovalo v celé republice. Výsledky těchto porad byly uveřejňovány v publikacích Ministerstva zemědělství. Souběžně s touto činností se Ministerstvo zemědělství podílelo na odstranění válečného hospodářství, které bylo zrušeno vládním nařízením č. 22/1920 Sb. ze dne 2. ledna 1920. Konečně Ministerstvo zemědělství poskytovalo státní příspěvky na chov skotu podle stanovených směrnic.⁴⁵

V roce 1924 byl vydán zákon č. 169/1924 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat, a to koní, skotu, vepřů a ovcí. Tento předpis v oblasti zvelebování hospodářských zvířat navazoval na ustanovení dřívějšího rakousko-uherského zákona z roku 1894. Kromě toho však obsahoval moderní pravidla pro další vývoj šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat. Vybízел chovatelské spolky a svazy k rozšiřování kontroly užitkovosti, zejména skotu a určoval základní směry šlechtění hospodářských zvířat. Základem plemenářské práce byla kontrola užitkovosti. Její provádění se postupně rozšířilo u všech druhů hospodářských zvířat. Po roce 1930 se na území Československa Zemědělským radám podařilo díky realizaci zákonných opatření, finančních dotací a podpor konsolidovat v historických zemích plemenářství a značně rozšířit kontrolu užitkovosti hospodářských zvířat.⁴⁶

Při zpřístupňování zvelebovacích akcí v chovech hospodářských zvířat veřejnosti sehrály významnou úlohu vedle aktivit Zemědělských rad a chovatelských svazů také výzkumné ústavy a zemědělské školy, které se podílely na tomto procesu svou osvětovou

---

45 Kubačák A., Vznik, organizace a činnost Ministerstva zemědělství, Praha, 2003, s. 16.

46 Důvodová zpráva k zákonu č. 169/1924 Sb., Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online], Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-11-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/se/tisky/t1555_00.htm>.

činností. Pořádání přehlídek a výstav rovněž přispělo k dalšímu rozvoji chovatelské, resp. šlechtitelské a plemenářské práce.

Uvedené činnosti se projevovaly v podstatném zvyšování mléčné i masné užitkovosti hospodářských zvířat a v tomto období tj. po roce 1930, zejména v chovech skotu, prasat a drůbeže byl položen základ dnešních tuzemských plemen hospodářských zvířat.

Období 2. světové války způsobilo velké škody v početních stavech hospodářských zvířat a mělo neblahý vliv i na jejich zdravotní stav. Vznikem Protektorátu Čechy a Morava došlo k přerušení vývoje ve šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat. Na odtrženém území byla šířena německá plemena skotu i prasat, což se po skončení 2. světové války nepříznivě projevilo v těchto oblastech různorodostí chovného materiálu uvnitř jednotlivých plemen.

Na území protektorátu bylo vydáno vládní nařízení č. 341/1941 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat. Toto nařízení zavedlo povinnou kontrolu užitkovosti, její rozšíření, kvalitativní podmínky pro výběr plemeníků a vymezení činnosti výběrových komisí. Vydání tohoto předpisu reagovalo na snahy okupantů udržet živočišnou výrobu a získat tak předpoklad pro stupňování dodávek živočišných výrobků.

Tento předpis platil až do roku 1950, kdy se navázalo zákonem č. 187/1950 Sb., o zdokonalení živočišné výroby,⁴⁷ na staré chovatelské tradice a současně na tehdejší poznatky z oblasti genetiky. Tento zákon kromě problematiky plemenitby hospodářských zvířat upravoval i některé otázky z úseku veterinární činnosti, zejména postup při odstraňování příčin nálezů a jiných nemocí zvířat a provádění zdravotních prohlídek zvířat.

Úsek veterinární péče byl v roce 1961 nově upraven samostatným zákonem, tj. zákonem č. 66/1961 Sb., o veterinární péči, jímž byl také zrušen výše zmíněný zákon o zdokonalení živočišné výroby. K jeho zrušení došlo proto, že ustanovení o veterinární činnosti i ustanovení upravující plemenitbu hospodářských zvířat byla vývojem již překonána a nemohla být do budoucna účinným prostředkem k rozvoji a zvelebování chovů hospodářských zvířat.

---

47 Zákon č. 187/1950 Sb., o zdokonalení živočišné výroby, Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005-2008 Ministerstvo vnitra [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/sbirka/index.html>>.

Problematika zvelebování chovů hospodářských zvířat byla tedy od 1. října 1961 až do 3. listopadu 1972, kdy byl schválen zákon České národní rady o plemenitbě hospodářských zvířat, bez právní úpravy.

Dne 1. ledna 1973 nabyl účinnosti nový zákon č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat.⁴⁸ Jeho ustanovení zvýhodňovala jen tzv. socialistický sektor a plemenářskou činnost měly v rukou jen monopolní státní plemenářské organizace. Přes řadu negativních jevů, které provázely tzv. socializaci zemědělství zůstává faktem, že zavedení inseminace skotu (vyhláška č. 472/1950 Ú.l.) a její postupné rozšiřování v plemenitbě ostatních hospodářských zvířat se podílelo v historicky krátké době na zlepšení genofondu zejména skotu a prasat a spolu se zlepšováním výživy zvířat se podílí na stabilizaci trhu živočišných produktů v našem státě.⁴⁹

Tento stav však **po roce 1989** již nevyhovoval podmínkám vývoje společnosti a vzniklé svazy, spolky a unie chovatelů požadovaly urychlené změny zákona č. 86/1972 Sb. Z tohoto důvodu byl vypracován nový zákon, tj. zákon č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat,⁵⁰ který reagoval na nutné změny v oblasti zemědělství tak, aby vyhovoval tehdejší ekonomické situaci naší společnosti a předpokládanému rozvoji samostatnosti a iniciativy podniků, služeb, zájmových svazů a jednotlivců. Cílem tohoto zákona tedy bylo dosaženou úroveň zemědělské výroby a zejména užitečnosti hospodářských zvířat v co nejkratší době zvýšit na úroveň zemědělsky vyspělých států světa a zlepšit tak zejména ekonomickou efektivnost surovin a potravin živočišného původu, jejich jakost a zdravotní nezávadnost. K dosažení těchto záměrů bylo třeba, více než dosud, využívat v chovu hospodářských zvířat progresivní poznatky světové i domácí vědy a výzkumu, především v jejich výživě a šlechtitelské práci.

Zákon tak nahradil dosavadní nevyhovující právní předpisy, tj. zákon České národní rady č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat, a jeho prováděcí vyhlášku č. 78/1974

---

48 Zákon č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat, Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/sbirka/index.html>>.

49 Důvodová zpráva k zákonu č. 86/1972 Sb., Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online], Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-11-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1971cnr/tisky/t0026_01.htm>.

50 Zákon č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb047-91.pdf>>.

Sb. a zohlednil v procesu šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat především zájmy chovatelů.

Cílem bylo vytvořit nový právní základ pro rozvoj šlechtitelské činnosti v chovech hospodářských zvířat a její nové zásady, vycházející ze stejných principů jako obdobné zákony například ve Spolkové republice Německo, Rakousku či Dánsku. Cílem bylo umožnit v následujícím období snadné propojení na obdobný systém šlechtění hospodářských zvířat zejména ve státech Evropského hospodářského společenství. Texty citovaných zahraničních zákonů byly použity i při přípravě návrhu tohoto zákona.

Zákon č. 240/1991 Sb. stanovil, co je šlechtitelskou činností, v čem spočívají šlechtitelská opatření, kdo a jakým způsobem usměrňuje plemenitbu hospodářských zvířat, upravil postavení, působnost a pravomoci oprávněných a pověřených organizací, funkci tzv. výběrových a uznávacích komisí. Dále stanovil jaké jsou podmínky pro nákup a prodej plemenných hospodářských zvířat a upravil dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem, který vykonávala Česká inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat. V příloze k tomuto zákonu byl uveden taxativním výčtem seznam technických norem, na které zákon v řadě svých ustanovení odkazoval, a které upravily některé bližší podrobnosti týkající se například kontroly užitkovosti, kontroly dědičnosti a testování užitkových vlastností zvířat, provádění hodnocení, označování hospodářských zvířat apod.

Zákon však postihoval pouze chov základních druhů hospodářských zvířat v České republice. Nejednalo se tedy o komplexní zákon o živočišné výrobě, jelikož zpracování takového předpisu, který by zahrnoval všechna odvětví jako chov kožešinových zvířat, faremní chovy zvěře, chov ryb, chov včel a drobného hospodářského zvířectva (králíci, holubi apod.), by si vyžádalo několik let a jeho zpracování by muselo být projednáváno s velkým počtem zájmových organizací.

Zákon dále předpokládal, že šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat podporuje stále stát ze svého rozpočtu, jelikož bez státních dotací by nebylo možné šlechtitelskou činnost realizovat. Bez této státní výpomoci by došlo v České republice k zániku chovu koní, jejichž populaci bylo možné považovat za "muzeální záležitost", která je však kulturním dědictvím, a jejíž udržování je značně ztrátové (státní hřebčiny, chov starokladrubskeho koně, genové rezervy huculského koně apod.).

Vznik nových šlechtitelských organizací, chovatelských svazů a Unie chovatelů také vyžadoval prohloubení dozoru nad činností organizací, kterým udělilo Ministerstvo

zemědělství oprávnění ke šlechtitelské činnosti, nebo které pověřilo výkonem činností při zajišťování plemenitby hospodářských zvířat a nad plněním povinností vyplývajících pro chovatele z tohoto zákona. Dosud plnilo tento úkol Ministerstvo zemědělství prostřednictvím dvanácti pověřených pracovníků útvaru, který byl zřízen při Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském. Zákon předpokládal zřízení České inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat, která by jako orgán státní správy podřízený Ministerstvu zemědělství, vykonávala kontrolu oprávněných a pověřených organizací a chovatelů nad dodržováním povinností vyplývajících z tohoto zákona a předpisů vydaných na jeho základě.

Přeměna tradičního českého zemědělství na úroveň průmyslové velkovýroby v šedesátých až osmdesátých letech dvacátého století vedla ke značné specializaci a k omezení pěstování plodin a chovu zvířat, nevhodných pro moderní výrobní technologie. Přejít na tržně orientovanou zemědělskou produkci po roce 1989, podpora genetického zlepšování a importu nových odrůd a plemen tento stav ještě více podstatně ovlivnily.

Tento zákon usiloval v době svého vzniku především o vyloučení principu státního řízení plemenářské práce, přesto jeho struktura vycházela do značné míry ještě z dříve platného zákona č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat, který zakotvoval jednotné státní řízení plemenářské práce a reprodukce hospodářských zvířat. Zákon č. 240/1991 Sb. tak sice zrušil monopolní postavení státní plemenářské instituce, řadu činností však ponechal v působnosti Státního plemenářského podniku, koncern Praha, s celorepublikovou působností a pouze některé odborné činnosti svěřil oprávněným a pověřeným organizacím.

Zákon sice taxativním výčtem vymezil hlavní činnosti v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, nestanovil však důsledně, které subjekty a za jakých podmínek je mohou vykonávat. Hlavní příčinou tohoto stavu bylo, že v době tvorby a přijetí tohoto zákona, tj. v roce 1990 a na počátku roku 1991:

- nebyly dosud přijaty zákony, které by zásadním způsobem usměrnily pojetí nového politického, právního a ekonomického systému České republiky a českého zemědělství,
- zájmová chovatelská sdružení typu svazů, sdružení, asociací, unií apod. se teprve formovala a nebyla způsobilá převzít odpovídající úlohu v celém procesu šlechtění a plemenitby,
- chyběla podrobnější znalost předpisů ES, míry jejich závaznosti a uplatnění v praxi.

V důsledku toho zákon:

- neumožnil jednoznačný výklad některých ustanovení,
- upravil některé činnosti jen v obecné poloze, bez jednoznačného a konkrétního vymezení podmínek pro jejich výkon (např. vedení plemenných knih a vydávání řádů plemenných knih, vydávání dokladů o původu, provádění biotechnických úkonů) a předpokládal, že bližší podrobnosti budou řešeny na úrovni státních resp. oborových norem,
- nevzal v úvahu rozhodující funkci zájmových chovatelských organizací, které jsou v celém světě tradičními samosprávnými nositeli a organizátory procesu šlechtění,
- nereguloval vstup zahraničních chovatelských a podnikatelských subjektů do sféry šlechtění a plemenitby v České republice a nestanovil nezbytný legislativní rámec pro jejich působení na trhu s genetickým materiálem,
- do přijetí zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) neupravoval povinnosti v oblasti označování a evidence hospodářských zvířat, resp. zvěře ve farmovém chovu.

Z těchto důvodů nebyl zákon č. 240/1991 Sb. slučitelný s předpisy ES upravujícími problematiku šlechtění a plemenitby zvířat. Proto bylo nutné po podpisu Dohody o přidružení České republiky k Evropským společenstvím právní úpravu šlechtění a plemenitby zvířat plně přizpůsobit předpisům Evropských společenství. Stalo se tak až zákonem č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon).

V současné době jsou počet, rozsah a lokalizace plemen a odrůd ovlivněny ekonomikou a odbytem zemědělské produkce, přírodními podmínkami a dotačním systémem. Stoupají požadavky na širší spotřebitelský výběr – na diverzifikaci zemědělských produktů a potravinářských výrobků, specifickou kvalitu a nutriční hodnotu potravin (bioprodukty), na výrobu potravin pro specifické minority (dietetické, zdravotní, věkové, náboženské, apod.), roste zájem o výrobu krajových specialit (element regionálního rozvoje).

5.2. Organizace zvelebování chovů hospodářských zvířat na území České republiky

Po první světové válce byly ustaveny Zemědělské rady, jejichž náplní byly zvelebovací funkce v chovech hospodářských zvířat. Tyto zemědělské rady byly vytvořeny

podle samosprávných orgánů Rakouska-Uherska. Činnost Zemědělských rad na tomto úseku byla upravena právním předpisem.⁵¹ Jednalo se o Zemědělskou radu pro Čechy, Zemědělskou radu pro Moravu, v roce 1919 byla založena Slezská zemědělská rada a v roce 1922 Zemědělská rada pro Slovensko. Všechny zemědělské rady se v roce 1922 spojily v jeden orgán – Stálou delegaci zemědělských rad. Tyto zemědělské rady ustanovené pro jednotlivé historické země zřídily odbornou komisi pro záležitosti chovu hospodářských zvířat, která se stala organizátorem celé zvelebovací činnosti v chovech hospodářských zvířat.

Zemědělské rady se opíraly o chovatelské spolky a síť poradců. Zemědělské rady řídily převážně zvelebování hospodářských zvířat. Chovatelské spolky byly později organizovány ve svazech chovatelů. Úkolem svazu chovatelů bylo především organizovat a vykonávat kontrolu užitkovosti u všech hospodářských zvířat a napomáhat též při obstarávání plemeníků. Zemědělské rady působily až do roku 1942, kdy převzaly řízení zvelebovací práce v chovech hospodářských zvířat Svazy pro zemědělství a lesnictví. Svazy měly vždy pro obvod několika okresů svou pobočku a síť konzultantů. Výkon kontroly užitkovosti zůstal ve svazu chovatelů, který zaměstnával pro tyto účely kontrolní asistenty, vedl také plemenné knihy a pořádal trhy na plemeníky. Výběr plemeníků u všech druhů hospodářských zvířat prováděly komise pro výběr plemeníků, které zřizovalo Ministerstvo zemědělství, případně okresní úřady, pokud šlo o každoroční výběry v plemenitbě již působících plemeníků.

V roce 1945, kdy byl zřízen Jednotný svaz českých zemědělců, byla zvelebovací činnost v chovech hospodářských zvířat začleněna do tohoto svazu, který ji uskutečňoval prostřednictvím svých oblastních úřadoven. Svazy chovatelů, které zůstávaly organizačně zachovány, vykonávaly nadále kontrolu užitkovosti všech hospodářských zvířat a vedly plemenné knihy. Po zrušení Jednotného svazu českých zemědělců a svazů chovatelů po roce 1948 přešla zvelebovací činnost na okresní a krajské národní výbory, včetně kontroly užitkovosti a kontroly dědičnosti a vedení plemenných knih. Skutečnost ukázala, že toto administrativní a necitlivé začlenění zvelebovací činnosti v chovech hospodářských zvířat do orgánů okresních národních výborů a krajských národních výborů vedlo k závažným

---

51   Zákon ze dne 20. března 1891, č. 20 čes. z. z., o zemědělské radě pro království České.
      Zákon ze dne 19. května 1897, č. 40 mor. z. z., o zemědělské radě pro markrabství Moravské.
      Nařízení vlády republiky Československé č. 615/1919 Sb. ze dne 18. listopadu 1919, kterýmžto se zřizuje "Slezská zemědělská rada".
      Nařízení vlády republiky Československé č. 305/1920 Sb. ze dne 26. dubna 1920, jímž se prozatímně upravuje zřízení a působnost zemědělské rady pro Slovensko.

nedostatkům ve šlechtitelské činnosti. Počet celoročně kontrolovaných krav klesl v roce 1953 zhruba na 37 000 ze stavu 111 000 v roce 1946. Ničením plemenných knih došlo ke ztrátě kontinuity výsledků plemenných zvířat. K nápravě docházelo jen postupně.

Vládním nařízením č. 38/1955 Sb., o organizaci plemenářské služby,⁵² byl zřízen Inspektorát státních plemenářských stanic, který měl své krajské správy. Tyto organizace zabezpečovaly jednak kontrolu užitkovosti a kontrolu dědičnosti, vedení plemenných knih a inseminaci skotu. V době činnosti těchto organizací, tj. od roku 1955 do roku 1959 došlo opět k rozšíření kontroly užitkovosti krav celoročně kontrolovaných. V roce 1959 byla zřízena vládním nařízením č. 65/1959 Sb., o nové organizaci plemenářské služby,⁵³ Státní plemenářská správa jako státní rozpočtová organizace. V krajích působily krajské plemenářské správy. Jejich činnost navazovala na činnost Inspektorátu státních plemenářských stanic. Ekonomická hlediska a potřeba snížit vázanost na státní rozpočet vedly Ministerstvo zemědělství v roce 1969 ke zřízení Státních plemenářských podniků, generálních ředitelství, s jedním až třemi plemenářskými podniky v rámci kraje.

Na území České republiky plnily do roku 1991 funkci plemenářských organizací:

- Státní plemenářský podnik v chovu koní, skotu, prasat, ovcí a koz,
- Drůbežářský průmysl v chovu hrabavé drůbeže,
- Státní rybářství v chovu vodní drůbeže.

V roce 1990 došlo k vnitřní diferenciaci státních plemenářských podniků a vznikají zájmové svazy chovatelů hospodářských zvířat. Tyto zájmové svazy chovatelů se spojily v Unii chovatelů, která uplatňovala nároky na šlechtitelskou činnost v chovech hospodářských zvířat prováděnou dosud třemi specializovanými státními plemenářskými organizacemi.

Nejaktivnějším byl Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě a zájmové svazy chovatelů černostrakatého skotu a masného skotu. Uplatňováním zájmů chovatelů došlo k zániku státního monopolu v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat.

---

52 Vládní nařízení č. 38/1955 Sb., o organizaci plemenářské služby. Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1955/sb21-55.pdf>>.

53 Vládní nařízení č. 65/1959 Sb., o nové organizaci plemenářské služby. Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1959/sb30-59.pdf>>.

5.3. Ochrana práv k novým plemenům zvířat

Ochrana práv k novým plemenům zvířat spadá podle ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, do kompetence Ministerstva zemědělství.

Problematika ochrany práv k novým plemenům zvířat byla poprvé upravena v zákoně č. 34/1957 Sb., o vynálezech, objevech a zlepšovacích návrzích, kde bylo v ustanovení § 1 odst. 4 stanoveno, že na nová plemena zvířat se neudělují patenty, ale osvědčení o původství. Podrobnosti o osvědčení o původství, zejména o jeho udělování a účinku, jakož i o příslušných odměnách byly upraveny vyhláškou v Úředním listě ministrem zemědělství a lesního hospodářství v dohodě s ministrem financí a přednostou státního úřadu pro vynálezy a normalizaci.

Z patentování podle zákona č. 34/1957 Sb. byla vyloučena nová plemena zvířat. Vzhledem k velkému významu výsledků plemenářské práce však bylo zavedeno vydávání osvědčení o původství a předpokládalo se, že řízením o vydání osvědčení o původství bude nahrazena většina zlepšovacích návrhů v tomto oboru. Bližší úprava byla ponechána ministru zemědělství a lesního hospodářství.⁵⁴

Touto úpravou byla vyhláška Ministerstva zemědělství a lesního hospodářství č. 50/1958 Ú.l., o osvědčeních o původství na nové odrůdy zemědělských rostlin a na nová plemena zvířat, která v části druhé stanovila:

- pravidla pro vydávání osvědčení o původství na nová plemena zvířat,
- náležitosti přihlášky nového plemene, která se podávala Československé akademii zemědělských věd,
- výši odměny za nové plemeno nejvýše 50000 Kč podle jeho hospodářského významu,
- možnost zrušení osvědčení o původství a
- pravidla pro vedení Rejstříku nových plemen hospodářských zvířat, které vedlo Ministerstvo zemědělství a lesního hospodářství.

---

54 Důvodová zpráva k zákonu č. 34/1957 Sb., o vynálezech, objevech a zlepšovacích návrzích, Spoločná česko-slovenská digitálna parlamentná knižnica [online], Národná rada Slovenskej republiky, © 2004 – 2007, [cit. 2008-04-22]. Dostupné z: <<http://www.nrsr.sk/dk/Documents.aspx?MasterID=72541>>.

Vyhláška byla zrušena zákonem č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat a tato oblast byla opětovně upravena až zákonem č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat.⁵⁵

Účelem tohoto zákona bylo upravit práva a povinnosti fyzických a právnických osob vznikající z vytvoření nových plemen zvířat, jakož i z jejich obchodního využívání. Nová plemena zvířat byla považována za rozhodující biologický zdroj rozvoje zemědělství, jelikož mají mimořádný intenzifikační a ekologický význam a současně umožňují zkvalitňování zemědělských výrobků pro následné zpracování v potravinářském průmyslu a uspokojování požadavků spotřebitele.⁵⁶

Za plemeno byla podle ustanovení § 2 písm. c) zákona č. 132/1989 Sb. považována populace zvířat jednotného původu, charakteristických morfologických a fyziologických vlastností, schopná se reprodukovat; za plemeno se považovala též linie, syntetická linie a hybrid a u drůbeže též užitkový typ.

Šlechtitelem podle ustanovení § 2 písm. g) zákona č. 132/1989 Sb. mohla být:

- právnická osoba, která má vlastnické právo nebo právo hospodaření k odrůdě nebo k plemeni jako k výsledku své šlechtitelské činnosti,
- původce, který odrůdu nebo plemeno vytvořil mimo rámec činnosti československé organizace,
- zahraniční právnická nebo fyzická osoba, která má právo nakládat s odrůdou nebo s plemenem.

Podmínky pro udělení šlechtitelského osvědčení na plemeno byly splněny, bylo-li plemeno:

- odlišné alespoň jedním podstatným znakem nebo vlastností od každého jiného plemene daného druhu obecně známého ke dni podání přihlášky, u mezidruhových křížení od každého jiného jedince daného rodu obecně známého ke dni podání přihlášky,
- vyrovnané přiměřeně biologickým vlastnostem daného plemene,
- stále v podstatných znacích při respektování zvláštností daných chovatelským prostředím,

---

55 Zákon č. 132/1989 Sb., Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra [cit. 2008-11-09]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1989/sb30-89.pdf>>.

56 Důvodová zpráva k zákonu č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online], Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-04-16]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/T0168_01.htm>

- nové,
- dostatečně početné pro reprodukci.

Původce, který vytvořil odrůdu nebo plemeno v rámci činnosti československé organizace, měl vůči československému majiteli šlechtitelského osvědčení právo na podíl na finančním přínosu z obchodního využívání odrůdy nebo plemene včetně finančního přínosu z převodu šlechtitelského osvědčení na zahraniční subjekt. Nebylo-li dohodnuto jinak, byl podíl splatný vždy k 1. dubnu za uplynulý kalendářní rok, v němž byl finanční přínos dosažen.

Podíl na finančním přínosu z obchodního využívání plemen bylo možno vyplácet zejména u některých druhů zvířat, jako jsou např. drůbež a ryby, které byly šlechtěny a rozmnožovány speciálními organizacemi (Drůbežnictví, Státní rybářství), které i prodávaly množitelský materiál a měly proto konkrétní finanční přínos z jejich obchodního využívání, a dále jako jsou např. kožešinová zvířata, chovaná zemědělskými organizacemi; rovněž tyto organizace měly právo v případě vyšlechtění nového plemene dále je rozmnožovat a prodávat.⁵⁷

Zákon 132/1989 Sb. byl nahrazen zákonem č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochraně práv k odrůdám). Zákon navázal na dosavadní úpravu pouze v oblasti ochrany odrůd rostlin, jelikož o praktickém významu této právní úpravy svědčila skutečnost, že od počátku roku 1990, kdy nastala účinnost zákona č. 132/1989 Sb., bylo podáno více jak 1100 přihlášek k ochraně práv k odrůdám rostlin a vydáno téměř 600 šlechtitelských osvědčení, stvrzujících udělení práv k odrůdám. Naproti tomu, v oblasti ochrany plemen hospodářsky významných zvířat, bylo vydáno pouze jedno šlechtitelské osvědčení na plemeno zvířete a od konce roku 1990 žádná přihláška k ochraně práv k plemenům zvířat podána nebyla. Za dobu účinnosti zákona č. 132/1989 Sb. v České republice nebylo chráněno žádné plemeno hospodářsky významného zvířete a je velmi nepravděpodobné, že v budoucnu dojde k vyšlechtění takového nového plemene.

---

57 Důvodová zpráva k zákonu č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat. Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-04-22]
Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/T0168_01.htm>.

V rámci Evropských společenství také nebyla oblast ochrany práv k plemenům hospodářských zvířat upravena. Z tohoto důvodu nový zákon č. 408/2000 Sb. problematiku ochrany plemen hospodářsky významných zvířat již neupravil.

Problematika ochrany „pravosti“ plemene, je nadále dostatečně řešena institutem plemenných knih, v plemenářském zákoně.

Shrnutí

Šlechtitelství a plemenářství prošlo na území České republiky značným vývojem. Od prvních pramenů úpravy z doby Rakouska-Uherska až po současnou podobu plemenářského zákona doznalo šlechtitelství a plemenářství podstatných změn. Některé instituty upravené právními předpisy v průběhu let zanikly, jiné jsou plemenářským zákonem upraveny dodnes.

Jako příklad mohu uvést právní úpravu ochrany práv k novým plemenům zvířat. Ochrana původství poprvé upravená zákonem č. 34/1957 Sb., o vynálezech, objevech a zlepšovacích návrzích, se po roce 1989 ukázala jako nadbytečná, jelikož nebyla vyšlechtěna žádná nová plemena zvířat. Z tohoto důvodu byla tato úprava po 50 letech zákonem č. 408/2000 Sb. zrušena.

Opačným příkladem může být opatření Ministerstva zemědělství, kterým byl v roce 1924 z důvodu tíživé zásobovací situace po první světové válce zaveden systém kontroly užitkovosti a díky kterému byla zakládána kmenová stáda. Institut kontroly užitkovosti se stal základním předpokladem šlechtitelské a plemenářské práce a je dodnes součástí plemenářského zákona (ustanovení § 7).

6. PLEMENÁŘSKÝ ZÁKON

Úvod

Základním právním předpisem v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat a také v oblasti jejich označování a evidence a označování a evidence některých dalších zvířat je zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Jak je naznačeno v úvodní větě a jak vyplývá z ustanovení § 1 odst. 1 plemenářského zákona, upravuje tento zákon po věcné stránce tři oblasti týkající se (nejen) hospodářských zvířat, a to:

- oblast šlechtění a plemenitby vyjmenovaných druhů hospodářských zvířat,
- oblast označování zvířat, a to nejen hospodářských, ale i např. zvířete ve farmovém chovu,
- oblast evidence zvířat, kam spadají i drůbež, včely, plemenné a neplemenné ryby uvedené v příloze k plemenářskému zákonu.

Plemenářský zákon se však nevztahuje na šlechtění, plemenitbu, označování a evidenci zvířat v zoologických zahradách a na šlechtění a plemenitbu vyjmenovaných hospodářských zvířat při výzkumu a vývoji.

6.1. Oblast šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat

V této oblasti upravuje plemenářský zákon šlechtitelskou činnost a šlechtitelská opatření spočívající zejména ve stanovení chovného cíle a šlechtitelských programů a současně v jejich realizaci, ve zjišťování a evidování původu, vlastností a znaků hospodářských zvířat, v provádění kontroly užitkovosti, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů, kontroly dědičnosti, posuzování vlastností, znaků a zdraví, ve kvalifikovaném odhadu plemenné hodnoty, ve vedení plemenných knih nebo plemenářských evidencí, v ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat, v hodnocení hospodářských zvířat apod.

Dále v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat upravuje plemenářský zákon uznávání chovatelských sdružení, uznávání chovatelských podniků a udělování souhlasu k výkonu některých odborných činností. Plemenářský zákon v této oblasti dále upravuje problematiku ochrany a uchovávání genetických zdrojů zvířat. Neméně důležitou oblastí, kterou plemenářský zákon upravuje a která rovněž souvisí s problematikou šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, je také prodej a nákup plemenných zvířat, inseminačních dávek, embryí, vaječných buněk, násadových vajec a jiného plemenného materiálu, ať už v rámci České republiky nebo ze zahraničí.

6.2. Oblast označování a evidence zvířat

V této oblasti zakotvuje plemenářský zákon povinnost chovatelů zajistit označování hospodářských a některých dalších zvířat, vést o těchto zvířatech stanovené záznamy a údaje z nich předávat do informačního systému ústřední evidence zvířat, ve které tzv. pověřená osoba shromažďuje údaje zjišťované v průběhu života všech jedinců zvířat určeného druhu, popřípadě plemene; v této souvislosti plemenářský zákon upravuje také způsob pověřování osoby a zakotvuje základní práva a povinnosti této osoby. Dále v oblasti evidence zvířat upravuje plemenářský zákon jak evidenci zvířat, tak evidenci hospodářství a evidenci osob stanovených plemenářským zákonem, tj. chovatelů, provozovatelů jatek, provozovatelů líní s kapacitou větší než 1000 kusů násadových vajec, provozovatelů shromažďovacích středisek, obchodníků, dopravců, uživatelských zařízení a asanačních podniků, a jejich základní práva a povinnosti.

Společně pak pro oblast šlechtění a plemenitby zvířat a jejich označování a evidenci upravuje plemenářský zákon dozorčí činnost, tj. zřizuje Českou plemenářskou inspekci jakožto orgán státní správy podřízený Ministerstvu zemědělství, stanoví působnost České plemenářské inspekce a její pravomoc. Současně plemenářský zákon upravuje sankce a zvláštní opatření ukládaná za porušení povinností jím stanovených. Kromě České plemenářské inspekce provádějí kontrolu povinností, avšak pouze povinností stanovených při označování a evidenci zvířat, orgány veterinární správy.

6.3. Novelý plemenářského zákona

Od doby svého přijetí, tedy od roku 2000, byl plemenářský zákon již celkem šestkrát novelizován.

První novelou plemenářského zákona byla novela provedená zákonem č. 309/2002 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon). Zákon č. 309/2002 Sb. upravil pouze způsob jmenování a odvolání ředitele České plemenářské inspekce, a upravil jej tak, že jmenování a odvolání ředitele České plemenářské inspekce se bude dnem nabytí účinnosti zákona č. 309/2002 Sb. řídit nově přijatým služebním zákonem. Tento zákon však nabude účinnosti až 1. 1. 2012 spolu se zákonem č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Druhou novelou byla novela provedená zákonem č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). Tato novela plemenářského zákona se dotkla pouze ustanovení § 1 a stanovila, že plemenářský zákon v oblasti označování a evidence se nevztahuje na zvířata chovaná v zoologických zahradách.

Třetí novelou plemenářského zákona, byla novela provedená zákonem č. 282/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění pozdějších předpisů.

Tato novela plemenářského zákona:

- v oblasti označování vypustila povinnost označování zvěře ve farmovém chovu; chovatelé tedy pouze povedou evidenci o celkovém počtu těchto zvířat, nebudou již evidována jednotlivá samostatně identifikovaná zvířata,
- v oblasti označování a evidence hospodářských zvířat rozšířila působnost plemenářského zákona o tury a o osly a jejich křížence s koňmi, podrobeněji upravila označování turů, koňů a oslů a jejich kříženců, prasat, ovcí, koz, zejména doplnila a specifikovala základní

povinnost chovatelů těchto zvířat, tj. povinnost zajistit označování těchto zvířat, o některé další povinnosti týkající se označování a identifikačních prostředků, jimiž se zvířata mají označovat apod.,

- v oblasti evidence rozšířila působnost plemenářského zákona také o neplemenné ryby, jejichž jmenný seznam, převzatý z přílohy příslušné směrnice Evropských společenství, je uveden v příloze k tomuto zákonu,
- evidenci hospodářských zvířat doplnila o evidenci jejich chovatelů a dalších osob výslovně stanovených tímto zákonem a o evidenci hospodářství; z tohoto důvodu nově definovala některé pojmy, jako například pojem chovatel, hospodářství, stájový registr, ústřední evidence, podrobněji upravila povinnosti týkající se evidence zvířat, evidence chovatelů a dalších zákonem stanovených osob a evidence hospodářství,
- nově upravila informační systém ústřední evidence, jakožto informační systém veřejné správy, jehož správcem a provozovatelem je Ministerstvo zemědělství, upravila základní obsahové náležitosti informačního systému ústřední evidence a jeho strukturu,
- rozšířila sankce a zvláštní opatření ukládaná za nesplnění povinností stanovených plemenářským zákonem,
- stanovila jako další orgány kontroly v oblasti označování a evidence zvířat orgány veterinárního dozoru.

S ohledem na rozsah této novely bylo následně ve Sbírce zákonů vyhlášeno úplné znění plemenářského zákona, a to pod číslem 16/2004 Sb.⁵⁸

Čtvrtou novelou byla novela provedená zákonem č. 444/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Na základě této novely byly kompetence územních finančních orgánů přeneseny na celní úřady.

Pátou novelou byla novela provedená zákonem č. 130/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon nabyl účinnosti dne 14. dubna 2006. Změny, které přinesla tato novela plemenářského zákona, budou podrobně rozebrány v jednotlivých kapitolách.

---

58 Úplné znění zákona vyhlášené pod č. 16/2004 Sb., Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra, [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb005-04.pdf>>.

S ohledem na rozsah této novely bylo ve Sbírce zákonů opět vyhlášeno úplné znění plemenářského zákona, a to pod číslem 344/2006 Sb.⁵⁹

Šestá novela plemenářského zákona vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 182/2008 Sb.⁶⁰ obsahuje problematiku, která byla při projednávání veterinárního zákona⁶¹ v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky navržena poslaneckou iniciativou jako část III této novely. Tato problematika se týká označování zvířete ve farmovém chovu. V dosavadní právní úpravě byla zvíře ve farmovém chovu zařazena pouze mezi zvířata, která se pouze evidují. Touto novelou se zvíře ve farmovém chovu zařazuje mezi zvířata, která se i označují. Cílem této úpravy je, aby nedocházelo k záměně farmově chovaných zvířat s volně žijící zvířeti.

Povinnost označovat zvíře ve farmovém chovu byla stanovena v plemenářském zákoně od jeho vzniku, tj. od roku 2000. Tuto povinnost konkretizovala vyhláška Ministerstva zemědělství č. 357/2001 Sb., o označování a evidenci koní, prasat, běžců a zvířete ve farmovém chovu a o evidenci drůbeže, plemenných ryb a včel, ve znění vyhlášky č. 328/2003 Sb. Na základě opakovaných požadavků chovatelů zvířete ve farmovém chovu však byla novelou č. 282/2003 Sb., tj. třetí novelou plemenářského zákona, z tohoto zákona vypuštěna. Zvíře ve farmovém chovu se nadále pouze evidovala. Touto novelou tedy dochází k opětovnému zavedení povinnosti označovat zvíře ve farmovém chovu. Smysluplnost této úpravy ukáže až čas.

6.4. Prováděcí předpisy

Platnou právní úpravu oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat a jejich označování a evidence a označování a evidence některých dalších zvířat dále tvoří prováděcí právní předpisy, které byly k provedení plemenářského zákona vydány. V současné době jsou v oblasti šlechtění a plemenitby platné čtyři vyhlášky.

---

59 Úplné znění zákona vyhlášené pod č. 344/2006 Sb., Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra, [cit. 2008-05-28]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb106-06.pdf>>.

60 Zákon č. 182/2008 Sb., Sbírka zákonů a mezinárodních smluv [online], Ministerstvo vnitra České republiky, Copyright (c) 2005 - Ministerstvo vnitra, [cit. 2008-11-09]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2008/sb057-08.pdf>>.

61 Sněmovní tisk 287, Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-04-22] Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=287>>.

6.4.1. Vyhláška č. 447/2006 Sb., o genetických zdrojích zvířat

Novelou plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. byla obsáhleji upravena problematika genetických zdrojů zvířat.

Potřebnost této úpravy vyvstává v souvislosti s prudkým rozvojem genetiky a šlechtění, podmíněným nástupem molekulární genetiky a metod genového inženýrství. Toto způsobilo, že se komerční i vědecký zájem o genetické zdroje zvířat výrazně zvýšil. Genetické zdroje zvířat mají vysokou ekonomickou hodnotu a zásadní význam pro rozšíření biologické rozmanitosti a zajištění trvalého rozvoje zemědělství.

Vyhláška stanoví podrobná pravidel pro podání žádosti o zařazení do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství, stanoví rozsah a způsob hodnocení genetických zdrojů zvířat, rozsah a způsob vedení dokumentace o genetických zdrojích zvířat a velikost poskytovaných vzorků genetických zdrojů zvířat.

6.4.2. Vyhláška č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

Tato vyhláška upravuje náležitosti žádosti o udělení souhlasu k výkonu některých odborných činností, o uznání chovatelského sdružení a chovatelského podniku prasat. Dále stanoví požadavky na obsah řádu plemenné knihy, plemenářské evidence drůbeže, plemenných ryb a včel, požadavky na obsah potvrzení o původu a obsah osvědčení o ověření původu nebo stanovení genetického typu. Vyhláška také uvádí podrobnosti vedení ústředního registru plemeníků, rozvádí způsob vedení evidence inseminačními techniky, inseminačními stanicemi a středisky pro přenos embryí.

Původně byla tato oblast upravena vyhláškou č. 471/2000 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon). Tato vyhláška jednak obsahovala věci obecné povahy, tj. náležitosti žádostí, náležitosti osvědčení o ověřování původu nebo stanovení genetického typu apod., a také upravovala odborné šlechtitelské a plemenářské činnosti, specifikované podle jednotlivých druhů vyjmenovaných hospodářských zvířat.

Vzhledem k tomu, že se novela plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. dotkla většiny ustanovení, k jejichž provedení byla vydána vyhláška č. 471/2000 Sb., a novelizace této vyhlášky by byla velice rozsáhlá a nepřehledná, bylo nutno vypracovat novou prováděcí vyhlášky k plemenářskému zákonu.

6.4.3. Vyhláška č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat

Vyhláška stanoví podrobnosti o odborných kurzech, požadavky na vzdělávací zařízení pořádající odborné kurzy, náležitosti přihlášky do odborného kurzu, druhy a obsahy jednotlivých odborných kurzů, podrobnosti o odborné zkoušce a vydávání osvědčení o absolvování příslušného odborného kurzu.

Vzhledem k tomu, že novela plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. změnila ustanovení § 30 upravující problematiku odborné způsobilosti, musela být vyhláška č. 33/2001 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat zrušena. Jednalo se např. o změny týkající se provozování inseminačních stanic a středisek pro přenos embryí. Dalším důvodem pro její zrušení byly změny v českém právním řádu, např. přijetí zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace) a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), které zasáhly do problematiky odborné způsobilosti.

6.4.4. Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem

Tato vyhláška, s ohledem na zásadní novelu plemenářského zákona provedenou zákonem č. 282/2003 Sb., nahradila dřívější vyhlášku č. 134/2001 Sb., o označování a evidenci skotu, ovcí a koz, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku č. 357/2001 Sb., o označování a evidenci koní, prasat, běžců, a zvěře ve farmovém chovu a o evidenci drůbeže, plemenných ryb a včel, ve znění pozdějších předpisů.

Tato vyhláška stanoví v oblasti označování zvířat druhy identifikačních prostředků, pravidla pro jejich používání a termíny, ve kterých musí být zvířata označena.

V oblasti evidence stanoví pravidla pro evidenci hospodářství, stanovených osob a zvířat, dále pravidla pro vedení ústřední evidence a registrů zvířat v hospodářství, podmínky vystavení průvodních listů či průkazů, jež doprovází zvíře při přesunech z hospodářství, a také pravidla pro hlášení, kterými chovatel pověřené osobě předává informace o nastalých změnách.

Shrnutí

S ohledem na vývoj českého právního řádu jsou některé oblasti společenských vztahů, věcně spjaté s oblastí šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat a jejich označování a evidence a označování a evidence některých dalších zvířat, upraveny samostatnými zákony. Jedná se zejména o veterinární zákon a o zákon na ochranu zvířat proti týrání.

Veterinární zákon upravuje oblast ochrany zdraví zvířat a zdravotní nezávadnosti živočišných produktů, stanoví tedy povinnosti a požadavky, kladené z veterinárního hlediska na chovatele hospodářských zvířat, na výrobce a zpracovatele živočišných produktů a na osoby, které obchodují se zvířaty a živočišnými produkty nebo je přepravují.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání podrobně upravuje zejména problematiku ochrany zvířat při porážení, usmrcování a utrácení, upravuje podmínky pro pořádání svodů a podrobně upravuje celou oblast přepravy zvířat, tedy i zvířat hospodářských.

Z opačného pohledu je plemenářský zákon, zejména v části upravující označování a evidenci zvířat, nepostradatelným právním předpisem pro oblast veterinární. Povinnost označování a evidence zvířat se tak vztahuje především k problematice zdravotní nezávadnosti živočišných produktů, či problematice předcházení vzniku a šíření nález a jiných onemocnění zvířat, které mohou mít negativní vliv i na zdraví a životy lidí.

Tyto zákony jsou s plemenářským zákonem značně provázány a teprve soubor těchto tří zákonů, tedy plemenářského zákona, zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona, a jejich prováděcích právních předpisů komplexně pokrývá celou oblast chovu hospodářských zvířat resp. živočišné výroby tak, jak ji znají a upravují předpisy Evropské unie.

7. PRÁVNÍ ÚPRAVA PLEMENÁŘSKÉHO ZÁKONA

Úvod

Plemenářský zákon upravuje problematiku šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, označování hospodářských zvířat a jejich evidence, komplexně řeší povinnosti chovatelů a ostatních subjektů při označování a evidenci hospodářských zvířat, právně zakotvuje a upravuje podrobnosti ústřední evidence hospodářských zvířat a požadavky, které jsou na ni kladené.

7.1. Základní pojmy

Hospodářství

Tento pojem upravuje ustanovení § 2 odst. 1 písm. p) plemenářského zákona. Hospodářstvím je jakákoliv stavba, zařízení nebo místo na území jednoho katastrálního území obce, kde jsou evidovaná zvířata držena, včetně chovu pod širým nebem.

Je jím tedy místo či zařízení jednoho chovatele, které se však může skládat z jedné nebo více stájí s jedním nebo i více druhy hospodářských zvířat. Toto místo či zařízení se nachází vždy v jednom katastrálním území obce. Za hospodářství tedy může být považována jakákoli stavba, zařízení, ale i chov zvířat pod širým nebem.

Tato definice vychází i z ustanovení veterinárního zákona který pojem hospodářství⁶² vymezuje jako jakoukoli stavbu, zařízení nebo místo, kde je hospodářské zvíře nebo kde jsou hospodářská zvířata chována nebo držena, včetně chovu pod širým nebem.

Chovatel

Chovatelem je podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. d) plemenářského zákona každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo

---

62 Ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) veterinárního zákona.

bezúplatně, a to i na přechodnou dobu; pro účely zápisu do plemenné knihy se za chovatele považuje osoba, z jejíhož chovu zvíře pochází.

Obdobně jako pojem hospodářství, i pojem chovatel⁶³ vychází z pojmu upraveného veterinárním zákonem, který stanoví, že chovatelem je každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu.

Chov

Chovem je podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. e) skupina evidovaných zvířat nebo i jednotlivá evidovaná zvířata, držaná jedním chovatelem nebo společně více chovateli za účelem jejich rozmnožování, získávání jejich produktů, produkce jatečných zvířat, anebo za účelem jejich sportovního nebo zájmového využití.

7.2. Skupiny zvířat

Plemenářský zákon v ustanovení § 1 odst. 1 rozlišuje 3 skupiny zvířat. Zákon tak zavádí legislativní zkratky pro vymezené skupiny zvířat. Tyto skupiny se pak liší nejen výčtem druhů zvířat, ale i výčtem povinností, které se k chovu takovýchto zvířat na chovatele vztahují.

Vyjmenovaná hospodářská zvířata

První skupinou jsou vyjmenovaná hospodářská zvířata, jejichž výčet je stanoven v ustanovení § 1 odst. 1 písm. a). Vyjmenovanými hospodářskými zvířaty podle tohoto ustanovení jsou skot, buvoli, koně, osli, prasata, ovce, kozy, drůbež, plemenné ryby a včely.

Plemenářský zákon upravuje šlechtění a plemenitbu vyjmenovaných hospodářských zvířat v hlavě druhé – Šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat, v hlavě třetí – Plemenitba skotu, buvolů, koní, oslů, prasat, ovcí a koz a v hlavě čtvrté – Plemenitba drůbeže, plemenných ryb a včel.

---

63 Ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona.

Původně zákon 154/2000 Sb. upravoval i šlechtění a plemenitbu běžců, tato skupina zvířat však byla z působnosti zákona vypuštěna novelou č. 130/2006 Sb., jelikož tuto oblast předpisy Evropských společenství neupravují.

Naopak, novelou 130/2006 Sb. došlo k rozšíření působnosti plemenářského zákona v oblasti šlechtění a plemenitby o plemenitbu buvolů a oslů. Tato oblast byla doplněna na základě požadavků předpisů Evropských společenství. Jedná se o směrnici Rady ze dne 25. července 1977 o čistokrevném plemenném skotu, směrnici Rady ze dne 25. března 1991 o zootechnických a genetických podmínkách uvádění čistokrevných zvířat na trh a o změně směrnic 77/504/EHS a 90/425/EHS a směrnici Rady ze dne 26. června 1990 o zootechnických a genealogických podmínkách pro obchod s koňovitými uvnitř Společenství

Označovaná zvířata

Druhou skupinou jsou označovaná zvířata. Výčet těchto zvířat stanoví plemenářský zákon v ustanovení § 1 odst. 1 písm. c). Označovanými zvířaty jsou tuři (tj. podčeleď Bovinae)⁶⁴, koně a osli a jejich kříženci, prasata, ovce, běžci a po novele plemenářského zákona č. 182/2008 Sb.⁶⁵ i zvěř ve farmovém chovu.

Povinnost označovat zvířata není důležitá jen z pohledu šlechtění a plemenitby zvířat podle plemenářského zákona, ale má nezastupitelnou úlohu pro zajištění identifikace a žádoucího přehledu o všech zvířatech, chovaných v jednotlivých chovech, hospodářstvích a o jejich přemísťování, který je nutný z pohledu sledování nákazové situace v rámci České republiky i celého světa.

Evidovaná zvířata

Třetí skupinou jsou evidovaná zvířata. Těmito zvířaty jsou podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. d) označovaná zvířata, drůbež, včely, plemenné ryby a neplemenné ryby uvedené v příloze k plemenářskému zákonu.

Plemenářský zákon upravuje označování označovaných zvířat a evidenci evidovaných zvířat v hlavě šesté – Označování a evidence.

---

64 Viz ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) plemenářského zákona.

65 Podrobněji v části 6., kapitole 6.3. Novely plemenářského zákona.

7.3. Subjekty podle plemenářského zákona

V oblasti šlechtění, plemenitby, evidence a označování hospodářských zvířat, kromě chovatelů samotných, jak bylo uvedeno v kapitole 7.1. Základní pojmy, působí další subjekty, které mají při těchto činnostech nezastupitelnou roli.

Jedná se o subjekty, jejichž úkolem je například výkon odborných činností spojených se šlechtěním a plemenitbou stanovených plemenářským zákonem, vedení ústřední evidence, realizace Národního programu, provozování genobanky a koordinace opatření s tím souvisejících. Těmito subjekty jsou Ministerstvo zemědělství, oprávněná osoba, uznané chovatelské sdružení, chovatelský podnik prasat, určená osoba a pověřená osoba.

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství (dále jen „ministerstvo“) je podle ustanovení § 1 a 15 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, ve věcech veterinární péče, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k plemenům zvířat. Podle plemenářského zákona ministerstvo

- v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat uděluje či ruší souhlas k výkonu odborných činností uvedených v ustanovení § 3 plemenářského zákona pro oprávněné osoby, uznává či ruší rozhodnutí o uznání chovatelských sdružení a chovatelských podniků prasat podle ustanovení § 5 a 6 plemenářského zákona,
- v oblasti genetických zdrojů zvířat vydává Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství a rozhoduje či ruší rozhodnutí o zařazení osoby a genetického zdroje zvířete do tohoto programu,
- v oblasti evidence hospodářských zvířat je správcem a provozovatelem informačního systému ústřední evidence, může na základě návrhu kontrolních orgánů (ustanovení § 24 odst. 7) rozhodnout o rozdělení již evidovaného hospodářství v informačním systému ústřední evidence na 2 nebo více hospodářství nebo o zrušení již evidovaného hospodářství v informačním systému ústřední evidence, pověřuje či ruší rozhodnutí o pověření k výkonu činností podle ustanovení § 23c plemenářského zákona pověřenou osobou,

- v oblasti dozorčí činnosti koordinuje činnost České plemenářské inspekce a orgánů veterinárního dozoru při kontrolách dodržování povinností stanovených při označování a evidenci zvířat; o výsledcích těchto kontrol zpracovává ministerstvo roční zprávu,
- poskytuje právní pomoc týkající se působnosti plemenářského zákona a souvisejících právních předpisů.

Oprávněná osoba

Oprávněnou osobou je podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. j) právnická nebo fyzická osoba, která je podnikatelem podle ustanovení § 2 odst. 2 obchodního zákoníku, nebo uznané chovatelské sdružení, kterým ministerstvo udělilo souhlas k výkonu některých odborných činností podle ustanovení § 3 plemenářského zákona.

Plemenářský zákon tedy předpokládá, že taxativně vyjmenované odborné činnosti spojené se šlechtěním a plemenitbou hospodářských zvířat, budou pro chovatele vykonávat za úhradu buď podnikatelé nebo uznaná chovatelská sdružení, kterým k tomu ministerstvo udělí souhlas. Souhlas ministerstva k výkonu těchto odborných činností je vázán na splnění podmínek stanovených v příslušných ustanoveních zákona.

Jedná se o činnosti podle ustanovení § 7, 11 odst. 4, 12 a 17 plemenářského zákona:

- kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky, výkonnostní testy a posuzování vyjmenovaných hospodářských zvířat,
- vydávání osvědčení o původu hejna pro chovy drůbeže přemístěné z jiných členských států Evropské unie nebo dovezené ze třetích zemí,
- ověřování a osvědčování původu a stanovování genetického typu plemenných zvířat,
- provádění inseminace a vpravování embryí inseminační technikou.

Novelou plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. byly z ustanovení § 3 vypuštěny další odborné činnosti podle ustanovení § 16 a 18. Jedná se o provozování inseminační stanice a provozování střediska pro přenos embryí; souhlas k výkonu těchto odborných činností dávají orgány veterinární správy podle veterinárního zákona a vyhlášky č. 380/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů.

Současně byl touto novelou zpřesněn a zjednodušen proces udělování souhlasu k výkonu odborných činností podle plemenářského zákona, a to na základě zkušeností z jeho aplikace v praxi a rovněž s ohledem na zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dále touto novelou došlo k vypuštění ustanovení, které omezovalo platnost rozhodnutí o udělení souhlasu na dobu 5 let. Platnost rozhodnutí o udělení souhlasu k výkonu odborných činností podle plemenářského zákona je tedy časově neomezená.

Vzor žádostí o udělení souhlasu k výkonu odborných činností stanoví prováděcí vyhláška č. 448/2006 Sb. v příloze č. 1.

V současné době je podle ustanovení § 3 plemenářského zákona schváleno 616 oprávněných osob k výkonu činností podle ustanovení § 7, 11 odst. 4, 12 a 17 plemenářského zákona.⁶⁶

Uznané chovatelské sdružení

Uznanými chovatelskými sdruženími jsou podle ustanovení § 5 plemenářského zákona zájmová chovatelská sdružení registrovaná podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Tato registrace však nezakládá pravomoci pro výkon odborných činností spojených se šlechtěním a plemenitbou. Ministerstvo proto tato chovatelská sdružení, splní-li podmínky stanovené zákonem, k výkonu uvedených činností tzv. uznává (viz příloha č. 3).

Institut uznaného chovatelského sdružení byl zaveden vzhledem k nezbytnosti sjednocení právní úpravy České republiky s úpravou Evropské unie týkající se postavení, pravomocí a povinností chovatelských sdružení.

Pojem uznání resp. uznané chovatelské sdružení používají příslušné předpisy Evropských společenství, současně tento pojem doslova přebírá například německá nebo rakouská právní úprava („die Anerkennung“) anebo slovenský zákon č. 194/1998 Z. z.,⁶⁷ o šlachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat („uznanie“) atd.

Zákon stanoví podmínky, za kterých může být chovatelské sdružení ministerstvem uznáno, také jsou definovány podmínky, za kterých může ministerstvo chovatelské sdružení neuznat resp. uznání odejmout.

Stejným způsobem tuto problematiku upravují tyto předpisy Evropských společenství. Jedná se o rozhodnutí Komise ze dne 27. dubna 1984 o kritériích pro uznávání chovatelských

---

⁶⁶ Zemědělství 2007, Praha, 2008, s. 95.

⁶⁷ Zákon č. 194/1998 Zb., Zbierka zákonov [online], slovenské rozhraní, 1999–2008 IURA EDITION, spol. s r.o., [cit. 2008-11-09]. Dostupné z: <<http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=14454&FileName=98-z194&Rocnik=1998>>.

organizací a sdružení, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro čistokrevný plemenný skot (84/247/EHS), rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989, kterým se stanoví kritéria pro uznávání a dohled nad chovatelskými sdruženími a plemenářskými organizacemi, které zakládají nebo vedou plemenné knihy pro čistokrevná plemenná prasata (89/501/EHS), rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989, kterým se stanoví kritéria pro uznávání a dohled nad chovatelskými sdruženími, plemenářskými organizacemi a soukromými podniky, které zakládají nebo vedou registry pro hybridy chovných prasat (89/504/EHS), rozhodnutí Komise ze dne 10. května 1990, kterým se stanoví kritéria pro schvalování chovatelských organizací a sdružení, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro čistokrevné plemenné ovce a kozy (90/254/EHS), rozhodnutí Komise, ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví kritéria pro schvalování nebo uznávání organizací a spolků, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých (92/353/EHS) nebo rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví některá pravidla pro zajištění koordinace mezi organizacemi a spolky, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých (92/354/EHS).

V současné době je podle ustanovení § 5 plemenářského zákona uznáno 24 uznaných chovatelských sdružení (z toho 12 pro koně, 5 pro skot, 2 pro drůbež a 1 pro kozy, ovce, prasata, ryby a včely).⁶⁸

Chovatelský podnik prasat

Chovatelský podnik prasat je podle ustanovení § 6 plemenářského zákona institutem, který prošel značnými změnami provedenými novelou plemenářského zákona č. 130/2006 Sb.

Institut byl původně v plemenářském zákoně upraven obecně jako chovatelský podnik a definován vzhledem k nutnosti sjednocení právní úpravy České republiky s předpisy Evropských společenství, které upravují tuto problematiku.

Jedná se zejména o výše zmíněné rozhodnutí 89/504/EEC a dále rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 o kritériích pro zápis hybridů chovných prasat do registrů (89/505/EEC) a rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989, kterým se stanoví osvědčení pro hybridy chovných prasat, jejich sperma, vajíčka a embrya (89/506/EEC).

---

68 Zemědělství 2007, Praha, 2008, s. 95.

Vedle chovatelských organizací (sdružení) totiž působí v oblasti šlechtění a plemenitby drůbeže a prasat v zemích Evropské unie i v České republice dceřinné společnosti nadnárodních šlechtitelských společností, a dále domácí subjekty, které nejsou sdruženy v chovatelských organizacích (a jimi chovaná zvířata nejsou zapsána v plemenné knize), ale uskutečňují hybridizační program pro vlastní a smluvně napojené chovy. Z těchto důvodů definuje ustanovení podmínky, za kterých může být osoba uznána jako chovatelský podnik, k výkonu vyjmenovaných činností. Svá čistokrevná a hybridní zvířata vedou chovatelské podniky v chovných registrech, u drůbeže v plemenářské evidenci.

Novelou č. 130/2006 Sb. byla změněna dosavadní koncepce uznávání právnických osob – podnikatelů jako chovatelských podniků.

Uznávání chovatelských podniků bylo zúženo pouze na jeden druh hospodářských zvířat, a to na prasata, jelikož pouze u prasat jsou chovatelské podniky upraveny předpisy Evropských společenství. U jiných hospodářských zvířat tato úprava buď vůbec neexistuje (např. skot, ovce a kozy) nebo nedává smysl (např. drůbež). Existence chovatelského podniku je totiž založena na obchodu s hybridními chovnými zvířaty, což se v praxi děje pouze u prasat.

Před nabytím účinnosti novely 130/2006 Sb. byl uznán kromě chovatelských podniků chovajících prasata i jeden chovající drůbež, který však neobchodoval s hybridními chovnými zvířaty, ale předmětem obchodu byla násadová vejce či jednodenní kuřata užitkových zvířat. U ostatních druhů vyjmenovaných hospodářských zvířat chovatelské podniky nebyly uznány, tzn. pokud jde o tato zvířata, právní úprava ustanovení § 6 zůstala nenaplněna.

V současné době je podle ustanovení § 6 plemenářského zákona uznáno 6 chovatelských podniků prasat.⁶⁹

Pověřená osoba

Pověřenou osobou je podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. o) plemenářského zákona právnická osoba s majetkovou účastí státu a uznaných chovatelských sdružení, kterou ministerstvo pověřilo na základě výběrového řízení podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, k výkonu činností podle ustanovení § 23c plemenářského zákona.

---

69 Zemědělství 2007, Praha, 2008, s. 95.

Pověřená osoba zajišťuje shromažďování a zpracovávání údajů v informačním systému ústřední evidence a provádění s tím souvisejících odborných činností.

Touto pověřenou osobou je na základě rozhodnutí ministra zemědělství ze dne 23. prosince 2004 č.j. 48874/2004-11000 Českomoravská společnost chovatelů, a. s. (viz příloha č. 4).

Určená osoba

Určenou osobou podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) plemenářského zákona je příspěvková organizace zřízená Ministerstvem zemědělství pro realizaci Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství, pro provozování genobanky a pro koordinaci opatření s tím souvisejících, jejíž identifikační údaje jsou uveřejněny ve Věstníku Ministerstva zemědělství.⁷⁰

Oznámení o stanovení určené osoby Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství bylo vyhlášeno ve Věstník ministerstva v částce I - červen 2007. Touto osobou byl stanoven Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. – Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat⁷¹ (viz příloha č. 5).

7.4. Šlechtění hospodářských zvířat

Základním cílem šlechtění hospodářských zvířat, jak již bylo uvedeno v části 1. Úvod, je získání jedinců, kteří chovateli zajistí nejvyšší hospodářský přínos.

Chov hospodářských zvířat slouží především jako zdroj obživy a příjmů chovatele. Proto i cílem šlechtění hospodářských zvířat je ekonomika chovatele. Šlechtění ovlivňuje ekonomickou situaci chovatele tím, že vytváří vysoce užitkové jedince, kteří jsou pro chovatele ekonomicky výhodnější než ti, které choval v předchozím období. Ekonomika chovaného zvířete je výsledkem genetické úrovně jednotlivých vlastností (užitkové vlastnosti,

---

70 Podrobněji v části 7., kapitole 7.4., podkapitole 7.4.11. Genetické zdroje zvířat a v podkapitole 7.4.12. Výzkumný ústav živočišné výroby.

71 Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat [online]. Výzkumný ústav živočišné výroby [cit. 2008-6-24].
Dostupné z: <<http://genetickezdroje.cz.linux20.ignum.cz/>>.

zdraví, plodnost, atd.) v daných podmínkách prostředí každého chovatele. V rámci chovu zvířat má šlechtění specifické postavení. Souvisí s podmínkami, produkčním systémem, výběrem vhodného genotypu atd.⁷²

Jestliže za cíl chovu hospodářských zvířat pokládáme například výživu obyvatel, příjmy chovatelů nebo uchování plemen hospodářských zvířat, pak za cíle šlechtění můžeme považovat zvýšení užitkovosti, snížení nákladů chovu zvířat, zlepšení kvality produktů zvířat, ochrana zvířat proti týrání, zlepšování zdravotního stavu zvířat či uchování genových rezerv.⁷³

Šlechtění vede k soustavnému zvyšování genetické schopnosti zvířat a ke zlepšování ekonomické efektivnosti chovu. Podstatou návrhu šlechtitelských postupů je předpověď genetického zisku a předpověď užitkovosti kříženců při co nejnižších vstupních nákladech.⁷⁴

Šlechtění probíhá v aktivní populaci, tj. v té části z celé populace, kde je prováděna testace, kontrola užitkovosti, odhad plemenné hodnoty a selekce do plemenitby. Vyšlechtěná plemenná zvířata jsou využívána jak v aktivní populaci, tj. šlechtitelských chovech, tak v užitkových chovech.⁷⁵

Teoretickým základem šlechtění je genetika populací, která zahrnuje principy mendelistické genetiky a aplikace matematicko-statistických metod. V současné době je tato teorie značně propracovaná. Přesto v historii vznikala nová plemena a docházelo k zvyšování užitkovosti i bez těchto znalostí. Šlechtění zvířat se týkalo pouze několika šlechtitelů, kteří své znalosti a dovednosti rozvinuli doslova v umění.⁷⁶

Základní otázkou ve šlechtění však stále zůstává: „Jakého cíle chceme dosáhnout?“. Stanovení chovného cíle je tedy prvotním krokem v rámci šlechtitelské činnosti.

---

72 Příbyl J. a kol., Tvorba šlechtitelských programů pro malé přežvýkavce, Praha - Uhřetěves, 1995, s. 3.

73 Hradecká E., Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://home.zf.jcu.cz/public/departments/koz/studium/predmety/slechteni/pred/uvod.pdf>>.

74 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/uvodsel.html>>.

75 Příbyl J. a kol., Tvorba šlechtitelských programů pro malé přežvýkavce, Praha - Uhřetěves, 1995, s. 5.

76 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/selek2.html>>.

7.4.1. Šlechtitelská činnost a šlechtitelská opatření

Šlechtitelská činnost a šlechtitelská opatření jsou upraveny v ustanovení § 4 plemenářského zákona. Jedná se o činnosti, opatření a úkony spojené se šlechtěním vyjmenovaných hospodářských zvířat, tj. zvířat stanovených v ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) plemenářského zákona (skot, buvoli, koně, osli, prasata, ovce, kozy, drůbež, plemenné ryby a včely).

Tyto činnosti provádějí jak chovatelé, uznaná chovatelská sdružení, chovatelské podniky prasat, tak i oprávněné osoby, pověřená osoba a určená osoba, tzn. všechny subjekty participující v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat. Tyto činnosti jsou podrobněji upraveny v následujících ustanoveních plemenářského zákona.

Šlechtitelská činnost a šlechtitelská opatření spočívají:

- ve stanovení šlechtitelských programů a chovných cílů,
- ve zjišťování a evidování původu, vlastností a znaků vyjmenovaných hospodářských zvířat,
- v provádění kontroly užitkovosti, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů, kontroly dědičnosti, posuzování vlastností, znaků a zdraví vyjmenovaných hospodářských zvířat,
- v kvalifikovaném odhadu plemenné hodnoty vyjmenovaných hospodářských zvířat,
- ve vedení plemenných knih nebo plemenářských evidencí,
- v ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat,
- v hodnocení vyjmenovaných hospodářských zvířat a jejich cílevědomé selekci a přípařování v souladu se šlechtitelskými programy a cíli,
- v ochraně dědičných vlastností a znaků určité populace (genofondu) a udržování genetických zdrojů,
- ve vystavování dokladů o původu, výkonnosti a hodnotě plemenných zvířat, ve zveřejňování dosažených plemenných hodnot zvířat, výsledků šlechtění a plemenářské činnosti.

Optimální využití jednotlivých složek z hlediska zootechnického i ekonomického je dáno formou plemenářských programů, které zároveň přihlíží i k širším souvislostem ekonomiky daného odvětví živočišné výroby. Šlechtitelské programy jsou optimalizovány tak, aby byl s co nejnižšími náklady dosažen co nejvyšší genetický pokrok. Měřítkem úspěšnosti šlechtění a tím i kontrolou šlechtění je genetický zisk dosahovaný v užitkových chovech. Základní prvky, které ovlivňují genetický zisk, jsou spolehlivost odhadu plemenné

hodnoty, intenzita selekce a délka generačního intervalu. Soulad předpovídaného a dosaženého genetického zisku je východiskem pro kontrolu a průběžné úpravy postupů šlechtění.⁷⁷

7.4.2. Šlechtitelský program a chovný cíl

Šlechtitelským programem je podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. i) plemenářského zákona soubor šlechtitelsko-organizačních opatření. Šlechtitelský program (viz příloha č. 6) je základním vodítkem pro směry a metody šlechtění plemene k dosažení chovného cíle.

Návrh chovného cíle a šlechtitelského programu jsou povinny předložit uznaná chovatelská sdružení a chovatelský podnik prasat, u kterých jsou obligatorní náležitostí žádosti o uznání ministerstvem.

Šlechtitelský program musí obsahovat minimální okruh vlastností a znaků, které se sledují u jednotlivých plemen vyjmenovaných hospodářských zvířat, postupy provádění kontroly užitkovosti, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů a posuzování, minimální okruh vlastností a znaků, pro které se odhaduje plemenná hodnota, způsob a kritéria pro hodnocení a výběr plemeníků, plemenic, hejn drůbeže, plemenných ryb a včelstev, obsah dokladů o výsledku hodnocení, výběru plemeníků nebo uznání chovu, rozsah zjišťování známých dědičných vad a zvláštností.

Každá změna chovného cíle či šlechtitelského programu podléhá rozhodnutí o uznání ministerstvem (viz příloha č. 6).

Kvalitou šlechtitelských programů se Česká republika řadí mezi chovatelsky vyspělé země. K realizaci šlechtitelských programů jsou zapotřebí kvalifikovaní specialisté, kteří působí v oblasti šlechtění hospodářských zvířat na různých úrovních, tj. ve státní správě, v chovatelských svazech, šlechtitelských organizacích a šlechtitelských podnicích, či na vysokých školách. V oblasti šlechtění hospodářských zvířat došlo v posledních třiceti letech ke značnému pokroku, který se promítnul do enormního zvýšení užitkovosti a zkvalitnění živočišné produkce hospodářských zvířat. Tento pokrok zapříčinilo vypracování nových metodických postupů a rozvoj výpočetní techniky a softwarového vybavení.⁷⁸

---

77 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006 [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/selek3.html>.

78 Jakubec V. a kol., Odhad plemenné hodnoty hospodářských zvířat, Rapotín, 1999, s. 7.

Při stanovení chovného cíle plemene bereme zřetel na přírodní podmínky v dané oblasti rozšířené, jakož i na hospodářské poměry. Chovný cíl respektuje hranici mezi důležitými fyziologickými a morfologickými vlastnostmi a znaky plemene, jichž lze zušlechťováním dosáhnout, a mezi potřebami trhu (tj. zásobováním obyvatelstva) tak, aby byl v největší míře nasycen a uspokojen. Nelze jej tedy vidět jen z hlediska plemenářského, ale právě ve spojení a návaznosti na spotřební oblast. Podle jejich požadavků, které se vyvíjejí během let, dochází i ke změnám chovných cílů. Chovný cíl určuje především užitkový směr, tedy celkové zaměření zušlechťování plemene. Standard ztělesňuje v chovném cíli fyziologické a morfologické vlastnosti ideálního jedince (modelu), vyjadřuje konkrétní požadavky na užitkovost, plemenný typ a zevnějšek, případně jiné hospodářsky významné vlastnosti. Po zavedení kontroly užitkovosti a dědičnosti vytyčily ve 30. letech 20. století Zemědělské rady návrhy chovných směrů a cílů pro jednotlivá plemena u nás chovaná.⁷⁹

7.4.3. Šlechtitelské chovy

V procesu šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat jsou v rámci České republiky významnými články chovy pro zušlechťování populací vyjmenovaných hospodářských zvířat. Tyto chovy chovají špičkový genofond jednotlivých druhů a plemen hospodářských zvířat. Je žádoucí, aby na tyto chovy byly kladeny vyšší nároky (kvalita zvířat, zooveterinární podmínky, odbornost managementu apod.).

Chovy za šlechtitelské uznávalo ministerstvo, na základě žádosti chovatele chovu. Pokud však došlo ke zhoršení užitkových vlastností nebo zdravotního stavu zvířat, ministerstvo rozhodlo o zrušení šlechtitelského chovu.

Jak praxe ukázala, institut šlechtitelských chovů využívaly ke své šlechtitelské činnosti pouze některá uznaná chovatelská sdružení, a to pouze pro některá plemena vyjmenovaných hospodářských zvířat. Využití tohoto institutu bylo v obecné rovině minimální, z tohoto důvodu byla úprava šlechtitelských chovů z plemenářského zákona vypuštěna novelou č. 130/2006 Sb.

To však neznamená zánik šlechtitelských chovů či zákaz jejich dalšího využívání. Uznávání šlechtitelských chovů si mohou uznaná chovatelská sdružení zakotvit do svých šlechtitelských programů a chovatelé je mohou nadále využívat.

---

79 Höll Č., Chovné cíle a standardy tuzemských plemen skotu, Rapotín, 1967s. 5.

7.4.4. Zjišťování a evidování původu, vlastností a znaků vyjmenovaných hospodářských zvířat

Pro každé plemeno je stanoven plemenný standard, který obsahuje souhrn požadavků na plemenné znaky. Je v něm tedy podrobně určeno, jakou má mít dané plemeno barvu, váhu, tělesné rozměry apod. Z požadavku plemenného standardu se vychází při stanovení chovného cíle a běžně se ho používá v plemenářské práci.⁸⁰

Údaje o původu, vlastnostech a znacích plemenných zvířat jsou zapsány v plemenných knihách či v plemenářských evidencích.⁸¹

Na základě porovnání těchto záznamů pak mohou být vydávána podle ustanovení § 11 plemenářského zákona potvrzení o původu plemenných zvířat, doklad o původu prasat či osvědčení o původu hejna. Potvrzení o původu plemenných zvířat (dále jen "potvrzení o původu") je dokladem o identitě, původu a výkonnosti plemenných zvířat, dárců spermatu, embryí, vaječných buněk, násadových vajec a plemenného materiálu ryb. Potvrzení o původu vydává uznané chovatelské sdružení, a to podle zápisu plemenného zvířete v plemenné knize nebo v plemenářské evidenci. Doklad o původu prasat pro své smluvní chovy vydává a údaje v něm uvedené porovnává chovatelský podnik prasat, a to podle zápisu zvířete v chovném registru. K produkci násadových vajec je nutné osvědčení o původu hejna. Osvědčení o původu hejna vydává pro tuzemské chovy drůbeže uznané chovatelské sdružení, pro chovy drůbeže přemístěné z jiných členských států Evropské unie nebo dovezené ze třetích zemí pak oprávněná osoba.

Podrobnosti o údajích na těchto potvrzeních jsou stanoveny vyhláškou č. 448/2006 Sb.

7.4.5. Kontrola užitkovosti a kontrola dědičnosti vyjmenovaných hospodářských zvířat

Správně prováděná kontrola užitkovosti a dědičnosti je nezbytným předpokladem plemenářské práce. Obě kontroly navzájem velice úzce souvisejí a výsledků kontroly užitkovosti by se mělo v plné míře využívat pro kontrolu dědičnosti.⁸²

---

80 Bačina, J. a kol., Obecné základy chovu hospodářských zvířat, Praha, 1973, s. 229.

81 Podrobněji v části 7., kapitole 7.4., podkapitole 7.4.7. Plemenné knihy a plemenářská evidence.

82 Bačina J. a kol., Obecné základy chovu hospodářských zvířat, Praha, 1973, s. 231.

Kontrolou užítkovosti je pravidelné zjišťování a vyhodnocování údajů o užítkovosti kontrolovaných zvířat. Výsledky získané touto kontrolou se používají k odhadu chovné, užítkové a plemenné hodnoty zvířat i jako podklad pro veškerá šlechtitelská opatření.⁸³

Kontrolou dědičnosti je plemenná analýza, tj. systematické zjišťování a vyhodnocování plemenné hodnoty plemenných zvířat, na základě užítkovosti jejich potomstva. Podkladem pro kontrolu dědičnosti jsou údaje získané kontrolou užítkovosti jednotlivých reprodukčních a produkčních vlastností zvířat.⁸⁴

Naměřená užítkovost je vždy výsledkem působení řady faktorů. Jsou to jednak genetické schopnosti zvířete, u kterého užítkovost měříme, dále chovatelské podmínky ovlivněné chovatelem a v neposlední řadě náhodné nekontrolovatelné působení prostředí, které nelze předvídat. Na základě řady šetření bylo zjištěno, že na celkové proměnlivosti (rozdílnosti) užítkovosti mezi zvířaty se největší měrou podílí chovatel, který zodpovídá za 60 procent a někdy až 80 procent rozdílnosti. Vliv chovatele se projevuje především v úrovni výživy a všeho co souvisí se způsobem chovu. Druhým největším zdrojem proměnlivosti je náhodné nekontrolovatelné působení prostředí, které nelze předvídat. Projevuje se na celkové proměnlivosti přibližně ze 30 procent. Třetím zdrojem proměnlivosti je pak individualita zvířete daná jeho genetickým založením. Ta se však podílí na celkové proměnlivosti užítkovosti pouze přibližně z 10 procent. I když tento podíl na celkové proměnlivosti je relativně malý, je využíván při šlechtění. Dokladem o úspěšnosti šlechtitelské práce jsou dosahované rozdíly mezi jednotlivými plemeny, ale i pokrok, který je u konkrétního plemene vykazován v určitém časovém období.⁸⁵

Kontrolu užítkovosti, výkonnostní testy a posuzování (dále jen „testování a posuzování“) upravuje ustanovení § 7 plemenářského zákona.

Testování a posuzování se provádí podle postupů stanovených ve šlechtitelských programech⁸⁶ jednotně i v rámci plemene nebo typu vyjmenovaných hospodářských zvířat. Provádí je oprávněné osoby, kterým bylo uděleno ministerstvem oprávnění podle ustanovení

---

83 Encyklopedie Cojeco [online]. OPTIMUS s.r.o., 1999- , poslední úpravy 19. 09. 2006 [cit. 2008-04-07]. Dostupné z:

<http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=47426&s_lang=2&title=kontrola%20u%9Eitkovosti>

84 Encyklopedie Cojeco [online]. OPTIMUS s.r.o., 1999- , poslední úpravy 05. 10. 2006 [cit. 2008-04-07]. Dostupné z: <http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=47419&s_lang=2&title=kontrola%20d%ECdi%E8nosti>.

85 Metoda odhadu plemenných hodnot u masných plemen skotu v ČR [online], © 1991, 2006 Český svaz chovatelů masného skotu [cit. 2008-06-05].

Dostupné z: <http://www.cschms.cz/DOC/PH_plemenna_hodnota.doc>.

86 Podrobněji v části 7., kapitole 7.4., podkapitole 7.4.2. Šlechtitelský program a chovný cíl.

§ 3 plemenářského zákona. Zpracovávání a zveřejňování výsledků testování a posuzování a jejich evidenci zajišťuje pověřená osoba v součinnosti s příslušným uznaným chovatelským sdružením.

Každoroční zveřejňování výsledků kontroly užitečnosti hospodářských zvířat umožňuje pravidelné hodnocení šlechtitelské práce u jednotlivých plemen hospodářských zvířat. Propracovanost celého systému kontroly užitečnosti, odhadu plemenných hodnot a dosahované výsledky zařadily Českou republiku mezi chovatelsky vyspělé země.

Kontrolu zdraví a kontrolu dědičnosti zdraví vyjmenovaných hospodářských zvířat zajišťují podle veterinárního zákona orgány veterinární správy.

7.4.6. Kvalifikovaný odhad plemenné hodnoty hospodářských zvířat

Měřítkem plemenné hodnoty zvířat je schopnost plemenných zvířat plodit potomstvo, které svými vlastnostmi vyhovuje vytyčenému chovnému cíli. Plemennou hodnotu posuzujeme podle původu, kvality vyjádření plemenných znaků (genotyp), užitečnosti a kvality potomstva.⁸⁷

Pro produkci potomstva vybíráme rodiče s dobrým genetickým založením. V takovém případě existuje větší pravděpodobnost, že i potomstvo bude vykazovat dobré genetické založení, které přesněji vyjadřujeme tzv. plemennou hodnotou.⁸⁸

Základem efektivního šlechtění je objektivní stanovení plemenných hodnot plemenných zvířat a na ně navazující připařování vybraných jedinců. Plemenná hodnota je tedy základním parametrem šlechtění hospodářských zvířat. Jak již z názvu vyplývá, jedná se o pouhý odhad genetického založení jedince vyjádřený odchylkou v užitkové vlastnosti od průměru vrstevníků. Odhadem tedy získáme pouze určitý stupeň jistoty.

Tento odhad lze vztahovat pouze k populaci, na které byl odhadnut a nelze jej přenášet do jiných podmínek a populací. Cílem odhadu plemenné hodnoty hospodářských zvířat je zjistit rozdíly v genetickém založení jedinců co nejpřesněji.⁸⁹

---

87 Bačina J. a kol., Obecné základy chovu hospodářských zvířat, Praha, 1973, s. 229.

88 Jakubec V. a kol., Odhad plemenné hodnoty hospodářských zvířat, Rapotín, 1999, s. 16.

89 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/selek4.html>>.

V současnosti jsou plemenné hodnoty odhadovány na základě tzv. Animal Modelů. Snahou je provádět odhad plemenné hodnoty pro co největší soubor sledovaných vlastností se zohledněním jejich vzájemných vazeb, tzv. víceznakový Animal Model. Odhad plemenné hodnoty pak spočívá v řešení velké soustavy rovnic, do kterých vstupují informace o příbuzných jedincích, vrstevnících, evidenci chovu, roku, období, stáří zvířat atd. Při výpočtu plemenných hodnot konkrétního jedince jsou zohledňovány užítkovosti všech jeho příbuzných.

Rozhodnutí o tom, které zvíře bude vybráno jako rodič pro příští generaci se děje převážně na základě odhadu plemenné hodnoty jedince.

Podkladem pro stanovení plemenné hodnoty je jednak naměřená vlastní užítkovost a dále užítkovost všech příbuzných jedinců, tj. rodičů, sourozenců nebo potomků. K odhadu plemenné hodnoty však mohou někdy sloužit pouze přímé příbuzenské vztahy, tak jak je tomu při hodnocení kontroly dědičnosti u plemeníků, kdy se využívá pouze příbuzenských vztahů k potomkům, nebo v některých případech pouze vlastní dosahovaná užítkovost. Při využití všech dostupných informací, které jsou rozšířeny o užítkovost rodičů, sourozenců a potomků, dochází k postupnému zpřesňování odhadu plemenné hodnoty.⁹⁰

Pro odhad plemenné hodnoty platí pravidlo, že čím více informací se nám podaří sesbírat, tím bude odhad přesnější.⁹¹

Hodnocení plemenných zvířat se provádí na základě údajů zjištěných v rámci testování a posuzování vyjmenovaných hospodářských zvířat. Hodnocení plemenných zvířat zajišťují a o výsledku hodnocení vydávají doklady uznaná chovatelská sdružení, osoby oprávněné k testování a posuzování u koní, chovatelské podniky prasat či pověřená osoba, a to podle pravidel uvedených v ustanovení § 8 plemenářského zákona.

7.4.7. Plemenné knihy a plemenářská evidence

Plemenné knihy vedou pro každé plemeno vyjmenovaných hospodářských zvířat, s výjimkou drůbeže, plemenných ryb a včel, uznaná chovatelská sdružení. Tyto knihy

---

90 Metoda odhadu plemenných hodnot u masných plemen skotu v ČR [online], 1991-2006 Český svaz chovatelů masného skotu [cit. 2008-06-05]. Dostupné z: <http://www.cschms.cz/DOC/PH_plemenna_hodnota.doc>.

91 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/selek5.html>>.

se vedou podle řádů plemenných knih (viz příloha č. 7). Pro každé plemeno se vede pouze jediná plemenná kniha.

Požadavky na obsah řádu plemenné knihy upravuje ustanovení § 14 vyhlášky č. 448/2006 Sb. Podle tohoto ustanovení řád plemenné knihy obsahuje formu vedení plemenné knihy, způsob členění plemenné knihy, podmínky pro registraci chovů v plemenné knize, požadavky na zápis zvířat a jejich potomstva do jednotlivých oddílů a oddělení plemenné knihy, způsob identifikace plemenných zvířat, podmínky pro vystavování potvrzení o původu plemenných zvířat a způsob jejich vystavování, orgány plemenné knihy a způsob financování plemenné knihy.

Do plemenných knih se podle ustanovení § 9 plemenářského zákona zapisují zvířata, plemenná zvířata a údaje o dárcích spermatu, vajíček, embryí, případně dalšího genetického materiálu, údaje o těchto zvířatech, jejich původu a výkonnosti a o jejich chovateli. Plemenná kniha se vede formou počítačové databáze nebo písemnou formou. Do hlavního oddílu plemenné knihy se zapisují samčí a samičí zvířata a jejich potomstvo, pokud jejich rodiče a nejméně prarodiče jsou zapsáni do plemenné knihy stejného plemene nebo tato zvířata mají doložen původ.

Účelem plemenných knih a plemenářských evidencí je zabezpečovat cílevědomé a soustavné zdokonalování genetické úrovně chované populace plemene v zájmu zvyšování výkonnosti a konkurenční schopnosti.

Pro naplnění tohoto úkolu chovatelská sdružení zejména:

- stanoví standard plemene a chovný cíl, včetně programů a metod šlechtění a rozsahu a metod zjišťování a testování vlastností a tělesných znaků,
- usměrňují a hodnotí vývoj plemene,
- registrují chovy, plemenná zvířata a jejich potomstvo v plemenných knihách, osvědčují původ a chovnou hodnotu plemenných zvířat, stanoví parametry pro výběr plemenných zvířat vybraných k reprodukci populace a podílí se na jejich výběru.

Plemenná kniha se pro skot a buvolky vede v členění stanoveném v rozhodnutí Komise ze dne 19. července 1984 o kritériích pro zápis skotu do plemenných knih, pro koně a osly se vede v členění stanoveném rozhodnutí Komise ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely, pro prasata se vede v členění stanoveném v rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující podmínky pro zařazení (zápis) do plemenných knih pro čistokrevná chovná prasata a pro ovce a kozy

se vede v členění stanoveném v rozhodnutí Komise ze dne 10. května 1990 o kritériích pro zápis čistokrevných plemenných ovcí a koz do plemenných knih.

Plemenářské evidence vedou pro každé plemeno drůbeže, plemenných ryb a včel uznaná chovatelská sdružení. Obdobně jako u plemenných knih, i tyto evidence se vedou podle řádů plemenářských evidencí a pro každé plemeno se vede pouze jediná plemenářská evidence. Požadavky na obsah řádů plemenářských evidencí jsou stanoveny v ustanovení § 15 až 17 vyhlášky č. 448/2006 Sb. a v příloze č. 5.

7.4.8. Ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat

Ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat je upraveno v ustanovení § 12 plemenářského zákona.

Původ plemenných zvířat ověřují a jejich genetické typy stanovují oprávněné osoby.

Původ musí být vždy ověřen u:

- býků před výběrem k plemenitbě,
- hříbat narozených po inseminaci nebo po přenosu embryí,
- hříbat plemene anglický plnokrevník a klusák,
- hejna plemenných ryb zařazených do genetických zdrojů a do plemenitby,
- dovezeného plemenného materiálu včel.

Původ zvířat může být také namátkově ověřen pro výkon kontrolní činnosti.

Genetický typ musí být stanoven u:

- býků a hřebců vybraných pro plemenitbu,
- kanců v rozsahu stanoveném ve šlechtitelském programu,
- beranů a kozlů zařazených do inseminace.

Osvědčení o ověření původu a osvědčení o stanovení genetického typu musí obsahovat identifikační údaje majitele zvířete, identifikační údaje zvířete, identifikační údaje rodičů zvířete a výsledek ověření původu nebo výsledek stanovování genetického typu zvířete. Podrobnosti stanoví v ustanovení § 21 vyhláška č. 448/2006 Sb.

7.4.9. Hodnocení vyjmenovaných hospodářských zvířat a jejich cílená selekce a připarování v souladu se šlechtitelskými programy a cíli

Šlechtění hospodářských zvířat zahrnuje dva základní obory, tj. selekci a hybridizaci. Účinná selekce předpokládá co nejpřesnější odhad plemenné hodnoty.⁹²

Hlavním cílem šlechtění je genetický zisk. Genetického zisku je dosahováno cílenou selekcí na základě selekčních kritérií. Selekční kriteria jsou informačními vlastnostmi, které lze snadno a levně měřit s dostatečnou spolehlivostí a významným vztahem k šlechtitelskému cíli. Selekční program (viz příloha č. 8) sestává z uzavřeného cyklu několika kroků, a je po generacích neustále opakován a pro dosažení maximálního genetického a ekonomického zisku by měl být průběžně aktualizován (tzv. optimalizace selekčního programu).

Z výše uvedených důvodů je nutné organizovat selekční program tak, aby bylo dosahováno co největšího genetického zisku.

Nebylo-li by tomu tak, nejednalo by se o proces šlechtění, ale o pouhý proces plemenitby.⁹³

Po genetickém ohodnocení zvířat následuje nejdůležitější část celého selekčního programu, tzv. selekce. Selekce probíhá na dvou úrovních: selekce plemenic (především uvnitř stáda) a selekce plemeníků. Selekcí plemenic ovlivňuje zejména chovatel. Měla by se opírat především o informace o plemenných hodnotách zvířat, ale může být podložena i dalšími informacemi o zvířatech ve stádě. Selekce plemeníků je mnohem přísnější a důležitější než selekce plemenic. K určení pořadí plemeníků pro výběr do plemenitby slouží na základě souhrnu důležitých vlastností selekční indexy. Jako zdroj informací používáme plemenné hodnoty vlastností, získaných z kontroly užitkovosti.

7.4.10. Fáze šlechtění hospodářských zvířat

Činnosti související se šlechtěním hospodářských zvířat lze rozdělit do tří základních fází (viz příloha č. 8).⁹⁴

---

92 Příbyl J. a kol., Tvorba šlechtitelských programů pro malé přežvýkavce, Praha - Uhřetěves, 1995, s. 1.

93 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006, [cit. 2007-12-10]. Dostupné z: <http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/>.

94 Příbyl J. a kol., Tvorba šlechtitelských programů pro malé přežvýkavce, Praha - Uhřetěves, 1995, s. 6.

První fází je vypracování návrhu selekčního programu. Selekční program je předkládán jako souhrnu organizačních opatření, kdy je za pomoci řízené plemenitby dosahovaná vyšší ekonomická úroveň chovu další generace. Nedílnou součástí je předpověď genetického zisku (efektu selekce) u vybraných vlastností a efekt ekonomický.

Druhou fází je praktické šlechtění. Na této fázi se zúčastňují chovatelé a organizace oprávněné a pověřené vykonávat určité činnosti při šlechtění a plemenitbě podle plemenářského zákona.

Třetí fází je kontrola šlechtění. Kontrola spočívá ve zjištění dosaženého efektu, tj. genetického zisku, který je jediným měřítkem úspěšnosti šlechtění. Porovnání dosaženého efektu s efektem předpovídaným ve fázi první vytváří zpětnou vazbu a je východiskem pro změnu a zdokonalování selekčního programu. Zároveň je nutná kontrola praktického šlechtění.

Uzavřený cyklus kroků selekčního programu je tedy neustále opakován po generacích a neustále optimalizován pro dosažení maximálního genetického a ekonomického zisku.

Závěrem lze říci, že šlechtění a z něj plynoucí prodej genetického materiálu je ekonomicky nejefektivnější činností chovatele. Musí však být konkurenceschopné na světové úrovni a zaručovat vysoký genetický zisk. Vede k soustavnému zvyšování genetické schopnosti zvířat a ke zvyšování ekonomické efektivity chovu. Podstatou návrhu šlechtitelských postupů je předpověď genetického zisku a předpověď užitkovosti kříženců při co nejnižších vstupních nákladech.⁹⁵

7.4.11. Genetické zdroje zvířat

Genetické zdroje lze definovat mnoha způsoby. Obecná definice podle Úmluvy o biologické rozmanitosti⁹⁶ označuje za genetický zdroj živý materiál obsahující geny s bezprostřední nebo potenciální hodnotou pro lidstvo. Tato definice tedy zahrnuje všechny kulturní plodiny a plemena, ale také jejich volně žijící příbuzné. Metody genetického inženýrství mohou urychlit využití některých jejich vlastností pro šlechtění současných plemen a plodin. S rozvojem těchto metod bude možné lépe využívat větší množství

---

95 Urban T., Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], poslední úpravy 5. 1. 2006 [cit. 2007-12-10]. Dostupné z:

96 <<http://old.mendelu.cz/~agro/af/genetika/vsg3/selek/uvodsel.html>>. Podrobněji v části 3., kapitole 3.2. Úmluva o biologické rozmanitosti.

nejrůznějších užitkových znaků, uchovávaných a rozvíjených u nejrůznějších plemen jednoho živočišného druhu. Proto je nezbytné, aby různorodost plemen byla zachována v nejvyšší možné míře.⁹⁷

Výzkum a využívání genetických zdrojů má v České republice dlouholetou tradici. Problematika genetických zdrojů zvířat je v zákoně upravena v ustanovení § 14 a navazuje na předcházející právní úpravu stanovenou v zákoně č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 240/1991 Sb. definoval v ustanovení § 2 písm. h) genovou rezervu jako samčí a samičí hospodářská zvířata mizejících nebo málopočetných plemen, typů, popřípadě linií hospodářských zvířat, které je žádoucí uchovat pro případné budoucí využití při šlechtění nebo pro výzkumné účely, jejich sperma a embrya, v ustanovení § 3 písm. e) stanovil, že šlechtitelská činnost spočívá rovněž v ochraně genofondu a ve vytváření genových rezerv, a v ustanovení § 19 stručně upravoval dovoz a vývoz genové rezervy. Zákon č. 240/1991 Sb. se tak pokusil reagovat na problémy v práci s genofondy, které se objevily počátkem devadesátých let dvacátého století, kdy došlo ke snížení kapacit zemědělského výzkumu, privatizaci některých výzkumných ústavů, případně k úplnému zrušení některých ústavů udržujících kolekce genetických zdrojů, a tím také k zániku těchto kolekcí genetických zdrojů.

Tyto okolnosti vedly v České republice k začlenění problematiky genetických zdrojů zvířat do právní úpravy a také k tomu, že v roce 1993 ministerstvo zahájilo Národní program konzervace a využití genofondu rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství. Tento program zahrnoval shromažďování genetických zdrojů významných pro výživu a zemědělství, jejich hodnocení, dokumentaci, konzervaci a využívání. Během krátkého období byly do tohoto programu zahrnuty veškeré aktivity v České republice zaměřené na genetické zdroje, což umožnilo efektivní koordinaci a racionalizaci práce a rozšíření mezinárodní spolupráce. Česká republika se tak připojila k zemím, které měly a stále mají bezpečný a efektivní systém práce s genofondy vyhovující mezinárodním standardům.

---

97 Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat [online], Výzkumný ústav živočišné výroby, [cit. 2008-6-24].
Dostupné z: <http://www.genetickezdroje.cz/linux20.ignum.cz/>.

Plemenářský zákon již od svého vzniku stanovil v ustanovení § 14 některé formy udržování genetických zdrojů zvířat a stanovil zákaz jejich vývozu mimo Českou republiku bez souhlasu ministerstva.

Prováděcí vyhláška č. 471/2000 Sb. stanovila v ustanovení § 32, která plemena zvířat se považují za genetické zdroje zvířat. Do genetických zdrojů zvířat byla zařazena:

- u skotu – česká červinka, český strakatý skot,
- u prasat – přeštické černostrakaté,
- u koní - starokladrubský kůň, českomoravský belgický kůň, slezský norik, huculský kůň,
- u ovcí - šumavská ovce, valaška,
- u koz - bílá a hnědá krátkosrstá koza,
- u drůbeže - česká slepice zlatě kropenatá a česká husa,
- u ryb ve schválených formách a liniích - kapr obecný, pstruh duhový, pstruh obecný ve schválených formách, síh severní maréna, síh peled', lín obecný, sumec velký ve schválených formách, jeseter malý, vyza velká,
- u včel - včela medonosná kraňská.

Dále vyhláška v ustanovení § 33 stanovila, že programy uchování genetických zdrojů, které musí obsahovat metodiku projektu, předpokládané finanční náklady a formou souhrnné výroční zprávy každoroční vyhodnocení projektu, včetně zhodnocení finančních nákladů vynaložených za uplynulý kalendářní rok, zpracovává a zajišťuje Výzkumný ústav živočišné výroby - Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat.

Zejména v posledních letech, v souvislosti s prudkým rozvojem genetiky a šlechtění, podmíněným nástupem molekulární genetiky a metod genetického inženýrství, se komerční i vědecký zájem o genetické zdroje výrazně zvýšil. Tyto technologie umožňují cílené a efektivní využívání genetických zdrojů a nalézají tak rozsáhlé uplatnění při práci s genetickými zdroji. Genetické zdroje mají vysokou ekonomickou hodnotu, která vyplývá z jejich využívání ve šlechtění a výzkumu, kde jsou nenahraditelným zdrojem genů a genových komplexů. Význam a hodnota těchto genetických zdrojů také vzrůstá společně s neustále se zrychlujícím rozvojem technologií umožňujících cílený a efektivní přenos genů. Genetické zdroje mají také zásadní význam pro rozšíření rozmanitosti a zajištění setrvalého rozvoje zemědělství, pro podporu jeho nevýrobních funkcí a omezení negativních vlivů na životní prostředí. Vzrůstá rovněž význam resp. využívání některých opomíjených druhů zvířat. Obecně jsou proto genetické zdroje na území každého státu považovány za součást

jeho národního přírodního bohatství, ve smyslu zásad přijatých Úmluvou o biologické rozmanitosti⁹⁸. Z toho vyplývá i suverenita každého státu nad genetickými zdroji na jeho území a nutnost vzájemné spolupráce a reciprocity při poskytování vzorků genetických zdrojů a informací, má-li být zajištěna jejich dostupnost.⁹⁹

S ohledem na vývoj od roku 1999 byla úprava obsažená v plemenářském zákoně a ve vyhlášce č. 471/2000 Sb. shledána jako zcela nedostačující. Z tohoto důvodu byla vypracována nová komplexní a mnohem podrobnější úprava oblasti genetických zdrojů zvířat.

Tuto úpravu genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství přinesla novela plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. a vyhláška č. 471/2000 Sb. byla zrušena.

Důvody pro podrobnější právní úpravu oblasti genetických zdrojů zvířat byly následující:

- tato oblast je jednou ze strategických oblastí mezinárodní spolupráce i vlastních národních aktivit každého státu, zejména v důsledku rychle rostoucího významu těchto genofondů pro zemědělství a navazující potravinářský a zpracovatelský průmysl;
- dostupnost genetických zdrojů pro potřeby jejich praktického využívání (šlechtění, rozšíření agrobiodiversity, výzkum a vzdělávání) má význam zvláště ve státech s vyspělými technologiemi a zemědělstvím; vlastní právní úprava je nezbytná jednak pro zajištění požadovaných mezinárodních garancí, ale i pro jednoznačné vymezení podmínek, za nichž budou v rámci mezinárodních dohod poskytovány jejich vzorky;
- přijetím Úmluvy o biologické rozmanitosti se státy zavázaly k přípravě národní právní úpravy konzervace a využívání genetických zdrojů významných pro výživu a zemědělství;
- Česká republika je rovněž zapojena do Evropského programu spolupráce pro genetické zdroje; pro další rozvoj této spolupráce a volnou výměnu materiálů a informací je nezbytné i zajištění kompatibilního právního prostředí ve smyslu Nařízení Rady (ES) č. 870/2004 ze dne 26. dubna 2004, kterým se zřizuje program Společenství pro zachování, popis, sběr a využití genetických zdrojů v zemědělství, a kterým se zrušuje nařízení (ES) č. 1467/94; pro Českou republiku je tedy přijetí právní úpravy genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství důležitým předpokladem úspěšnosti jednak

---

98 Podrobněji v části 3., kapitole 3.2. Úmluva o biologické rozmanitosti.

99 Důvodová zpráva k zákonu č. 130/2006 Sb., Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. Poslanecké sněmovna Parlamentu České republiky, © 1995 - 2008, [cit. 2008-11-08] Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&t=1058>>.

v regionální spolupráci, zejména pak v rámci spolupráce v Evropské unii;

- doposud chyběl podrobnější právní rámec pro existenci Národního programu a jeho činnosti; i když Národní program pracuje již několik let, bylo jeho postavení nejisté, což bylo v rozporu s požadavky na jeho jistotu a stabilitu;
- v Národním programu spolupracují státní organizace, univerzity i soukromé fyzické a právnické osoby, není však žádný efektivní nástroj pro koordinaci jejich činnosti a zajišťování požadovaných standardů;
- pro zapojení do mezinárodní výměny genetických zdrojů významných pro výživu a zemědělství je nezbytné jasné vymezení podmínek jejich dostupnosti (zvláště v případě, kdy toto ministerstvo nemůže zajistit ve vztahu k univerzitám a soukromým subjektům);
- přijetí podrobnější národní právní úpravy bude zárukou lepší dostupnosti genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství i pro domácí uživatele (vytvoření prostředí reciprocity vůči zahraničním partnerům), v práci s nimi umožní nezbytné dlouhodobější rozhodování a plánování a tím i zefektivnění práce;
- chybělo závazné vymezení principů pro nakládání s genetickými zdroji zvířat významných pro výživu a zemědělství a povinností pro subjekty zapojené do Národního programu (pro držitele kolekcí genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství obecně) a pro domácí uživatele;
- v důsledku absence podrobnější právní úpravy docházelo rovněž ke ztrátám cenných materiálů.

Nová úprava genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství spočívala na následujících principech:

- byl zaveden Národní program, jehož realizaci bude zajišťovat určená osoba; určenou osobou, která bude rovněž provozovat genobanku, bude nadále Výzkumný ústav živočišné výroby – Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat,
- byla stanovena základní práva a povinnosti pro účastníky Národního programu (osoby zařazené rozhodnutím ministerstva do Národního programu) i pro určenou osobu,
- byly stanoveny základní principy nakládání s genetickými zdroji zvířat významných pro výživu a zemědělství, zahrnující principy shromažďování genetických zdrojů, jejich hodnocení, dokumentaci, uchovávání a využívání.

Takto navrhovaná právní úprava vycházela z právní úpravy obsažené v zákoně č. 148/2003 Sb., o konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů

významných pro výživu a zemědělství (zákon o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů), která se v praxi osvědčila. Z tohoto důvodu nebylo nutné, aby byly pro genetické zdroje zvířat významných pro výživu a zemědělství zavedeny jiné principy. Spíše naopak, bylo velmi žádoucí, aby tyto principy byly shodné, mimo jiné i s ohledem na skutečnost, že ministerstvo vyhlašuje Národní program vždy společně pro všechny genetické zdroje, tedy pro rostliny, mikroorganismy i zvířata.

Kromě mezinárodní Úmluvy o biologické rozmanitosti, je v oblasti genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství základním předpisem Evropských společenství nařízení Rady (ES) č. 870/2004 ze dne 24. dubna 2004, kterým se stanoví program Společenství pro zachování, popis, sběr a využití genetických zdrojů v zemědělství a kterým se zrušuje nařízení Rady (ES) č. 1467/1994.

Cílem tohoto nařízení je, jak vyplývá z jeho článku I, stanovení programu Společenství na období 2004 až 2006, kterým by se na úrovni Společenství doplnila a podpořila opatření již přijatá jednotlivými členskými státy pro zachování, popis, sběr a využití genetických zdrojů v zemědělství. Celé nařízení se tedy převážně věnuje systému výměny informací a vzájemné spolupráce mezi jednotlivými členskými státy a Komisí, případně strukturálních a organizačních záležitostí v rámci Společenství. Navrhovaná právní úprava v této oblasti proto pouze vychází z tohoto nařízení a doplňuje jej na národní úrovni.

Navrhovaná právní úprava se týká pouze živočišných genetických zdrojů. Rostlinné genetické zdroje a genetické zdroje mikroorganismů upravuje, jak již bylo výše uvedeno, samostatný zákon č. 148/2003 Sb. a jeho prováděcí vyhláška č. 458/2003 Sb., kterou se provádí zákon o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů.

Plemenářský zákon stanoví v ustanovení § 2 odst. 2 písm. a), že genetickým zdrojem zvířete je jedinec, sperma, vajíčko, embryo, popřípadě ostatní genetický materiál autochtonního nebo lokálně adaptovaného druhu, plemene nebo populace zvířete, nacházející se na území České republiky, mající význam pro výživu a zemědělství, pro uchování biologické a genetické rozmanitosti světového přírodního bohatství a pro umožnění jeho využívání pro potřeby současných i budoucích generací¹⁰⁰, zařazené do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství (dále jen „Národní program“).

---

100 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 134/1999 Sb., o sjednání Úmluvy o biologické rozmanitosti.

Plemenářský zákon komplexně upravuje problematiku genetických zdrojů zvířat v ustanovení § 14. Podle tohoto ustanovení vyhlašuje Národní program ministerstvo, které také rozhoduje o zařazení osoby a genetického zdroje do Národního programu. Při posuzování žádosti o zařazení do Národního programu ministerstvo využije stanovisko určené osoby.¹⁰¹

Osoba zařazená do Národního programu se nazývá účastník Národního programu. Účastník Národního programu je povinen:

- chránit genetický zdroj zvířete,
- hodnotit genetický zdroj zvířete způsobem a v rozsahu stanoveném vyhláškou a předávat výsledky hodnocení určené osobě,
- předat určené osobě na její písemnou výzvu vzorek genetického zdroje zvířete, který se u něho nachází; společně se vzorkem genetického zdroje zvířete je účastník Národního programu povinen předat údaje o tomto genetickém zdroji, s výjimkou údajů, které tvoří předmět jeho obchodního tajemství,
- v případě ohrožení genetického zdroje zvířete tuto skutečnost neprodleně oznámit určené osobě.

Konzervaci genetických zdrojů zvířat ex situ v genobance zajišťuje určená osoba, a to uložením vzorku genetických zdrojů zvířat do genobanky.

Určená osoba je v souvislosti s provozováním genobanky povinna:

- zajišťovat uchovávání vzorků genetických zdrojů zvířat za vhodných podmínek a zejména tak, aby nedošlo k jejich poškození nebo zničení,
- zakládat a konzervovat bezpečnostní duplikáty genetických zdrojů zvířat domácího původu,
- v případě potřeby, zejména je-li to nezbytné z hlediska ochrany nebo uchovávání anebo využívání genetických zdrojů zvířat a jejich významu pro výživu a zemědělství, a ve spolupráci s účastníkem Národního programu zajistit regeneraci genetických zdrojů zvířat.

Určená osoba a účastník Národního programu jsou povinni vést dokumentaci o genetických zdrojích zvířat tak, aby byla vyloučena jejich záměna s jinými genetickými zdroji zvířat způsobem a v rozsahu stanoveném vyhláškou č. 447/2006 Sb.

---

101 Podrobněji v části 7., kapitole 7.3. Subjekty podle plemenářského zákona.

Genetické zdroje zvířat lze z České republiky přemísťovat do jiných členských států Evropské unie nebo vyvážet do třetích zemí jen se souhlasem ministerstva.

Národní program byl přijat pod č.j. 20139/2006-13020 dne 14. 6. 2006 ministerstvem pro léta 2007 až 2011 na základě novely plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. Navázal tak na Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu, zemědělství a lesní hospodářství pro léta 2003 až 2006 a na Národní program uchování a využití genových zdrojů hospodářských a užitkových zvířat, ryb a včel probíhající v letech 1999 až 2003.

Národní program zavádí opatření umožňující monitorování vývoje chráněných genetických zdrojů, zahrnuje indikátory pro včasnou výstrahu, dodržování principů umožnění přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivého rozdělování přínosů z nich plynoucích a zřizuje genobanky.

Jednotlivé subjekty, které spravují genetické zdroje hospodářských zvířat na území České republiky jsou uvedeny v příloze č. 9.

7.4.12. Výzkumný ústav živočišné výroby - Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů zvířat

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. (dále jen „Ústav“)¹⁰² je veřejnou výzkumnou institucí, zřízenou ministerstvem. Ústav byl do 31. prosince 2006 státní příspěvkovou organizací. Zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, došlo ke změně právní formy tohoto ústavu s účinností od 1. ledna 2007.

Hlavní náplní činnosti Ústavu je základní a aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. Ústav zajišťuje expertní, poradenskou, pedagogickou a informační činnost v úzké spolupráci s univerzitami, partnerskými výzkumnými ústavy ministerstva a Akademie věd České republiky, chovatelskými a profesními svazy, Agrární komorou České republiky i celou zemědělskou veřejností.

Z pověření ministerstva Ústav zastupuje Českou republiku v Evropském sdružení pro živočišnou výrobu.

---

102 Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. [online]. Výzkumný ústav živočišné výroby [cit. 2008-6-24]. Dostupné z: <<http://www.vuzv.cz/>>.

V oblasti genetických zdrojů zvířat byl Ústav plemenářským zákonem určen garantem programu ochrany genetických zdrojů hospodářských zvířat a dále byl ustanoven jako jeho koordinátor Národním referenčním střediskem pro genetické zdroje zvířat.

Národní referenční středisko je členem Evropského regionálního střediska pro živočišné genetické zdroje (European Regional Focal Point for Farm Animal Genetic Resources, ERFP)¹⁰³.

Evropské regionální středisko sdružuje evropské národní koordinátory a zajišťuje:

- prosazování zájmů ochrany genetických zdrojů při tvorbě evropských právních předpisů týkajících se zemědělství,
- podporu společných projektů ochrany sdílených nebo příbuzných plemen (cigájské ovce, původní skot jihovýchodní Evropy),
- technickou podporu (vytvoření jednotného softwaru pro vedení databází, vytvoření metodik pro kryokonzervaci).

Evropské regionální středisko je řízeno Řídicím výborem, tvořeným volenými zástupci regionů (západní, severní, střední a jižní-jihovýchodní Evropa) na období tří let. Zástupcem pro střední Evropu je do roku 2008 národní koordinátor České republiky. Výkonný sekretariát je financovaný hostitelskou zemí (do roku 2006 Francie, pro období 2006 – 2010 Řecko). Všechny aktivity střediska jsou financovány z členských příspěvků jednotlivých zemí.

Národní referenční středisko zejména:

- dohlíží na vývoj a uvádění do praxe plánů řízení genetických zdrojů,
- monitoruje stav a vývoj populací genetických zdrojů,
- analyzuje výsledky a podává informace národním orgánům, zodpovědným za tvorbu příslušných legislativ, politik a strategií,
- poskytuje data a informace o genetických zdrojích do mezinárodních databází,
- zpracovává krizové plány a komunikuje s příslušnými orgány státní správy v případě ohrožení genetických zdrojů,
- zajišťuje odborné aktivity spojené s uchováním genetických zdrojů,
- zastupuje Českou republiku v příslušných mezinárodních institucích,

---

103 European Regional Focal Point for Animal Genetic Resources [online], Poslední úpravy 6. 6. 2008, [cit. 2008-7-24]. Dostupné z: <<http://http://www.rfp-europe.org/>>.

- účastní se regionálních a globálních mezinárodních programů ochrany světového dědictví genetických živočišných zdrojů.

7.5. Plemenitba hospodářských zvířat

Jak již bylo uvedeno v úvodu části 2. Šlechtění a plemenitba zvířat, rozumíme plemenitbou hospodářských zvířat záměrné rozmnožování těchto zvířat.

Ustanovení § 15 plemenářského zákona upravuje základní podmínky a pravidla, kterými je podmíněna plemenitba vyjmenovaných druhů hospodářských zvířat, obdobně jako ve všech vyspělých chovatelských zemích. Do tohoto ustanovení byla implementována ustanovení předpisů Evropských společenství, zejména směrnice Rady 77/504/EHS ze dne 25. července 1977 o čistokrevném plemenném skotu, směrnice Rady 87/328/EHS ze dne 18. června 1987 o přijetí čistokrevného plemenného skotu do plemenitby, směrnice Rady 89/361/EHS ze dne 30. května 1989 o čistokrevných plemenných ovcích a kozách, směrnice Rady 90/118/EHS ze dne 5. března 1990 o přijetí čistokrevných plemenných prasat do plemenitby, směrnice Rady 90/119/EHS ze dne 5. března 1990 o hybridech chovných prasat, rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující kritéria pro zařazení čistokrevných ovcí a koz do chovu, nebo používání jejich spermatu, vajíček nebo embryí v chovu.

7.5.1. Ústřední registr plemeníků

Ústřední registr plemeníků je součástí informačního systému Ústřední evidence, vede jej pověřená osoba, tj. Českomoravská společnost chovatelů, a. s.¹⁰⁴

Zápis do ústředního registru plemeníků (před novelou č. 130/2006 Sb. státní registr plemeníků) nahradil přidělování osvědčení k použití v plemenitbě, které vydávaly oprávněné organizace podle ustanovení § 11 zákona č. 86/1972 Sb.

Ustanovení § 15 plemenářského zákona stanoví, že k plemenitbě hospodářských zvířat mohou chovatelé, chovatelské podniky prasat a oprávněné osoby používat výhradně plemeníky a sperma plemeníků, kteří jsou zapsáni ve speciální evidenci plemeníků,

---

104 Podrobněji v části 7., kapitole 7.3. Subjekty podle plemenářského zákona.

tzv. ústředním registru plemeníků. Zápis do plemenné knihy¹⁰⁵ je jedním z podkladů zápisu do ústředního registru plemeníků.

Způsob a podrobnosti vedení ústředního registru plemeníků stanoví vyhláška č. 448/2006 Sb.

7.5.2. Inseminace a přenos embryí

Inseminace a přenos embryí jsou rozhodujícími metodami plemenitby u nejvýznamnějších druhů hospodářských zvířat. Na inseminačních stanicích jsou soustředěni špičkoví plemeníci. Využívání jejich spermatu zásadním způsobem ovlivňuje šlechtitelský a reprodukční proces v populacích hospodářských zvířat.

Výměna, prodej i nákup inseminačních dávek a embryí je i významným nástrojem mezinárodního využívání špičkového genofondu.

Pro chovatele jsou důležité výsledky práce odborníků, kteří zajišťují odběr spermatu, jeho zpracování do inseminačních dávek, vlastní inseminaci, popřípadě získávání a přenos embryí.

Novelou plemenářského zákona č. 130/2006 Sb. byly z ustanovení § 3 vypuštěny některé odborné činnosti, k jejichž provozování dávalo souhlas ministerstvo. Jednalo se o provozování inseminační stanice a provozování střediska pro přenos embryí. Od 14. dubna 2006 tedy k provozování inseminační stanice nebo k provozování střediska pro přenos embryí dávají souhlas pouze orgány veterinární správy podle veterinárního zákona a vyhlášky č. 380/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů.

7.5.3. Historie inseminace

První zprávy o úspěšné inseminaci pocházejí z konce 13. století. Podle pověsti se v roce 1286 podařilo arabskému náčelníkovi získat sperma z pochvy klisny připuštěné cenným hřebcem, který patřil nepřátelskému kmeni. Sperma zachytil do smotku srsti a v tomto stavu vložil do pochvy své vlastní říjící se klisny. Další informace, podle níž

---

105 Podrobněji v části 7., kapitole 7.4., podkapitole 7.4.7. Plemenné knihy a plemenářská evidence.

Swammerdam úspěšně inseminoval klisnu, pochází z roku 1680. Tyto a další zprávy neměly žádnou vědeckou váhu, přesto však jejich význam spočíval v tom, že podnítily celou řadu badatelů 17. a 18. století ke studiu problematiky oplození a ke snaze využít získané poznatky k umělému oplodnění. K objasnění podstaty oplození významně přispěl holandský přírodovědec, vynálezce mikroskopu Anton van Leeuwenhoek (1632-1723), který pozoroval v lidském spermatu „semenná zvířátka“, ale z moralistických důvodů nepokračoval ve studiu. Teprve když jeho žák, student medicíny Johan Hamm, upozornil na existenci samčích rozmnožovacích buněk v lidském spermatu, začali společně v roce 1677 spermie studovat a mimo jiné popsali i jejich morfologii. První vědecké pokusy s umělým osemeňováním u domácích savců provedl italský profesor Lazzaro Spallanzani (1729-1799). Nejdříve pracoval se žáby, u kterých prokázal, že z vajíček žab se vylíhnou v čisté vodě pulci jen tehdy, přidá-li se k nim samčí semenná tekutina, bez ohledu na to, zda byla vyloučena při páření nebo odebrána přímo z pohlavního ústrojí samce. Svými pokusy prokázal, že umělým osemeňováním lze dosáhnout zabřeznutí a zplození normálního potomstva. Spallanzaniho pokusy podnítily zevrubné studium samčích a samičích pohlavních buněk a fyziologie procesu oplození.¹⁰⁶

Teprve na sklonku devatenáctého století vzrostl zájem o umělé osemeňování. Inseminace se během poměrně krátkého období stala v celém světě běžně používanou metodou, která je pevně spjata s procesem reprodukce a šlechtění téměř u všech druhů hospodářských zvířat. Pro její další vývoj byly nezbytné stále nové vědecké poznatky z fyziologie a biologie rozmnožování samců a samic, reprodukční endokrinologie, molekulární biologie a celé řady dalších oborů.¹⁰⁷

V padesátých letech 19. století se inseminace u hospodářských zvířat stala již běžnou metodou reprodukce a nacházela pevné místo při realizaci šlechtitelských programů.¹⁰⁸

Metoda inseminace přispěla do šlechtitelských programů především zvýšeným využitím špičkových jedinců, zavedením metod testace, kontroly dědičnosti, selekce, atd.¹⁰⁹

---

106 Petelíková J., Historický vývoj, současný stav a výsledky inseminace skotu v České republice, Rapotín, 1998, s. 4.

107 Tamtéž, s. 5. a 7.

108 Fulka J., Rozvoj reprodukčních technologií, 50 let inseminace skotu v České republice – Plemenářské výsledky, vývoj a výhledy reprodukčních technologií, Liběchov, 1998, s. 62.

109 Říha J., Možnosti využití ET při šlechtění skotu, 50 let inseminace skotu v České republice – Plemenářské výsledky, vývoj a výhledy reprodukčních technologií, Rapotín, 1998, s. 70.

7.5.4. Přirozená plemenitba

Ačkoliv se metoda přirozené plemenitby využívá u skotu a prasat již jen v omezené míře, nadále zůstává rozhodujícím způsobem plemenitby v chovech ovcí a koz a je jedinou přípustnou formou plemenitby v chovech anglického plnokrevníka.

Ustanovení § 19 také podmiňuje využití plemeníka v přirozené plemenitbě jeho registrací v ústředním registru plemeníků.

7.5.5. Uvádění do oběhu

Podmínkou uvádění do oběhu plemenných zvířat narozených v České republice, násadových vajec drůbeže a plemenného materiálu ryb a včel, je podle plemenářského zákona:

- jejich trvalé, resp. individuální označení (s výjimkou ryb a včel),
- potvrzení o původu, které je provází, a
- osvědčení o ověření původu či o stanovení genetického typu.

Chovatelé a osoby uvádějící do oběhu plemenná zvířata, sperma, embrya, vaječné buňky, násadová vejce drůbeže nebo plemenný materiál ryb jsou povinni vést a předávat pověřené osobě údaje o uvádění do oběhu. Včely, plemenné ryby a jejich plemenný materiál lze přemísťovat z jiných členských států Evropské unie nebo dovážet z třetích zemí na území České republiky jen se souhlasem ministerstva.

7.6. Označování a evidence zvířat

Právní úprava označování a evidence zvířat je v České republice upravena v souladu s předpisy Evropských společenství. Označování a evidence jsou prováděny na základě hlavy šesté plemenářského zákona a vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.

7.6.1. Historie označování a evidence zvířat

Oblast označování a evidence zvířat upravoval již zákon č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat i zákon č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat. Tato oblast však byla upravena velmi obecně.

Ustanovení § 19 zákona č. 86/1972 Sb. pouze stanovilo, že k zajištění řádné evidence hospodářských zvířat se provádí jejich označování. Prováděcí vyhláška k tomuto zákonu č. 78/1974 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o plemenitbě hospodářských zvířat, pak v ustanovení § 36 stanovila, která hospodářská zvířata musí být označena a způsob jejich označování.

Ustanovení § 10 zákona č. 240/1991 Sb. stanovilo, že k zajištění řádné evidence hospodářských zvířat se provádí jejich označování podle technických norem uvedených v příloze tohoto zákona. Způsob označování zvířat byl pak stanoven normou ČSN 46 6006 – Označování hospodářských zvířat. Konkrétně se jednalo o tyto normy:

- ČSN 46 6006-1 Označování skotu,
- ČSN 46 6006-2 Označování prasat,
- ČSN 46 6006-3 Označování ovcí,
- ČSN 46 6006-4 Označování koz,
- ČSN 46 6006-5 Označování koní.

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) přinesl v návaznosti na ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) i novelu ustanovení § 10 zákona č. 240/1991 Sb. Tato novela rozšířila oblast šlechtění a plemenitby o označování a evidenci hospodářských zvířat a také zvíře ve farmovém chovu; neupravila však související ustanovení zákona č. 240/1991 Sb. a vzájemně oba zákony nepropojila.

Tuto nesourodost odstranil až plemenářský zákon, který komplexně řešil povinnosti chovatelů a ostatních subjektů při označování a evidenci hospodářských zvířat a zvíře ve farmovém chovu. Ustanovení upravující označování a evidenci hospodářských zvířat tedy vycházela jednak z povinnosti zakotvené v zákoně č. 166/1999 Sb., ale i plně korespondovala s požadavky příslušných předpisů Evropských společenství. Těmito předpisy byly například směrnice Rady 92/102/EHS ze dne 27. listopadu 1992 o identifikaci a evidování zvířat, rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, stanovící určitá pravidla pro zajištění koordinace mezi organizacemi a asociacemi, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro registrované

lichokopytníky z čeledi Equidae (92/354/EHS), nebo rozhodnutí Komise ze dne 20. října 1993, kterým se stanoví identifikační doklad (pas) doprovázející registrované koňovité (93/623/EHS).

Tak byl vytvořen zákonný prostor pro nový způsob označování zvířat pro účely jejich identifikace a pro zavedení ústřední evidence skotu, prasat, ovcí, koz, koní a zvěře ve farmovém chovu. Prováděcí vyhláška č. 357/2001 Sb., o označování a evidenci koní, prasat, běžců a zvěře ve farmovém chovu a o evidenci drůbeže, plemenných ryb a včel, upravovala podrobnosti o způsobu a formě vedení ústřední evidence o rozsahu shromažďovaných údajů, jejich dalšího využití i o jejich ochraně.

7.6.2. Označování a evidence zvířat v Evropské unii

Požadavky na označování a evidenci zvířat vyplývají pro všechny členské státy Evropské unie jednotně z nařízení upravujících systém identifikace a evidence hospodářských zvířat.

Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a registrace skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/1997, v platném znění, nařízení Komise (ES) č. 1082/2003 ze dne 23. června 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o minimální kontroly v rámci systému identifikace a registrace skotu, v platném znění, nařízení Rady (ES) č. 21/2004 ze dne 17. prosince 2003 o stanovení identifikace a evidence ovcí a koz a o změně nařízení (ES) č. 1782/2003 a směrnice 92/102/EHS a směrnice 64/432/EHS a nařízení Komise (ES) č. 911/2004 ze dne 29. dubna 2004 stanovující pravidla realizace nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 týkající se ušních známek, pasportů a podnikových registrů.

Podle těchto nařízení musejí být zvířata určená pro obchod uvnitř Evropských společenství identifikována v souladu s požadavky pravidel Evropských společenství a evidována tak, aby mohlo být vysledováno hospodářství, středisko nebo organizace původu nebo tranzitu. Důvodem pro takto stanovenou povinnost byla požadovaná transparentnost, zejména z důvodu ochrany před nemocemi zvířat, které mohou ohrozit zdraví a život člověka, ale také z potřeby vyvarovat se klamání spotřebitelů zpřístupněním informací o živočišných produktech pomocí dostatečného a jasného označení těchto produktů.

Na základě těchto předpisů jsou členské státy povinny zavést ústřední evidenci obsahující aktualizovaný seznam všech držitelů, kteří se na svém území chovají hospodářská zvířata. Tato evidence obsahuje údaje významné jak z hlediska šlechtitelského a plemenářského, tak i z hlediska veterinárního. Zároveň zakotvuje tomu odpovídající povinnosti chovatelů. Plnění těchto povinností má zajistit identifikaci a žádoucí přehled o všech vyjmenovaných zvířatech, chovaných v jednotlivých chovech, hospodářstvích a o jejich přemísťování, který je nutný zejména z pohledu sledování nakažové situace v rámci České republiky i celého světa. Aby byla zaručena spolehlivost zavedených opatření stanovených těmito nařízeními, je nutné, aby se členské státy zavázaly k povinnosti provádět odpovídající a účinná kontrolní opatření.

Pro účely správného fungování systému identifikace a evidence zvířat bylo vydáno nařízení Komise č. 494/98 ze dne 27. února 1998, kterým se přijímají některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 820/97 týkající se použití nejnižších možných správních sankcí v rámci systému identifikace a registrace skotu. Toto nařízení umožňuje při porušení povinností v oblasti označování a evidence zvířat uložit omezení pro převážení zvířat či dokonce utracení bez náhrady.

Ačkoliv bylo nařízení Rady č. 820/97 zrušeno, byly veškeré povinnosti v oblasti označování a evidence převzaty nařízením č. 1760/2000.

Jedině tak mohou být poskytnuty záruky nad dodržováním požadavků veřejného zájmu, zejména pokud jde o ochranu lidského zdraví a zdraví zvířat. Současné jsou v rámci databáze ústřední evidence jednotlivých zvířat shromažďována a využívána i data z oblasti plemenářské práce.

Dalšími předpisy Evropských společenství, které upravují oblast označování a evidence zvířat jsou směrnice Rady 92/102/EHS ze dne 27. listopadu 1992 o identifikaci a evidování zvířat, rozhodnutí Komise z 21. dubna 1993 týkající se obsahu kódu užívaného na ušních známkách skotu (93/317/EHS), rozhodnutí Komise ze dne 20. října 1993, kterým se stanoví identifikační doklad (pas) doprovázející registrované koňovité (93/623/EHS), rozhodnutí Komise ze dne 22. prosince 1999, kterým se mění rozhodnutí Komise 93/623/EHS a zavádí identifikace plemenných a užitkových koňovitých (2000/68/ES) a rozhodnutí Komise ze dne 23. října 2000, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro registraci hospodářství ve vnitrostátních databázích pro prasata podle směrnice Rady 64/432/EHS (2000/678/ES).

7.6.3. Označování označovaných zvířat

Chovatelé jsou povinni označovat tzv. označovaná zvířata, jejichž výčet je stanoven v ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) plemenářského zákona.

Označování označovaných zvířat upravuje ustanovení § 22 plemenářského zákona, které stanoví, že chovatel je povinen provést označování označovaných zvířat identifikačním prostředkem a v termínech stanovených vyhláškou. Zvířata, která nesplňují tuto podmínku nelze přemísťovat. V případě ztráty či poškození identifikačního prostředku je chovatel povinen zabezpečit označení zvířete náhradním způsobem. Identifikační čísla a identifikační prostředky je chovatelům povinná poskytnout pověřená osoba, tj. Českomoravská společnost chovatelů, a. s.

Vyhláška č. 136/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů pak stanoví

- druhy a vzory identifikačních prostředků a technické požadavky na identifikační prostředky,
- údaje, které musí být na identifikačních prostředcích uvedeny,
- způsoby a termíny označování označovaných zvířat,
- požadavky na duplikáty identifikačních prostředků a údaje, které musí být na duplikátech identifikačních prostředků uvedeny,
- případy, kdy lze identifikační prostředek sejmut a nahradit jej jiným identifikačním prostředkem,
- způsob zajišťování identifikačních čísel a identifikačních prostředků pověřenou osobou, způsob jejich evidence, vydávání a nahrazování, včetně termínů.

Označování zvířat je upraveno v dílu 2 této vyhlášky, kde je stanoveno, že k označování označovaných zvířat se používají identifikační prostředky, kterými jsou:

- ušní známky,
- známky pro označování běžců,
- tetování,
- genetický typ,
- výžehy,
- slovní a grafický popis,
- elektronický identifikátor,
- značka na spěnce.

Pro označování jednotlivých druhů zvířat se používají odlišné identifikační prostředky podle vhodnosti jejich použití z hlediska historického a praktického, či z pohledu anatomie a fyziologie zvířat nebo způsobu jejich chovu.

Na základě výše uvedených hledisek vyhláška stanoví způsob a termíny označování zvířat. Tuři se označují dvěma plastovými ušními známkami. Každé tele musí být označeno do 72 hodin po narození. Koně se označují slovním a grafickým popisem se stanovením genetického typu, nebo slovním a grafickým popisem a výžehem. Osli a jejich kříženci s koňmi se označují slovním a grafickým popisem. Každé hříbě koně, osla a jejich kříženců se označuje před odstavením, nejpozději však do 8 měsíců ode dne narození. Prasata se označují tetováním nebo ušní známkou. Každé sele musí být označeno před odstavením. V případě přemístění prasnice se selaty na jiné hospodářství se sele označuje před opuštěním hospodářství, ve kterém se narodilo. Ovce nebo kozy se označují dvěma plastovými ušními známkami odděleně do každého ucha, či elektronickým identifikátorem. Kozy se také mohou označovat značkou na spěnce. Ovce nebo kozy se označují do 2 měsíců od narození. Dojde-li do 2 měsíců stáří k přemístění zvířete z hospodářství, kde se narodilo, musí být označeno před jeho přemístěním. Běžci se označují jednou plastovou známkou. Každé kuře musí být označeno před opuštěním hospodářství, v němž se narodilo, nejpozději do 6 týdnů po vylíhnutí.

7.6.4. Evidence evidovaných zvířat, osob a hospodářství

Chovatelé jsou povinni evidovat tzv. evidovaná zvířata, jejichž výčet je stanoven v ustanovení § 1 odst. 1 písm. d) plemenářského zákona. Evidenci upravuje ustanovení § 23 plemenářského zákona, které stanoví, že chovatelé evidovaných zvířat jsou povinni:

- evidovat u pověřené osoby všechna svá hospodářství,
- vést stájový registr,
- předávat pověřené osobě správné a úplné údaje,
- oznámit pověřené osobě ukončení své činnosti.

Chovatelé koní a oslů a jejich kříženců a chovatelé turů jsou dále povinni:

- vyžádat si od pověřené osoby průkaz koně nebo průvodní list skotu,
- zajistit, aby do průkazu koně nebo průvodního listu skotu byly doplněny správné a úplné údaje a aby tam byly zaznamenány veškeré jejich změny,

- při přemísťování evidovaného zvířete předávat nebo přebírat společně s evidovaným zvířetem také průkaz koně nebo průvodní list skotu; při úhynu evidovaného zvířete předat průkaz koně pověřené osobě,
- dojde-li ke ztrátě nebo zničení průkazu koně nebo průvodního listu skotu, vyžádat si od pověřené osoby neprodleně vystavení duplikátu průkazu koně nebo průvodního listu skotu.

Vyhláška č. 136/2004 Sb. stanoví konkrétní pravidla pro vymezení jednoho hospodářství chovatele pro účely jeho zaevidování u pověřené osoby a rozsah, způsob a termín pro zaevidování hospodářství a chovatelů u pověřené osoby, způsob a termín pro oznámení ukončení činnosti chovatele.

Systém evidence evidovaných zvířat je upraven v dílu 3 vyhlášky č. 136/2004 Sb.

Každý chovatel, provozovatel jatek, shromažďovacího střediska, uživatelského zařízení, asanační podnik a obchodník je povinen zaregistrovat všechna svá hospodářství, provozovny nebo zařízení před zahájením své činnosti a to registračním lístkem, který mu na požádání vydá pověřená osoba. Pověřená osoba tak registruje chovatele a ostatní osoby, shromažďuje jimi zasílané údaje a ukládá je do databáze ústřední evidence.

Evidence evidovaných zvířat je v České republice vedena na dvou stupních.

Prvním stupněm je evidence vedená chovatelem. Jedná se o tzv. stájový registr u turů, ovcí, koz a běžců či registr zvířat v hospodářství u koní, oslů a jejich kříženců, prasat, zvěře ve farmovém chovu a drůbeže. Stájový registr se vede samostatně pro každou stáj v hospodářství na předepsaném tiskopisu (ve formě sešitu – knihy), který chovateli poskytne pověřená osoba, nebo může být veden také formou počítačové databáze. Počítačový program pak musí být schválen pověřenou osobou. Za správné vedení stájového registru odpovídá chovatel, který do něj zaznamenává všechny přesuny zvířat mezi hospodářstvími, ale i přesuny zvířat mezi jednotlivými stáji v tomtéž hospodářství.

Druhým stupněm je ústřední evidence zvířat. Tato evidence je komplexní databází, která zahrnuje:

- údaje o původu, pohlaví, identifikačních číslech, počtech, přemísťování a změnách jedinců, stád nebo hejn jednotlivých druhů evidovaných zvířat,
- údaje o hospodářstvích, chovatelích, provozovatelích jatek, provozovatelích líhní, provozovatelích shromažďovacích středisek, obchodnících, dopravcích, uživatelských zařízeních a asanačních podnicích,

- údaje o zahájení i ukončení činnosti.

Ústřední evidence zahrnuje údaje o pohybech zvířat, jejich narození, porážkách a úhynech. Tato evidence také slouží pro zpřesnění informací o nakažových situacích v chovu hospodářských zvířat podle veterinárního zákona.

Všechny přesuny zvířat je chovatel povinen hlásit do ústřední evidence prostřednictvím tiskopisu Hlášení o narození zvířat, jejich úhynu, ztrátě a přemístění, který chovateli poskytuje pověřená osoba. Do tohoto tiskopisu se vyplňují stejné údaje jako do registru vedeného chovatelem.

Do ústřední evidence se o jednom přesunu zašle tento formulář jak od chovatele, od něž se zvíře přemísťuje, tak i od chovatele, ke kterému se zvíře přemísťuje. Tato párová hlášení pak slouží jako kontrola o všech přesunech zvířat. Současný systém párových hlášení do ústřední evidence je dobrým předpokladem pro zabezpečení systému kontroly, který umožňuje zjistit osobu, která v hlášení do ústřední evidence chybovala či přímo nesplnila svoji povinnost. Na základě stávajícího kontrolního systému včetně párových hlášení, na základě zvýšení počtu kontrol a na základě zohledňování správnosti dat v ústřední evidenci při přiznávání dotací, dochází ke zlepšování kvality dat v ústřední evidenci.

Průběžné záznamy o nastalých změnách se provádějí denně do stájového registru a současně do Hlášení o narození zvířat, jejich úhynu, ztrátě a přemístění. Do ústřední evidence se pak tento tiskopis zasílá v termínech stanovených vyhláškou.

Některým druhům zvířat se vystavuje i identifikační dokument, který bychom mohli nazvat „pas“. Tento doklad provází zvíře při jeho přemísťování z hospodářství a chovatel je povinen jej předkládat při kontrole. Tento „pas“ se nazývá průvodní list u skotu, ovcí a koz nebo průkaz koně u koní (viz příloha č. 10).

Shrnutí

Jak je patrné z předchozích kapitol, upravuje plemenářský zákon velice podrobně problematiku šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat i problematiku označování a evidence hospodářských zvířat. Výše uvedené oblasti jsou plně v souladu s požadavky stanovenými předpisy Evropských společenství.

Obě oblasti, šlechtění a plemenitba hospodářských zvířat a jejich označování a evidence a označování a evidence některých dalších zvířat spolu úzce souvisejí; to byl také

jeden z důvodů, proč byly obě tyto oblasti zahrnuty do jednoho společného zákona. Na druhou stranu každá z těchto oblastí má svá velmi výrazná specifika, ať už jde o okruh zvířat, na která se daná oblast vztahuje, o osoby, jimž se v rámci dané oblasti plemenářským zákonem přiznávají práva a ukládají povinnosti, anebo ať už jde o kontrolní orgán nebo o druh a výši sankcí a druh zvláštních opatření ukládaných za nesplnění povinností stanovených plemenářským zákonem¹¹⁰.

---

110 Podrobněji v části 8. Dozorčí činnost na úseku šlechtění a plemenitby zvířat.

8. DOZORČÍ ČINNOST NA ÚSEKU ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY ZVÍŘAT

Úvod

Dozorčí činnost v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat a také v oblasti jejich označování a evidence a označování a evidence některých dalších zvířat vykonává podle hlavy sedmé plemenářského zákona Česká plemenářská inspekce a orgány veterinárního dozoru.

Podle ustanovení § 15 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, řídí ministerstvo Státní veterinární správu České republiky a Českou plemenářskou inspekci.

Činnost České plemenářské inspekce a orgánů veterinárního dozoru při kontrolách dodržování povinností stanovených při označování a evidenci podle ustanovení § 22 až 23c plemenářského zákona koordinuje ministerstvo. Inspekce a orgány veterinárního dozoru se vzájemně informují o výsledcích jimi prováděných kontrol. O výsledcích kontrol zpracovává ministerstvo roční zprávu.

8.1. Česká plemenářská inspekce

Česká plemenářská inspekce¹¹¹ (dále jen „Inspekce“) byla zřízena plemenářským zákonem s účinností od 1. ledna 2001, jako organizační složka státu určená k dozorování ustanovení plemenářského zákona, který ji určil v ustanovení § 24 odst. 1 postavení orgánu státní správy, podřízeného ministerstvu a dále stanovil působnost spočívající ve výkonu správních činností, uvedených v jeho části první, hlavě sedmé a osmé.

Zřizovatelem Inspekce je ministerstvo, které vydalo zřizovací listinu pod č.j. 4080/2001–3030 ze dne 15. ledna 2001 s tím, že Inspekce je podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích organizační složkou státu a účetní jednotkou; změny byly provedeny:

---

111 Česká plemenářská inspekce [online]. © Česká plemenářská inspekce. [cit. 2008-04-16]. Dostupné z: <<http://www.cpinsp.cz/>>

- dodatkem č. 1 ze dne 31. 5. 2004 č.j. 18779/2004-13020,
- dodatkem č. 2 ze dne 20. 12. 2004 č.j. 46084/2004–13020 a
- dodatkem č. 3 ze dne 5. 12. 2006 č.j. 41928/2006–11000.

Již v zákoně č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, ve znění zákona č. 166/1999 Sb., byla zakotvena Česká inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat s obdobnými kompetencemi. Inspekce podle ustanovení § 20 kontrolovala, jak oprávněné organizace, pověřené organizace, chovatelé a ostatní osoby dodržují ustanovení tohoto zákona, obecně závazné právní předpisy vydané k jeho provedení a technické normy uvedené v příloze tohoto zákona, rozhodovala o pokutách, přestupcích a ukládala zvláštní opatření. Dále ověřovala výsledky testování hospodářských zvířat a zkoušek výkonnosti koní a na žádost chovatele o tom vydávala osvědčení a prováděla zvláštní kontroly uložené ministerstvem na úseku šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat.

Česká inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat byla orgánem státní správy podřízeným ministerstvu. V jejím čele stál ředitel, kterého jmenoval a odvolával ministr. Inspekce byla rozpočtovou organizací.

Práva a závazky dosavadní České inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat přešla ke dni účinnosti plemenářského zákona na Inspekci zřízenou podle ustanovení § 24 odst. 1 tohoto zákona.

Podle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, je Inspekce orgánem státní kontroly, do jehož působnosti náleží specializovaná kontrola, odborný dozor a inspekce.

V čele Inspekce stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr zemědělství a který přímo řídí kancelář ředitele a vrchního inspektora.

Odbor dozorčí činnosti řídí vrchní inspektor, který zastupuje ředitele a zároveň přímo řídí vedoucí inspektory, vede komplexní evidenci o kontrolách, spolupracuje s odbornými útvary ministerstva v oblasti informatiky a zabezpečuje odborný servis pro ostatní útvary.

Působnost Inspekce, stanovená v ustanovení § 24 plemenářského zákona, je vymezena tak, že Inspekce kontroluje, jak chovatelé, uznaná chovatelská sdružení, chovatelské podniky prasat, oprávněné osoby, provozovatelé jatek, provozovatelé líní, provozovatelé shromažďovacích středisek, obchodníci, dopravci, uživatelská zařízení, asanační podniky, určená osoba, účastníci Národního programu a pověřená osoba dodržují povinnosti týkající se šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat. Tyto kontroly mají za cíl ověřit dodržování

povinností, stanovených v ustanoveních § 5 až 20 plemenářského zákona. Subjekty pro kontrolu jsou vybírány jednak na základě dvouletých cyklických prověřování jejich činnosti, jednak na základě analýzy zjištěných skutečností při jiných kontrolách (plemenitba, označování a evidence, stížnosti a podněty). Pro každý druh kontroly je zpracována zvláštní metodika zaměřená na určitý způsob testování a posuzování jednotlivých druhů hospodářských zvířat (např. kontrola mléčné užitkovosti skotu, kontrola užitkovosti prasat, kontrola inseminace plemenic). Metodiky vycházejí z ustanovení plemenářského zákona a vyhlášky č. 448/2006 Sb.

Inspekce též kontroluje osoby, které vykonávají činnost, k níž je třeba podle tohoto zákona souhlas, uznání, určení nebo pověření ministerstva.

Inspekce dále kontroluje, jak osoby, které prodávají a nakupují plemenná zvířata a plemenný materiál dodržují povinnosti stanovené v ustanovení § 21 plemenářského zákona, který upravuje podmínky uvádění plemenných zvířat, spermatu, embryí, vaječných buněk, násadových vajec drůbeže, včel, plemenných ryb a jejich plemenného materiálu do oběhu.

Inspekce také kontroluje, jak chovatelé, uznaná chovatelská sdružení a pověřená osoba dodržují povinnosti spojené s označováním zvířat podle ustanovení § 22 plemenářského zákona.

V poslední řadě inspekce kontroluje, jak chovatelé, provozovatelé jatek, provozovatelé líhní, provozovatelé shromažďovacích středisek, obchodníci, dopravci, uživatelská zařízení, asanační podniky a pověřená osoba dodržují povinnosti spojené s evidencí zvířat podle ustanovení § 23 až 23c plemenářského zákona.

V návaznosti na výše uvedené kontroly Inspekce ukládá opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin podle ustanovení § 24 odst. 3 písm. c) a odst. 6 písm. c) plemenářského zákona, zvláštní opatření podle ustanovení § 25 odst. 2 a 3 plemenářského zákona a kontroluje jejich splnění a ukládá sankce ve formě pokut za přestupky a správní delikty fyzickým nebo právnickým osobám.¹¹²

Inspekce dále provádí některé činnosti, zejména určuje, u kterých hospodářských zvířat se provádí ověřování původu hospodářských zvířat podle ustanovení § 24 odst. 4 písm. a) plemenářského zákona a namátkově původ v rámci své kontrolní činnosti ověřuje, kontroluje dodržování postupu testování vyjmenovaných hospodářských zvířat a posuzování

---

112 Podrobněji v části 8., kapitole 8.4. Opatření a kapitole 8.5. Sankce.

drůbeže a na požádání chovatele o tom vystavuje osvědčení, osvědčuje původ hejn drůbeže podle ustanovení § 8 odst. 4 plemenářského zákona a ověřuje původ hospodářských zvířat podle ustanovení § 12 odst. 2 tohoto zákona, a také provádí zvláštní kontroly uložené ministerstvem na úseku šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat, označování a evidence zvířat a provádí kontroly podle zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.

Inspekce se při výkonu kontrolní činnosti řídí plemenářským zákonem a jeho prováděcími právními předpisy. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2006, vytvořil podmínky pro celkové zrychlení procesu správního řízení. Správní řád umožnil Inspekci využívat institut správního příkazu, jehož používání se v praxi osvědčilo. Dále umožnil ve větší míře využívat právní nástroje ve vztahu osobám, které nepřebírají doručované písemnosti a vytvořil podmínky sankcionovat maření kontroly jako správní delikt. Inspekce se dále řídí zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a předpisy Evropských společenství, které stanoví povinnosti v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat.

8.2. Orgány veterinárního dozoru

Podle ustanovení § 47 veterinárního zákona orgány veterinární správy jsou Státní veterinární správa, krajské veterinární správy, resp. Městská veterinární správa v Praze a Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.

Státní veterinární správa¹¹³ je organizační složkou státu a správním úřadem, který vykonává působnost na celém území České republiky. Je zřízena na základě ustanovení § 47 veterinárního zákona.

Státní veterinární správa vykonává státní správu v oblasti veterinární péče, řídí třináct krajských veterinárních správ a Městskou veterinární správu v Praze, sedm státních veterinárních ústavů a Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv v Brně.

Státní veterinární správa vykonává dozor nad zdravím zvířat, nad tím, aby nebyla týrána, nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou našeho území

---

113 Státní veterinární správa České republiky [online]. 2006 - © Státní veterinární správa České republiky. Vytvořil Smartware s.r.o. [cit. 2008-05-27]. Dostupné z: <<http://www.svscr.cz>>

před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů. Přímo i nepřímo zodpovídá i za zdraví občanů.

Úkolem Státní veterinární správy je tedy především ochrana spotřebitelů před případnými zdravotně závadnými produkty živočišného původu, monitorování a udržování příznivé nakažové situace zvířat, veterinární ochrana státního území České republiky, ochrana pohody zvířat a ochrana před jejich týráním. Všechna práva a povinnosti Státní veterinární správy jsou stanoveny ve veterinárním zákoně či zvláštních zákonech.

Veterinární péče podle veterinárního zákona zahrnuje:

- péči o zdraví zvířat a jejich ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření nákaz a jiných onemocnění zvířat a jejich zdolávání,
- ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka, péči o zdravotní nezávadnost živočišných produktů a krmiv a ochranu zdraví lidí před jeho poškozením nebo ohrožením živočišnými produkty,
- ochranu území České republiky před zavlečením nákaz zvířat a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a před dovozem zdravotně závadných živočišných produktů a krmiv ze zahraničí,
- ochranu životního prostředí před nepříznivými vlivy souvisejícími s chovem zvířat, výrobou a zpracováním živočišných produktů, jakož i ochranu zvířat a jejich produkce před riziky ze znečištěného životního prostředí,
- veterinární asanaci a
- dozor nad dodržováním povinností a požadavků stanovených k zajištění těchto úkolů veterinárním zákonem, zvláštními právními předpisy a přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

Podle plemenářského zákona provádějí kontrolu dodržování povinností stanovených při označování a evidenci podle ustanovení § 22 až 23c kromě Inspekce také orgány veterinárního dozoru. Tyto orgány provádějí rovněž kontrolu dodržování povinností stanovených při označování a evidenci přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

Orgány veterinární správy, obdobně jako Inspekce, při kontrole povinností stanovených při označování a evidenci, kontrolují, jak chovatelé, pověřená osoba a uznaná chovatelská sdružení dodržují povinnosti stanovené v ustanovení § 22, dále kontrolují,

jak chovatelé, provozovatelé jatek, provozovatelé líní, provozovatelé shromažďovacích středisek, obchodníci, dopravci, uživatelská zařízení, asanační podniky a pověřená osoba dodržují povinnosti stanovené v ustanovení § 23 až 23c, zjišťují příčiny nedostatků a osoby za ně odpovědné a ukládají opatření k odstranění těchto nedostatků a jejich příčin včetně lhůty pro jejich odstranění.

Orgány veterinárního dozoru, obdobně jako Inspekce mohou na základě kontrolní činnosti podle plemenářského zákona navrhnout ministerstvu rozdělení již evidovaného hospodářství v informačním systému ústřední evidence na 2 nebo více hospodářství nebo zrušení již evidovaného hospodářství v informačním systému ústřední evidence.

8.3. Kontroly v oblasti plemenářského zákona

Inspekce prováděla v průběhu roku 2007 kontroly šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat i kontroly označování a evidence hospodářských zvířat. Celkem provedla Inspekce 6650 kontrol.¹¹⁴ Kontrolami v oblasti šlechtění a plemenitby byly zejména kontroly mléčné užitkovosti skotu, kontroly užitkovosti ovcí a prasat, výkonnostní zkoušky koní a testování drůbeže či ověřování původu hospodářských zvířat. V oblasti označování a evidence byly kromě kontrol označování a evidence zvířat provedeny také kontroly evidence hospodářství registrovaných v ústřední evidenci, kontroly provozovatelů jatek a kontroly obchodníků se zvířaty.

V průběhu roku 2006 provedly krajské veterinární správy na základě zadání ministerstva kontroly označování a evidence skotu, ovcí a koz na všech jatkách, shromažďovacích střediscích zvířat a v asanačních podnicích. Kontroly byly hlavně zaměřeny na dodržování povinností provozovatelů uvedených subjektů, zejména na termíny odesílání průvodních listů skotu a termíny hlášení příjmu nebo odeslání zvířat pověřené osobě. Inspektoři krajských veterinárních správ v rámci této akce zkontrolovali 247 provozoven jatek (kontrola 1049 partií zvířat), 14 shromažďovacích středisek a 8 asanačních podniků. Na všech jatkách, kde byly zjištěny nedostatky, tj. u 50 subjektů, byly v průběhu 2. pololetí 2006 provedeny opakované kontroly (kontrola 289 partií zvířat). Obdobné kontroly týkající se dodržování povinností v oblasti označování a evidence hospodářských zvířat proběhly

---

114 Česká plemenářská inspekce, Zpráva o činnosti České plemenářské inspekce v roce 2007, Praha, 2008, s. 2.

ve 4. čtvrtletí roku 2006 v uživatelských zařízeních. Tyto kontroly byly provedeny u 25 subjektů, nedostatky byly zjištěny u 2 subjektů. Mezi nejčastěji zjišťované nedostatky patřilo nedodržování termínů odesílání hlášení příjmu nebo odeslání zvířat pověřené osobě. Posouzení těchto nedostatků ze strany inspektorů bylo ztěžováno tím, že pověřená osoba v ústřední evidenci nevede údaj o datu přijetí hlášení.¹¹⁵

Kontroly označování a evidence turů jsou prováděny podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a registrace skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/1997, v platném znění. Způsob kontroly ostatních druhů zvířat se řídí ustanoveními vyhlášky č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění vyhlášky č. 199/2007 Sb. Podklady pro kontroly turů, ovcí, koz, prasat a včelstev jsou získávány z Identifikačního registru zvířat databáze ústřední evidence (dále jen „IRZv“), který spravuje ministerstvo, a který poskytuje detailní údaje o hospodářstvích i zvířatech na nich chovaných. Údaje o ostatních druzích zvířat poskytují osoby, které na základě smlouvy vedou ústřední evidenci pro pověřenou osobu (především Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p. a Mezinárodní testování drůbeže Ústrašice, s.p.). IRZv slouží též k evidování a vyhodnocování kontrol turů. Inspekce vkládá od 1.7.2006 do této databáze kompletní protokoly o kontrolách včetně případných uložených sankcí za nedodržení zákonných ustanovení.

Výsledky kontrol označování a evidence turů, ovcí, koz a prasat budou využívány v systému kontrol cross-compliance¹¹⁶ a v systému organizace úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě podle nařízení Parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě.

---

115 Státní veterinární správa České republiky, Zpráva o činnosti Státní veterinární správy za rok 2006, Praha, 2007, s. 32.

116 Podrobněji v kapitole 8.6. Sankce podle cross-compliance a části 4. Úprava šlechtění a plemenitby zvířat v Evropské unii, kapitole 4.4. Společná zemědělská politika a cross-compliance.

8.4. Opatření

Jak již bylo v kapitole 8.1. Česká plemenářská inspekce, Inspekce ukládá, v návaznosti na provedené kontroly, opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin podle ustanovení § 24 odst. 3 písm. c) a odst. 6 písm. c) plemenářského zákona, zvláštní opatření podle ustanovení § 25 odst. 2 a 3 plemenářského zákona a kontroluje jejich splnění.

Opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin podle ustanovení § 24 odst. 3 písm. c) a odst. 6 písm. c) plemenářského zákona, včetně termínu pro jejich odstranění, ukládá Inspekce, ale také mohou tato opatření ukládat i orgány veterinárního dozoru. Tato opatření jsou ukládána na základě nedostatků a jejich příčin, zjištěných při kontrole činnosti chovatele, na kterého se vztahují povinnosti uvedené v ustanovení § 22 a 23 plemenářského zákona. Platnost tohoto opatření je Inspekci nebo orgány veterinárního dozoru ukončena na základě oznámení kontrolované osoby, že byly nedostatky a jejich příčiny odstraněny nebo zrušeny, a po kontrole skutečností, které vedly k vydání tohoto opatření. Chovatel oznámí splnění povinností stanovených opatření na adresu Inspekce či orgánu veterinárního dozoru v něm uvedenou. Jak je stanoveno v ustanovení § 25 odst. 8 plemenářského zákona, při ukládání opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin postupují inspekce a orgány veterinárního dozoru obdobně podle ustanovení § 25 odst. 6, tj. kontrolovaná osoba je vždy při ukládání opatření upozorněna, že může, nesouhlasí-li s uložením tohoto opatření, nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne oznámení podat proti jeho uložení námitky. Námitky však nemají odkladný účinek. O podaných námitkách rozhodne ředitel Inspekce nebo orgánu veterinárního dozoru ve lhůtě nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne doručení námitek a v uvedené lhůtě s rozhodnutím seznámí kontrolovanou osobu. Tím není dotčeno právo kontrolované osoby uplatnit přezkoumání soudní cestou. V případě, že Inspekce či orgány veterinárního dozoru při následné kontrole zjistí, že opatření nebylo splněno vůbec nebo že kontrolovaná osoba neodstranila zjištěné nedostatky v plné míře, zůstávají uložená opatření v platnosti v plném rozsahu.

Podle ustanovení § 25 odst. 2 a 3 plemenářského zákona může být uloženo zvláštní opatření. Inspekce jej může uložit chovatelům, uznaným chovatelským sdružením, chovatelským podnikům prasat, provozovatelům jatek, provozovatelům líhní, provozovatelům shromažďovacích středisek, obchodníkům, dopravcům, uživatelským zařízením a oprávněným osobám. Orgány veterinárního dozoru pouze chovatelům, provozovatelům

jatek, provozovatelům líhní, provozovatelům shromažďovacích středisek, obchodníkům, dopravcům a uživatelským zařízením.

Jako zvláštní opatření může Inspekce uložit:

- zákaz prodeje nebo nákupu plemenného zvířete, jednodenní drůbeže, spermatu nebo vaječných buněk a embryí, násadových vajec drůbeže nebo běžců, plemenného materiálu ryb nebo včel,
- likvidaci včelstev,
- zákaz plemenitby nebo
- zákaz dalšího líhnutí.

Současně s uložením zvláštního opatření stanoví Inspekce dobu jeho trvání.

Jde-li o chov turů, může zvláštní opatření ukládat Inspekce i orgány veterinárního dozoru, a to:

- utracení zvířete, v případě, že nelze zjistit jeho totožnost během 2 pracovních dnů, přičemž chovateli nepřísluší náhrada za takto utracené zvíře.
- zákaz přemísťování zvířat, která nesplňují některé požadavky stanovené v ustanovení § 22 a 23 plemenářského zákona, do hospodářství nebo z hospodářství, pokud počet těchto zvířat nepřesahuje 20 % všech zvířat v hospodářství,
- zákaz přemísťování všech zvířat do hospodářství nebo z hospodářství, pokud počet zvířat, která nesplňují některé požadavky stanovené v ustanovení § 22 a 23 plemenářského zákona, přesahuje 20 % všech zvířat v hospodářství nebo jestliže jedno nebo více zvířat v hospodářství nesplňuje žádný z požadavků stanovený v ustanovení § 22 a 23 plemenářského zákona.

Zvláštní opatření platí do doby jeho zrušení. Odvolání proti rozhodnutí o uložení zvláštního opatření nemá odkladný účinek. Kontrolované osobě obdobně jako u opatření k odstranění nedostatků a jejich příčin náleží právo do 3 pracovních dnů podat námitky proti jeho uložení. Zvláštní opatření lze uložit i vedle pokut za přestupky a správní delikty.

8.5. Sankce

Výčet správních deliktů a sankcí, které je možné za ně uložit, je uveden v hlavě osmé plemenářského zákona - Správní delikty.

Inspekce ukládá sankce fyzickým nebo právnickým osobám, které:

- nesplnily nebo porušily povinnosti stanovené v plemenářském zákoně,
- nesplnily nebo porušily povinnosti vyplývající pro ně z uloženého opatření nebo z uloženého zvláštního opatření,
- vykonávají činnost, k níž je třeba uznání, souhlasu nebo pověření Ministerstva, bez tohoto uznání, souhlasu nebo pověření,
- stěžují nebo maří výkon kontroly podle plemenářského zákona, nebo
- neplní povinnosti stanovené přímo použitelnými předpisy Evropských společenství v oblasti šlechtění, plemenitby, označování a evidence zvířat.

Kromě inspekce mohou sankci uložit i orgány veterinárního dozoru, jestliže se jedná o přestupek či správní delikt, kdy fyzická, právnická či podnikající fyzická osoba

- nesplní nebo poruší povinnosti chovatele na úseku označování a evidence zvířat stanovené v ustanovení § 22 a 23 plemenářského zákona,
- nesplní nebo poruší povinnosti vyplývající pro ni z uloženého opatření nebo z uloženého zvláštního opatření,
- nesplní nebo poruší povinnosti provozovatele jatek, provozovatele líhně, provozovatele shromažďovacího střediska, uživatelského zařízení nebo asanačního podniku, obchodníka, dopravce či pověřené osoby,
- vykonává činnost, k níž je potřeba pověření ministerstva, bez tohoto pověření,
- ztěžuje nebo maří výkon kontroly podle plemenářského zákona, nebo
- nesplní nebo poruší povinnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropských společenství na úseku šlechtění, plemenitby, označování a evidence zvířat.

Plemenářský zákon zná jediný druh sankce a tou je pokuta. Pokuta může být u fyzické osoby uložena max. 50 000 Kč s ohledem na závažnost protiprávního jednání a osobu pachatele. U právnických či podnikajících fyzických osob může být uložena pokuta do výše 1 000 000 Kč, opět s ohledem na závažnost protiprávního jednání a osobu pachatele.

8.6. Sankce podle cross-compliance

Jak již bylo uvedeno v části 4. kapitole 4.4. Společná zemědělská politika a „Cross-compliance“ podle reformy Společné zemědělské politiky z června roku 2003 obdrží zemědělci v budoucnu přímé platby z Evropské unie již jen tehdy, když dodrží určité závazné podmínky dané předpisy Evropské unie.

Novinkou je skutečnost, že při porušení příslušných zákonných požadavků na hospodaření budou prováděny i sankce přímo v rámci přímých plateb. Tím bude umožněn doposud neobvyklý princip vícenásobného sankcionování.

I u pochybení, která budou zjištěna v rámci kontrol dodržování národní právní úpravy, uskutečněných na základě podnětu nesouvisejícího bezprostředně s přímými platbami (např. při kontrole Státní veterinární správy, Státní rostlinolékařské správy, České inspekce životního prostředí), dojde k sankcionování, avšak ne přímých plateb Evropské unie (tzv. cross-checks).

Kontroly vyplývající z plnění podmínek komunitárního práva pro přímé platby budou probíhat u jednoho procenta hospodářství vybraných na základě analýzy rizik. Jediným orgánem odpovědným za rozhodnutí a uplatnění sankcí ke snížení přímých plateb je Platební agentura.

V systému sankcí je možné pouze jedno snížení plateb uplatňované ve smyslu cross-compliance (musí být brány v úvahu všechny zákonné požadavky na hospodaření a dobré zemědělské a environmentální podmínky). Platební agentura a jiné specializované kontrolní orgány jsou způsobilé pro rozpoznání chyb (porušení jednotlivých požadavků) a stanovení jejich závažnosti.

Sankce pro cross-compliance mohou být aplikované až na celkovou výši přímých plateb, po všech postupných redukcích přímých plateb realizovaných v průběhu reformy SZP uvedených v nařízení Rady č. 1782/2003. Sankčními kritérii jsou:

- rozsah porušení – limitován velikostí hospodářství a počtem porušených požadavků v souvislosti s použitými zákonnými pravidly,
- závažnost - význam porušení ve vztahu k cíli zákonného pravidla,
- trvalost - celkový dopad porušení a doba nutná k jeho napravení,
- opakování - porušení stejného pravidla vícekrát než jednou ročně nebo ve dvou následujících letech. V tomto případě je procentuální snížení celkové výše přímé platby násobeno konstantou 3.

V případě nedbalosti je maximální úroveň sankce 5 % (výše sazby je určována dle závažnosti přestupku, standardem bývají 3 % sazby) z celkové výše přímé platby, v případě opakování může sankce vystoupat až do 15 %.

V případě úmyslného nedodržení cross-compliance je minimální úroveň sankce 20 procent. Výjimkou může být limitované porušení, které není vážné, není stálé a neopakuje

se, v tomto případě se může zavést sankce 15 procent z celkové výše přímých plateb. Pokud porušení přímo souvisí s jednou nebo více přímými platbami, pak by měla být aplikována redukce minimálně 20 % na všechny přímé platby a zároveň je možné zavést vyloučení z vyplácení přímých plateb na jeden nebo dva kalendářní roky.

V případě udělení sankce bude možné se podle správního řádu odvolat.

Shrnutí

Nejčastějšími porušeními plemenářského zákona jsou, jak vyplývá ze Zprávy o činnosti České plemenářské inspekce v roce 2007 a ze Zprávy o činnosti Státní veterinární správy za rok 2006, přestupky a správními delikty na úseku označování a evidence hospodářských zvířat.

V rámci správních řízení vyšlo najevo, že u většiny chovatelů byly zjištěné nedostatky výsledkem jejich pracovní vytíženosti či podcenění důležitosti označování a evidence hospodářských zvířat. Výjimečně byl prokázán úmysl chovatele neplnit ustanovení plemenářského zákona, vždy se však jednalo o chovatele vysokého věku. V roce 2007 došlo k navýšení počtu chovatelů, kteří nejrozličnějšími způsoby mařili výkon kontroly (jednalo se o 11 chovatelů) a také došlo k jedné mimořádné situaci v průběhu správního řízení, kterou bylo hrubé urážení správního orgánu za strany chovatele.

Vzhledem k tomu, že došlo v porovnání s předchozími roky ke snížení počtu odvolání proti rozhodnutí správních orgánů, můžeme se domnívat, že se jedná o ukazatel zvyšující se informovanosti chovatelů o povinnostech stanovených plemenářským zákonem.

9. PRÁVNÍ ÚPRAVA ŠLECHTĚNÍ A PLEMENITBY NA SLOVENSKU

Na Slovensku platila do zániku České a Slovenské Federativní Republiky, tj. do roku 1993 obdobná právní úprava šlechtění a plemenitby zvířat jako v České republice. Tato úprava byla provedena zákonem č. 110/1972 Z. z., o plemenitbě hospodářských zvířat, který byl svým obsahem srovnatelný se zákonem č. 86/1972 Sb. Oba tyto zákony plně korespondovaly s dobou, ve které byly přijaty. Tento nedostatek se na Slovensku nepodařilo odstranit ani novelou tohoto zákona přijatou pod č. 256/1991 Z. z.

Obdobně jako v České republice bylo nutné po podpisu Dohody o přidružení Slovenské republiky k Evropským společenstvím přizpůsobit úpravu šlechtění a plemenitby předpisům Evropských společenství. Stalo se tak zákonem č. 194/1998 Z. z., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat. Tento zákon, obdobně jako zákon č. 154/2000 Sb., vychází ze základních principů stanovených předpisy Evropských společenství:

- šlechtění se vykonává u čistokrevných zvířat, kterými jsou zvířata zapsaná v plemenné knize příslušného druhu,
- přístup k plemenným knihám musí být umožněn všem zvířatům, která splňují předepsané podmínky,
- pro schválení nebo uznání subjektů participujících v oblasti šlechtění a plemenitby platí rovné podmínky,
- pro kontrolu užitkovosti a pro odhad plemenné hodnoty zvířat platí jednotná kritéria,
- je potřeba důsledně dodržovat povinnost označování hospodářských zvířat a zavést jednotný systém evidence v centrálním registru.

Zákon upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob vykonávajících šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat a státní plemenářský dozor. V souladu s principy Evropských společenství stanoví základní zásady šlechtění a plemenitby zvířat. Zákon vymezuje subjekty působící v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat. Těmito subjekty jsou smluvní chovy, plemenářské organizace, pověřená plemenářská organizace, chovatelská organizace, chovatelský podnik, výběrové a uznávací komise, hodnotitelé a samozřejmě také Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky.

Zákon v § 15 stanoví povinnost označovat hospodářská zvířata. Označení musí být provedeno takovým způsobem, aby bylo nezaměnitelné, čitelné po celou dobu života zvířete,

musí být v souladu s požadavky ochrany zvířat proti týrání a musí zamezit záměně zvířat mezi sebou.

Pověřená plemenářská organizace vede registr zvířat i centrální registr plemenářských údajů. V registrech se evidují chovy s uvedením jejich chovatelů, druhů zvířat a označení těchto zvířat.

Zákon také stanoví pravidla kontroly užitkovosti, testování užitkových vlastností, kontroly dědičnosti užitkových vlastností a dědičnosti zdraví. Rozsah těchto pravidel je vymezen šlechtitelskými programy jednotlivých plemen zvířat. Pro účely těchto kontrol jsou chovatelé povinni vést evidenci.

V oblasti plemenitby hospodářských zvířat zákon upravuje pravidla inseminace a přirozené plemenitby a podmínky nákupu a prodeje plemenných zvířat, semene, vajíček, embryí a násadových vajec.

Státní plemenářský dozor vykonává Plemenárska inšpekcia Slovenskej republiky, která podle § 28 zákona ukládá sankce. Těmito sankcemi jsou pokuty a dále může plemenářská inspekce uložit kastraci plemeníka či zákaz uvádění do oběhu nebo odebrání plemenného materiálu, jestliže jej používala osoba bez odborné způsobilosti k výkonu inseminace. Odvolacím orgánem ve správním řízení je ministerstvo.

Zákon byl od doby svého přijetí již dvakrát novelizován, a to zákonem č. 358/2004 Z. z. a zákonem č. 210/2007 Z. z., kterými byla provedena zejména transpozice předpisů Evropských společenství.

Prováděcími předpisy k plemenářskému zákonu zejména jsou:

- Vyhláška č. 17/2001 Z. z., ktorou sa upravujú podrobnosti o označovaní hovädzieho dobytku, o evidencii hovädzieho dobytku a o vedení centrálného registra hovädzieho dobytku.
- 18/2001 Z. z., o vykonávaní kontroly užitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania užitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajška hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat.
- Nariadenie vlády č. 305/2003 Z. z., o identifikácii a registrácii zvierat.
- Nariadenie vlády č. 342/2004 Z. z., o požiadavkách na obchod s koňovitými zvieratami určenými na súťaženie a o ustanovení podmienok účasti na pretekoch.

10. ZÁVĚR

Na úvod bylo řečeno, že význam šlechtění a plemenitby zvířat, resp. živočišné výroby obecně, spočívá zejména v tom, že zajišťuje výživu obyvatelstva bílkovinami živočišného původu. Aby bylo možné dosáhnout tak zásadního cíle, je nutné pro tuto oblast stanovit pravidla, která zajistí efektivnost živočišné produkce, ale také zaručit dostatečné informace pro spotřebitele.

Jedná se nejen o pravidla stanovená pro oblast šlechtění a plemenitby zvířat, jako je například stanovení povinnosti používat k plemenitbě pouze plemenná zvířata, tj. zvířata zapsaná v ústředním registru plemeníků, vymezení zásad kontroly užitkovosti, zavedení pravidel pro uznávání chovatelských sdružení nebo chovatelských podniků a udělování souhlasu k výkonu některých odborných činností podle plemenářského zákona. Zejména se však jedná o pravidla stanovená pro oblast označování a evidence zvířat. Tato problematika hraje stěžejní úlohu v rámci právní úpravy plemenářského zákona. Systém označování a evidence zvířat podle plemenářského zákona totiž zajišťuje možnost dohledání původu zvířat z důvodu ochrany jejich zdraví a tím i bezpečnosti potravin živočišného původu.

Právní úprava šlechtění a plemenitby zvířat zcela reaguje na požadavky stanovené předpisy Evropské unie. Implementace těchto požadavků do právního řádu České republiky však působí potíže nejen v rámci legislativního procesu, ale též při aplikaci předpisů v praxi.

Požadavky jsou obvykle stanoveny v předpisech Evropské unie velice obecně. Předpisy nedodrží jednotné pojmy pro celou oblast živočišné výroby, což druhotně vyvolává rozpory nejen mezi předpisy Ministerstva zemědělství, ale i mezi předpisy jednotlivých resortů. Z tohoto důvodu musela být například provedena oprava nařízení Rady (ES) č. 1/2005, ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97, které nerespektovalo právní terminologii z oblasti dopravy používanou ve vnitrostátních právních předpisech, tj. pojmu „dopravce“, a užívalo chybně pojmu „přepravce“.

Předpisy Evropských společenství jsou velice často novelizovány. To způsobuje nepřehlednost evropské úpravy, včetně potíží adresátům při její aplikaci. Z tohoto důvodu Evropská komise svým rozhodnutím č. KOM (87) 868 PV ze dne 1. dubna 1987 uložila svým útvarům povinnost, aby přistoupily ke kodifikaci jakéhokoli právního aktu nejpozději po jeho

desáté změně. Takto bylo například vypracováno Evropskou komisí kodifikované znění směrnice Rady o čistokrevném plemenném skotu. Kodifikovaná znění jsou sice nezávazná, ale velice přínosná a jsou přehlednou formou předpisů Evropských společenství.

Lhůta stanovená státním k implementaci předpisů Evropských společenství je mnohdy velice krátká, čemuž neodpovídá podoba legislativního procesu v České republice. Jedná-li se o úpravu, kterou je nutno promítnout do zákona a nikoliv do vyhlášky, je třeba počítat s legislativním procesem v délce nejméně jednoho roku. Jestliže pak Česká republika nesplní závaznou lhůtu pro transpozici právních předpisů Evropských společenství do vnitrostátního právního řádu, vystavuje se nebezpečí podání žaloby Evropskou komisí u Evropského soudního dvora. Tento postup sice není častý, ale stalo se tak například z důvodu nesplnění transpoziční lhůty při transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/82/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se veterinárních léčivých přípravků, ve znění směrnice 2004/28/ES, provedené zákonem č. 378/2007 Sb., o léčivech.

Dalším problémem, který v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat spatřuji, je okolnost, že Evropská unie vydává často předpisy společně pro oblast živočišné výroby, tj. pro oblast šlechtitelství a plemenářství, veterinární péče a ochrany zvířat proti týrání. Příkladem může být směrnice Rady č. 2007/43/ES ze dne 28. června 2007 o minimálních pravidlech pro ochranu kuřat chovaných na maso. Tuto směrnici musí členské státy Evropské unie transponovat do 30. června 2010. Směrnice upravuje nejen podmínky ochrany kuřat chovaných na maso z pohledu zákona na ochranu zvířat proti týrání, ale také stanoví chovatelům povinnost vést záznamy o chovu těchto kuřat a předávat je příslušnému orgánu. Podle systematiky právní úpravy živočišné výroby je touto osobou pověřená osoba, tj. osoba stanovená podle plemenářského zákona. Dále však tato směrnice stanoví povinnost sledování a následných opatření na jatkách, která spadá do kompetence orgánů veterinárního dozoru, a tedy do oblasti úpravy veterinárního zákona. Svou úpravou tak směrnice současně zasahuje do plemenářského zákona, zákona na ochranu zvířat proti týrání i veterinárního zákona. Po provedení transpozice směrnice tedy bude propojena úprava plemenářského zákona, zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona v oblasti ochrany kuřat chovaných na maso. Toto však dle mého názoru může ještě více přispět k nepřehlednosti této právní úpravy.

V současné době je v orgánech Evropské unie v souvislosti s oblastí šlechtění a plemenitby zvířat projednáván návrh změny právní úpravy plemenných knih. Tento návrh obsahuje změnu, kterou by došlo k zásadnímu zásahu do pravidel stanovených státním

a chovatelům v této oblasti. Současná právní úprava plemenných knih je stanovena předpisy Evropských společenství a u skotu také Úmluvou o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu. Jak bylo uvedeno výše (v části 3. Mezinárodní úmluvy v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat, v kapitole 3.1. Úmluva o sjednocení způsobu vedení rodokmenových knih skotu), stanoví tato úmluva požadavek, aby v každém státě úmluvy existovala pouze jedna plemenná kniha pro jedno plemeno skotu. Plemenné knihy se tedy vedou v rámci jednotlivých států, které pak vykonávají kontrolu nad plněním požadavků stanovených pro oblast šlechtění a plemenitby. Návrh nově zavádí možnost přeshraničních zápisů zvířat do plemenných knih. O registraci zvířete v plemenné knize budou podle návrhu rozhodovat jednotlivé chovatelské subjekty vedoucí plemennou knihu v každém státě Evropské unie, tato registrace však bude mít celoevropskou působnost. To znamená, že by český chovatel mohl zapsat svá zvířata například do německé plemenné knihy a Česká republika by musela tuto skutečnost plně respektovat. Podle mého názoru by tím došlo nejen k prolomení zásad stanovených Úmluvou o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu, ale také k průlomu svrchovanosti jednotlivých členských států Evropské unie a popření zásady teritoriality, jež je obecnou zásadou mezinárodního práva veřejného, a Evropská společenství ji musí dodržovat při výkonu svých pravomocí. Přijetím návrhu by také byla značně ztížena možnost kontroly stanovených podmínek plemenitby. Zejména podmínka, že k plemenitbě mohou být používána pouze plemenná zvířata, tj. zvířata zapsaná v plemenných knihách, by byla přijetím tohoto návrhu nadále nekontrolovatelná.

Plemenářský zákon je díky implementaci předpisů Evropských společenství v některých ustanoveních značně komplikovaný až nepřehledný. Tento stav by mohl působit problémy při aplikaci tohoto zákona v praxi. Některé oblasti jsou upraveny předpisy Evropských společenství velice podrobně a jiné jsou ponechány na vůli jednotlivých členských států. Například pravidla stanovená pro vedení plemenných knih v ustanovení § 13 vyhlášky č. 448/2006 Sb. pro skot, koně prasata, ovce a kozy pouze odkazují na příslušná rozhodnutí Komise, která stanoví kriteria zápisů těchto zvířat do plemenných knih. Pro chovatele či obecně pro adresáty těchto ustanovení to znamená, že musí dohledávat příslušné předpisy Evropských společenství, aby byli schopni splnit stanovené povinnosti. Z tohoto důvodu došlo Ministerstvo zemědělství a jednotlivá chovatelská sdružení k závěru, že je nutné, aby byly vydávány příručky, metodiky a pokyny pro chovatele, které by jim ulehčily orientaci v oblasti šlechtění a plemenitby zvířat. Tyto návody, resp. postupy jsou bezplatně poskytovány chovatelům současně s jednotlivými úkony podle plemenářského zákona.

Porovnáme-li právní úpravu šlechtění a plemenitby zvířat České republiky s právní úpravou Slovenské republiky, dojdeme k závěru, že oba systémy jsou velice obdobné. Podobnost shledáváme nejen v systematice celého odvětví šlechtění a plemenitby zvířat, ale i v jednotlivých institutech. Oba zákony vymezují obdobně účel i podmínky výkonu šlechtění a plemenitby zvířat a stanoví shodné podmínky pro uznávání či schvalování osob či sdružení zabývajících se šlechtěním a plemenitbou zvířat. Na základě požadavků Evropské unie transponují shodné předpisy Evropských společenství. Z tohoto důvodu lze říci, že úprava šlechtění a plemenitby zvířat je v České republice i na Slovensku srovnatelná, vychází ze stejných principů a navazuje na společnou dlouholetou tradici.

Výhodu slovenské úpravy však spatřuji zejména v tom, že díky zákonu č. 90/2001 Z. z., kterým byl novelizován zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava slovenskej republiky, byla v čl. 7 zakotvena možnost rychlé reakce na předpisy Evropských společenství. K přizpůsobení právní úpravy Slovenské republiky u přímo použitelných předpisů, které vyžadují implementaci, může na základě tohoto článku dojít nejen zákonem, ale také nařízením vlády. Legislativní proces k nařízení vlády je mnohem kratší než u zákonů a Slovenská republika tak může do svého právního řádu pohotově adaptovat předpisy Evropských společenství. Do budoucna považuji tuto možnost za velice přínosnou. Z tohoto důvodu se mi jeví možnost politické diskuse o této variantě jako jeden z vhodných způsobů řešení situace, kdy Evropská unie vydává tak velké množství právních předpisů, které je nutno v dost krátké době zohlednit v právním řádu České republiky.

V úvodu této práce jsem si stanovila podat ucelený přehled o šlechtění a plemenitbě zvířat v České republice. Jsem si však vědoma šířky problematiky šlechtění a plemenitby zvířat, která není zdaleka vyčerpána zákony, které upravují oblast zemědělství. Tato právní úprava zasahuje totiž nejen do oblasti veřejnoprávní, zahrnující správní řád či přestupkový zákon, ale též do oblasti soukromoprávní, která např. vymezuje právní úpravu vzniku, existence a zániku právnických osob či sdružení nebo právní úpravu obchodování se zvířaty, jež jsou stanoveny zejména občanským nebo obchodním zákoníkem.

Právní úprava šlechtění a plemenitby zvířat je podle mého názoru přínosná nejen z pohledu významu živočišné produkce, ale je též atraktivní z pohledu práva.

Závěrem tedy doufám, že se mi podařilo dosáhnout cíle, který jsem si pro svou práci stanovila, a přispět tak k objasnění některých aspektů právní úpravy šlechtitelství a plemenářství zvířat v České republice.

11. SUMMARY

This thesis deals with the topic – “Selection and Breeding from the legal point of view”.

The intention of this work is to provide the presentation as integrated as possible on the legal adjustments as far as the selection and breeding of animals in the Czech Republic are concerned.

The introductory chapters deal with the development in the field of selection and breeding activities as a whole on the territory of the Czech Republic. In the special chapter the authoress focuses on international agreements applying to the field of selection and breeding of animals including the legal adjustments and policy in the European Union.

The fundamental part of work pays particular attention to the legal proceedings covering the selection and breeding methods represented among others by the Breeding Act. In the framework of this, the corresponding concepts and basic institutes which are “the selection” and “the breeding; the legal subjects participating in the field of selection and breeding of animals; the identification of animals and registration of animals, their owners and the holdings including the activity of supervisory authorities performed in compliance with the mentioned Breeding Act, are explained.

The work has optimized the data gathered from the specialized literature, technical journals and other significant sources obtained from the domestic and foreign authorities and their internet systems and last but not least the knowledge of the authoress acquired from her practice in the Legislative and Legal Department of the Ministry of Agriculture in the course of legislative draft procedures and the executive legal documents or within the application of the legal rules related to the required administrative proceedings and trials.

In conclusion the authoress provides the evaluation of current legal adaptations and presents the suggestions of her own *de lege ferenda*.

12. KLÍČOVÁ SLOVA

- zemědělství – agriculture
- šlechtění a plemenitba zvířat – selection and breeding of animals
- označování a evidence zvířat – identification and registration of animals

13. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A OSTATNÍCH PRAMENŮ

13.1. Použitá literatura

- Bačina Jaroslav a kol., Obecné základy chovu hospodářských zvířat, Praha, Státní zemědělské nakladatelství SZN, 1973.
- Damohorský Milan a kol., Právo životního prostředí, Praha, C.H. Beck, 2007.
- Damohorský Milan, Smolek Martin, Zemědělské právo, Praha, IFEC, 2001.
- Fulka Josef, Rozvoj reprodukčních technologií, In 50 let inseminace skotu v České republice: Plemenářské výsledky, vývoj a výhledy reprodukčních technologií, Rapotín. Českomoravská společnost chovatelů, 1998.
- Hradecká Eva, Význam šlechtění pro chov hospodářských zvířat [online], Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.
- Höll Čestmír, Chovné cíle a standardy tuzemských plemen skotu, Rapotín, Výzkumný ústav pro chov skotu, 1967.
- Jakubec Václav a kol., Odhad plemenné hodnoty hospodářských zvířat, Rapotín, Výzkumný ústav pro chov skotu, 1999.
- Jakubec Václav a kol., Šlechtění masných plemen skotu, Rapotín, Výzkumný ústav pro chov skotu, 1999.
- Kubačák Antonín, Vznik, organizace a činnost Ministerstva zemědělství, Praha, Ministerstvo zemědělství, 2003.
- Petelíková Jiřina, Historický vývoj, současný stav a výsledky inseminace skotu v České republice, In 50 let inseminace skotu v České republice: Plemenářské výsledky, vývoj a výhledy reprodukčních technologií, Rapotín. Českomoravská společnost chovatelů, 1998.
- Příbyl Josef a kol., Tvorba šlechtitelských programů pro malé přežvýkavce, Uhřetěves, Výzkumný ústav živočišné výroby, 1995.
- Říha Jan, Možnosti využití ET při šlechtění skotu, In 50 let inseminace skotu v České republice: Plemenářské výsledky, vývoj a výhledy reprodukčních technologií, Rapotín. Českomoravská společnost chovatelů, 1998.
- Urban Tomáš, Virtuální svět genetiky 3 - principy genetiky kvantitativních znaků [online], Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně.

13.2. Ostatní prameny

- Cross-compliance - Zákonné požadavky na hospodaření, Ministerstvo zemědělství, Praha, 2006.
- Časopis Planeta : odborný časopis pro životní prostředí – ročníky 2005 a 2006.
- Česká republika a Mezinárodní smlouvy v ochraně přírody, Ministerstvo životního prostředí, Praha, 2006.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 34/1957 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 86/1972 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 130/2006 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 132/1989 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 169/1924 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 240/1991 Sb.
- Inseminace prasat ve službách šlechtitelského programu: 30 let inseminace v České republice, Praha, Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě, 2002.
- Metoda odhadu plemenných hodnot u masných plemen skotu v ČR, Český svaz chovatelů masného skotu, 2006.
- Pokyny pro chovatele k vedení ústřední evidence skotu, Českomoravská společnost chovatelů
- Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, Ministerstvo životního prostředí, Praha, 2005.
- Sustaining life of Earth, Secretariat of the Convention on Biological Diversity, Montreal, SCBD, 2000.
- Zemědělství 2007, Ministerstvo zemědělství, Praha, MZe, 2008.
- Zpráva o činnosti České plemenářské inspekce v roce 2007, Česká plemenářská inspekce, Praha, ČPI, 2008.
- Zpráva o činnosti Státní veterinární správy za rok 2006, Státní veterinární správa České republiky, Praha, SVS ČR, 2007.

13.3. Internetové odkazy

- www.mze.cz [Ministerstvo zemědělství ČR]
- www.mzp.cz, www.env.cz [Ministerstvo životního prostředí]
- www.zf.jcu.cz [Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích]
- www.mendelu.cz [Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně]
- www.cojeco.cz [Encyklopedie Cojeco]
- www.ottovaencyklopedie.cz [Ottův slovník naučný]
- www.wikipedia.cz [Wikipedie: otevřená encyklopedie]
- <http://www.psp.cz/eknih/> [Digitální knihovna Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky]
- www.biodiv.org, www.cbd.int [Convention on Biological Diversity]
- www.unep.org [United Nations Environment Programme]
- www.eur-lex.europa.eu [EUR-Lex, Úřad pro úřední tisky Evropské unie]
- www.unece.org [United Nations Economic Commission for Europe]
- www.un.org [World summit on sustainable development]
- www.genetickézdroje.cz, linux20.ignum.cz [Národní referenční středisko uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat]
- www.bch.cbd.int [The Biosafety Clearing-House]
- www.mvcr.cz [Ministerstvo vnitra České republiky]
- ww.euroskop.cz [Euroskop]
- www.mvcr.cz/sbirka [Sbírka zákonů a mezinárodních smluv]
- www.nrsr.sk [Národná rada Slovenskej republiky]
- www.nrsr.sk/dk [Spoločná česko-slovenská digitálna parlamentná knižnica]
- www.zbierka.sk [Zbierka zákoniov]
- www.cschms.cz [Český svaz chovatelů masného skotu]
- www.cestr.cz [Svaz chovatelů českého strakatého skotu]
- www.holstein.cz [Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR]
- www.nhkladruby.cz [Národní hřebčín Kladruby nad Labem]
- www.aschk.cz [Asociace svazů chovatelů koní České republiky]
- www.hucul.org [Farma hucul]
- www.cschdz.cz [Český svaz chovatelů]

- www.schok.cz [Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR]
- www.schpcm.cz [Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě]
- <http://rybsdr.fish-net.cz> [Rybářské sdružení České republiky]
- www.vuzv.cz [Výzkumný ústav živočišné výroby]
- www.rfp-europe.org [European Regional Focal Point for Animal Genetic Resources]
- www.cpinsp.cz [Česká plemenářská inspekce]
- www.svscr.cz [Státní veterinární správa České republiky]

14. SEZNAM PŘÍLOH

- 1) Úmluva o sjednocení způsobu vedení a působení rodokmenových knih skotu
- 2) Předpisy Evropských společenství upravujících oblast šlechtění a plemenitby zvířat
- 3) Uznání chovatelského sdružení
- 4) Pověření Českomoravské společnosti chovatelů
- 5) Oznámení o stanovení určené a pověřené osoby Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství
- 6) Chovný cíl a šlechtitelský program, změna chovného cíle či šlechtitelského programu
- 7) Řád plemenné knihy
- 8) Fáze šlechtění a selekční program
- 9) Subjekty, které spravují genetické zdroje hospodářských zvířat na území České republiky
- 10) Průvodní list skotu

CONVENTION INTERNATIONALE POUR L'UNIFICATION DES MÉTHODES DE TENUE ET DE FONCTIONNEMENT DES LIVRES GÉNÉALOGIQUES DU BÉTAIL

ROME, LE 14 OCTOBRE 1936

Le Chancelier du Reich Allemand; le Président de la République des États-Unis du Brésil; Sa Majesté le Roi des Bulgares; Sa Majesté le Roi de Danemark; le Président des États-Unis de l'Amérique du Nord; le Président de la République Française; Sa Majesté le Sultan du Maroc; Son Altesse le Bey de Tunis; le Président de la République de Guatémala; Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie; Sa Majesté le Roi d'Italie, Empereur d'Éthiopie; le Président de la République de Lettonie; le Président de la République de Lituanie; le Président de la République de Nicaragua; le Président de la République du Paraguay; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; le Président de la République de Pologne; le Conseil Fédéral de la Confédération Suisse; le Président de la République Tchécoslovaque; Sa Majesté le Roi de Yougoslavie,

Considérant l'importance capitale tant au point de vue zootechnique qu'à celui des transactions internationales, que présentent pour l'élevage les Livres généalogiques du bétail;

Considérant en particulier le besoin généralement constaté que soient unifiées, dans le plan international: a) l'organisation des Livres généalogiques du bétail; b) les méthodes destinées à assurer l'identification des animaux et c) les méthodes des épreuves de rendement, et

Considérant également qu'il est de la plus haute utilité de fixer les renseignements que doivent obligatoirement contenir les certificats d'origine et de rendement employés dans le commerce international,

Ont décidé de conclure une Convention à cet effet:

En conséquence, ils ont désigné pour leurs plénipotentiaires, savoir:

LE CHANCELIER DU REICH ALLEMAND:

Le Conseiller Ministériel *Wilhelm Weber*, du Ministère du Reich et de Prusse pour l'Approvisionnement et l'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DES ÉTATS-UNIS DU BRÉSIL:

M. Luiz Simões Lopes, Ingénieur-Agronome, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

SA MAJESTÉ LE ROI DES BULGARES:

Son Exc. *M. Svétoslav Poménoff*, Envoyé Extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

SA MAJESTÉ LE ROI DE DANEMARK:

M. Hubert Wichfeld, Conseiller de la Légation Royale à Rome.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DES ÉTATS-UNIS DE L'AMÉRIQUE DU NORD:

M. John Clyde Marquis, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE:

M. Alfred Massé, Ancien Ministre;

M. Michel Augé-Laribé, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

SA MAJESTÉ LE SULTAN DU MAROC:

M. Alfred Massé, précité;

M. Michel Augé-Laribé, précité.

SON ALTESSE LE BEY DE TUNIS:

M. Alfred Massé, précité;

M. Michel Augé-Laribé, précité.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE GUATÉMALA:

Le Général Victor Durán Mollinedo, Chargé d'Affaires à Rome.

SON ALTESSE SÉRÉNISSIME LE RÉGENT DU ROYAUME DE HONGRIE:

Son Exc. M. Rodolphe de Márffy-Mantuano, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire e. r., Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

SA MAJESTÉ LE ROI D'ITALIE, EMPEREUR D'ETHIOPIE:

Le Prof. Giacomo Acerbo, Baron de l'Aterno, Député, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture, Président du Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture;

Le Prof. Vittorino Vezzani, Député, Vice-Président de la Corporation de la Zootechnie, Directeur de l'Institut pour l'élevage et l'industrie fromagère du Piémont.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE:

Son Exc. M. Arnold Spekke, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE LITHUANIE:

Son Exc. M. Voldemaras Carneckis, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE NICARAGUA:

Le Comte Maggiorino Capello, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Saint-Siège.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE PARAGUAY:

Le Dr. Alessandro Bocca, Avocat, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

Le Dr. *J. J. L. van Rijn*, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture, Vice-Président du Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE:

M. Boleslaw Mikulski, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE CONSEIL FÉDÉRAL DE LA CONFÉDÉRATION SUISSE:

Son Exc. *M. Paul Ruegger*, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE TCHÉCOSLOVAQUE:

Son Exc. le Dr. *František Chvalkovský*, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie, Délégué au Comité Permanent de l'Institut international d'Agriculture.

SA MAJESTÉ LE ROI DE YOUGOSLAVIE:

Son Exc. *M. Jovan Douchich*, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près S. M. le Roi d'Italie,

Lesquels, à ce dûment autorisés, réunis à Rome, au siège et à l'initiative de l'Institut international d'Agriculture, et ayant échangé leurs pouvoirs, qui ont été reconnus réguliers, sont convenus de ce qui suit:

Art. 1.

En principe il ne pourra y avoir dans chaque Etat qu'un seul Livre généalogique pour une même race.

Toutefois, pour tenir compte des situations spéciales, plusieurs Livres pourront être admis. Dans le cas où plusieurs Livres existent déjà, le Gouvernement intéressé doit le faire connaître à l'Institut international d'Agriculture dans le délai de six mois à dater du moment où il aura déposé son instrument de ratification, s'il s'agit d'un Etat signataire de la présente Convention et, pour les Etats adhérents dans la suite, de la date de leur adhésion.

Dans le cas où à côté du ou des Livres existants pour une même race, il en serait créé un nouveau, le délai susdit sera de six mois à dater du moment de la création de ce nouveau Livre.

Dans le cas du Livre unique pour les races possédant des caractéristiques ethniques et fonctionnelles différentes, de même que pour les races dont l'aire géographique est particulièrement étendue et qui sont soumises à des conditions différentes de climat, d'habitat ou d'alimentation susceptibles de provoquer des différences de conformation, il pourra être ouvert dans le même Livre plusieurs Sections correspondant chacune à un type de la race ou à une région habitée par ladite race. La création de plusieurs Livres et l'ouverture de Sections particulières dans l'intérieur d'un même Livre ne pourra se faire qu'avec l'autorisation et sous le contrôle de l'organisation spéciale prévue au point D) du Protocole de signature joint à la présente Convention, pour l'organisation du Livre généalogique national, et notification en sera faite à l'Institut international d'Agriculture.

Art. 2.

Chaque Livre comportera des registres identiques au nombre de trois:

- a) Répertoire des déclarations de naissances;
- b) Répertoire définitif des mâles;
- c) Répertoire définitif des femelles.

Sur les registres b) et c) seront inscrits tous les renseignements intéressant chaque animal, les résultats des contrôles de rendement et les récompenses obtenues soit par lui, soit par ses ascendants, soit par ses descendants.

Art. 3.

En dehors des trois Répertoires prévus à l'article 2 et qui devront avoir un caractère obligatoire, les organismes qui assurent la tenue des Livres généalogiques pourront instituer un « Livre d'Or » ou « Livre d'Elite », où seront inscrits les animaux dont le rendement officiellement contrôlé aura, dans les concours ou à l'étable, atteint un minimum préalablement fixé et dépassant sensiblement la moyenne. L'inscription au « Livre d'Or » ou « Livre d'Elite », en ce qui concerne les mâles, se fera d'après les rendements obtenus par leurs descendantes et, si possible, ceux de leurs collatérales, et d'après la règle établie ci-dessus pour l'inscription des femelles.

On devra indiquer non seulement le nombre des descendantes contrôlées, mais aussi le nombre des descendants inscrits aux répertoires b) et c).

Art. 4.

L'ouverture et la fermeture des Livres étant subordonnées dans chaque Etat à des considérations spéciales et particulières, les conditions d'inscription au titre initial devront être d'autant plus sévères et rigoureuses, que l'on s'éloignera davantage de la date de la création du Livre.

Art. 5.

En attendant que la confirmation soit généralisée et étendue à tous les pays et à toutes les races, qu'il s'agisse de Livres ouverts ou fermés, les animaux inscrits au titre de la descendance et destinés à l'exportation devront être présentés à une autorité compétente, qu'il appartient à chaque Etat de désigner. Cette autorité sera chargée de se prononcer sur le point de savoir si ces animaux répondent aux types, caractéristiques et qualités de la race.

Pour les Livres qui pratiquent la confirmation, le fait pour un animal d'avoir été confirmé est suffisant.

Art. 6.

Les animaux à inscrire dans le Répertoire des déclarations de naissances doivent être marqués par un procédé qui permette une identification facile et sûre (par exemple le tatouage, l'incision des oreilles, la prise des empreintes nasales ou labiales, la marque au feu sur la corne, ou toute autre méthode nouvelle qui serait reconnue efficace pour le but poursuivi).

L'énumération qui précède concernant les procédés de marquage n'a rien de limitatif. Tout procédé efficace pourra être adopté.

On devra fournir en outre toutes autres indications susceptibles d'identifier l'animal (par exemple le dessin du contour des taches pour les races tachetées).

Art. 7.

Les autorités tenant les Livres généalogiques peuvent délivrer des certificats ou des extraits des feuilles individuelles concernant chaque animal inscrit dans le Livre. Ces certificats individuels, pour être facilement comparables, devront contenir les renseignements figurant au modèle annexé à la présente Convention.

Art. 8.

Tout certificat devra porter l'indication des registres a), b) ou c) dont il aura été détaché.

Art. 9.

Les certificats accompagnant l'animal doivent contenir toutes les indications de sa feuille individuelle concernant le pedigree [ascendance et descendance inscrite aux Répertoires b) et c)], les rendements et généralement tous renseignements exigés par la présente Convention et figurant notamment au modèle ci-annexé.

Art. 10.

Ces indications doivent être certifiées exactes par la signature de l'autorité chargée de la tenue des Livres. Il en est de même de tous renseignements relatifs à des épreuves de rendement ultérieures et qui y seront portés par la suite.

Art. 11.

Le contrôle de rendement sera organisé par les Livres généalogiques ou par d'autres institutions spéciales en plein accord avec eux, d'après des principes et des méthodes aussi uniformes que possible. Le contrôle laitier doit être fait par des contrôleurs compétents et indépendants sous l'autorité et la garantie des Livres généalogiques chargés de porter les résultats du contrôle sur les feuilles individuelles. En tout cas pour les animaux soumis à ce contrôle, les renseignements à porter sur les feuilles individuelles devront indiquer en plus de la production laitière et de la teneur en matière grasse du lait, la périodicité du contrôle, la durée de celui-ci à partir du sixième jour après le vêlage, le nombre des vélages antérieurs et la date du vêlage ayant immédiatement suivi le dernier contrôle.

Art. 12.

Les Etats signataires sont d'accord pour ne reconnaître comme bétail d'élevage enregistré que les animaux inscrits aux Livres généalogiques qui se conformeront aux dispositions de la présente Convention. Ils donnent l'assurance de la bonne tenue des Livres et du fonctionnement régulier des organismes tenant les Livres et délivrant les certificats.

Art. 13.

Les Etats signataires s'engagent à faire connaître également à l'Institut international d'Agriculture les organismes spécialement habilités à authentifier officiellement tout certificat délivré par une Livre généalogique à l'usage du commerce international.

Art. 14.

Un délai maximum de trois ans est accordé aux Gouvernements pour que les Institutions tenant les Livres généalogiques se conforment à toutes les prescriptions de la présente Convention.

Ce délai commencera à courir, pour chaque Etat signataire, à partir de la date du dépôt de l'instrument de ratification et, pour les Etats qui adhéreront dans la suite, de la date de leur adhésion.

Art. 15.

En cas de contestation sur l'interprétation des clauses de la présente Convention, ou de difficultés d'ordre pratique pour son application, les Etats intéressés à la contestation pourront, après accord entre eux, demander à l'Institut international d'Agriculture, de procéder à un essai de conciliation.

A cet effet, un Comité technique composé de trois experts, chacun des deux Etats intéressés désignant son expert et l'Institut international d'Agriculture le troisième, examinera le différend. Ce Comité déposera son rapport, que l'Institut international d'Agriculture notifiera à chacun des Pays intéressés, toute liberté

d'action ultérieure des Gouvernements étant réservée. Les Gouvernements intéressés s'engagent à supporter en commun les frais de la mission confiée aux experts.

Art. 16.

Toutes les notifications découlant de la présente Convention seront adressées par les Gouvernements adhérents au Gouvernement dépositaire de la Convention et à l'Institut international d'Agriculture, qui en saisiront les Etats signataires.

Art. 17.

La présente Convention sera ratifiée aussitôt que possible par les Pays contractants et les ratifications seront déposées auprès du Gouvernement italien.

Avis de chaque ratification sera donné par le Gouvernement italien aux autres Pays contractants, ainsi qu'à l'Institut international d'Agriculture.

Art. 18.

Chaque Pays contractant aura la faculté de déclarer, au moment du dépôt de sa ratification, qu'il subordonne la mise en vigueur de la présente Convention, en ce qui le concerne à l'application de la Convention de la part de certains Pays nommément désignés.

La présente Convention entrera en vigueur lorsqu'elle aura été ratifiée au moins par cinq Pays souverains contractants, inconditionnellement ou sous des conditions qui se sont réalisées.

Dans ce cas, l'entrée en vigueur commencera six mois après la date du dépôt de la cinquième ratification.

Pour tous les autres Pays contractants la Convention entrera en vigueur dans un délai de six mois, au fur et à mesure du dépôt de leur ratification.

Art. 19.

Les Pays qui ne sont pas parties contractantes à la présente Convention seront admis à y adhérer sur leur demande.

L'adhésion sera notifiée par la voie diplomatique au Gouvernement italien et par celui-ci aux Pays contractants, ainsi qu'à l'Institut international d'Agriculture.

Dans le texte de la présente Convention, les mots *Pays signataires* indiquent l'ensemble des Pays contractants et des Pays adhérents par la suite.

Art. 20.

Tout Pays signataire peut en tout temps, notifier au Gouvernement italien que la présente Convention est applicable à tout ou partie de ses Colonies, Protectorats, Territoires sous mandat, Territoires soumis à sa souveraineté ou à son autorité, ou tous Territoires sous sa suzeraineté. La Convention s'appliquera à tous les territoires désignés dans la notification. A défaut de cette notification la Convention ne s'appliquera pas à ces territoires.

Le Gouvernement italien informera de cette notification les autres Pays signataires et l'Institut international d'Agriculture.

Art. 21.

Le Pays signataire qui voudra dénoncer la présente Convention, soit pour la totalité de ses territoires, soit seulement pour tout ou partie de ses Colonies, Protectorats, Possessions, ou Territoires visés à l'article 20, devra le notifier au Gouvernement italien, qui en avisera immédiatement les autres Etats adhérents et l'Institut international d'Agriculture, en leur faisant connaître la date à laquelle il a reçu cette dénonciation.

La dénonciation ne produira ses effets qu'à l'égard du Pays qui l'aura notifiée ou des Colonies, Protectorats, Possessions ou Territoires visés dans l'acte de dénonciation, et cela seulement un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement italien.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention.

FAIT A ROME, le quatorze octobre mil neuf cent trente-six en un seul exemplaire qui sera déposé dans les Archives du Ministère des Affaires Etrangères d'Italie.

Une copie, certifiée conforme, sera remise par la voie diplomatique et par les soins du Ministère royal italien des Affaires Etrangères à chaque Pays signataire de la présente Convention.

Pour l'ALLEMAGNE:

Wilhelm Weber

Pour le BRÉSIL:

Luiz Simões Lopes

Pour la BULGARIE:

S. Poménoff ad. ref.

Pour le DANEMARK:

H. Wichfeld ad. ref.

(voir réserve au Protocole de Signature).

Pour les ETATS-UNIS D'AMÉRIQUE:

John Clyde Marquis

The United States of America, although agreeing in principle to the provisions of article 12 of the present Convention, reserves the right to exercise its discretion with reference to their enforcement.

Pour la FRANCE:

A. Massé a. r.

Michel Augé-Laribé

Pour le MAROC:

A. Massé a. r.

Michel Augé-Laribé

Pour la TUNISIE:

A. Massé a. r.

Michel Augé-Laribé

Pour le GUATÉMALA:

Victor Durán M. a. r.

Pour la HONGRIE:

Rodolphe de Márffy-Mantuano

Pour l'ITALIE:

Giacomo Acerbo
Vittorino Vezzani

Pour la LETTONIE:

Dr. A. Spekke

Pour la LITHUANIE:

V. Carneckis a. r.

Pour le NICARAGUA:

Maggiorino Capello

Pour le PARAGUAY:

Alessandro Bocca

Pour les PAYS-BAS:

J. J. L. van Rijn a. r.

Pour la POLOGNE:

B. Mikulski a. r.

Pour la SUISSE:

P. Ruegger

Pour la TCHÉCOSLOVAQUIE:

F. Chvalkovský a. r.

Pour la YOUGOSLAVIE:

J. Douchich

PROTOCOLE DE SIGNATURE

Au moment de signer la présente Convention, les Plénipotentiaires soussignés font les déclarations suivantes:

A) Tout en regardant comme désirable une organisation internationale des Livres généalogiques des espèces chevaline, ovine et porcine, mais considérant que pour ces trois espèces se posent des questions particulières et des problèmes qui ne sont pas suffisamment au point, les soussignés sont d'avis de limiter provisoirement à l'espèce bovine l'application de la Convention intervenue, laissant aux Gouvernements adhérents le soin de proposer ultérieurement, s'ils le jugent à propos, d'étendre à d'autres espèces une réglementation inspirée de celle proposée pour les bovins.

B) Ils invitent en outre l'Institut international d'Agriculture à organiser dans un prochain avenir une réunion de techniciens chargés de la tenue des Livres généalogiques des Pays signataires de la présente Convention, afin d'élucider les détails de l'application des mesures prévues par la Convention, y compris l'unification des méthodes et procédés de contrôle laitier, et de présenter à l'Institut un projet de recommandations à proposer aux Gouvernements.

C) Les Gouvernements signataires prient l'Institut international d'Agriculture de procéder à l'expiration de la 5ème année qui suivra la signature de la présente Convention, à une enquête auprès des Gouvernements liés par cette dernière, pour savoir s'il y a lieu de convoquer une réunion d'experts nommés par eux, en vue de proposer auxdits Gouvernements d'apporter à la Convention les modifications qui auront paru nécessaires à l'usage, ou de la compléter.

D) Il est désirable que, dans chaque Etat, un organisme spécial soit chargé de poser les principes généraux relatifs à la tenue des Livres généalogiques et de veiller à leur fonctionnement régulier d'après les principes posés par la présente Convention.

Il est désirable que dans cet organisme, à côté des Ministères intéressés, les éleveurs et les zootechniciens soient également représentés.

Les Etats qui auront institué cet organisme en informeront l'Institut international d'Agriculture, pour que celui-ci en avise les Pays adhérents à la Convention.

E) La teneur du certificat annexé ne contient que le minimum des indications nécessaires. Les Etats ont la faculté d'y ajouter telles indications qu'ils jugeront utiles. En ce qui concerne la forme des certificats, le modèle annexé n'est pas imposé, mais il est désirable que l'on s'y conforme.

Pour l'ALLEMAGNE:

Wilhelm Weber

Pour le BRÉSIL:

Luiz Simões Lopes

Pour la BULGARIE:

S. Poménoff ad. ref.

Pour le DANEMARK:

H. Wichfeld ad. ref.

sous réserve en ce qui concerne le répertoire des déclarations de naissance (art. 2. a).

Pour les ETATS-UNIS D'AMÉRIQUE:

John Clyde Marquis

See reservation on signature to Convention.

Pour la FRANCE:

A. Massé a. r.
Michel Augé-Laribé

Pour le MAROC:

A. Massé a. r.
Michel Augé-Laribé

Pour la TUNISIE:

A. Massé a. r.
Michel Augé-Laribé

Pour le GUATÉMALA:

Victor Durán M. a. r.

Pour la HONGRIE:

Rodolphe de Márffy-Mantuano

Pour l'ITALIE:

Giacomo Acerbo
Vittorino Vezzani

Pour la LETTONIE:

Dr. A. Spekke

Pour la LITHUANIE:

V. Carneckis a. r.

Pour le NICARAGUA:

Maggiorino Capello

Pour le PARAGUAY:

Alessandro Bocca

Pour les PAYS-BAS:

J. J. L. van Rijn a. r.

Pour la POLOGNE:

B. Mikulski a. r.

Pour la SUISSE:

P. Ruegger

Pour la TCHÉCOSLOVAQUIE:

F. Chvalkovský a. r.

Pour la YOUGOSLAVIE:

J. Douchich

CERTIFICAT DE LIVRE GÉNÉALOGIQUE — EXTRAIT DES REGISTRES
(A. B. ou C.)

Délivré le ..... 19.....

Délivré par ..... âge ..... pays ..... (adhérant à la Convention inter-
nationale des livres généalogiques).
Nom de l'animal ..... sexe ..... Date de naissance .....
Race ..... N° au Herdbook ..... Date de l'enregistrement .....
Éleveur ..... Propriétaire ..... Signes d'identification .....
Prix et récompenses .....

Ascendance

Père

Mère

Descendance établie comme au verso

Fils :

Filles :

Petits-fils :

Petites-filles :

Grand-père   Grand-mère   Grand-père   Grand-mère

Signature et timbre de l'autorité
habilitée à authentifier le certificat

Signature du représentant
du Livre généalogique

Rendements de l'animal inscrit sous le n° : .....

Vélage		Durée réelle du contrôle, en jours (*)	Rendements contrôlés			Signature du représentant du Livre généalogique
N°	Date		Lait kg	Matière grasse kg	% de matière grasse	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
.....						
.....						
.....						

(*) À partir du 6ème jour après le vêlage.
Périodicité du contrôle: ... jours.

Rendements des femelles ascendantes								Rendements des femelles issues du père pour lesquelles les renseignements ont été demandés par le propriétaire								
Degré de parenté	N° dans le Livre généalogique	Vélage		Durée réelle du contrôle jours (*)	Rendements contrôlés			Signature du représentant du Livre généalogique	N° dans le Livre généalogique	Vélage		Durée réelle du contrôle jours (*)	Rendements contrôlés			Signature du représentant du Livre généalogique
		N°	Date		Lait kg	Matière grasse, kg	% de matière grasse			N°	Date		Lait kg	Matière grasse, kg	% de matière grasse	
		1 2 3								1 2 3						
		1 2 3								1 2 3						
		1 2 3								1 2 3						
		1 2 3								1 2 3						
		1 2 3								1 2 3						

(*) A partir du 6ème jour après le vêlage.
Périodicité du contrôle: . . . jours.

Prozkoumavše

Předpisy Evropských společenství upravujících oblast šlechtění a plemenitby zvířat

A. Nařízení

- Nařízení Rady (EHS) č. 2782/1975 ze dne 29. října 1975 o produkci násadových vajec a kuřat chovné drůbeže a jejich uvádění na trh, v platném znění.
- Nařízení Rady (EHS) č. 1868/1977 ze dne 29. července 1977, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 2782/1975 o produkci násadových vajec a kuřat chovné drůbeže a jejich uvádění na trh, v platném znění.
- Nařízení Rady č. 96/463/EC z 23. července 1996 stanovující referenční centrum odpovědné za spolupráci při uplatňování jednotných postupů a metod testování a hodnocení výsledků čistokrevného skotu (96/463/ES).
- Nařízení Komise (ES) č. 494/1998 ze dne 27. února 1998, kterým se přijímají určitá prováděcí ustanovení k nařízení Rady (ES) č. 820/1997 týkající se použití nejnižších možných správních sankcí v rámci systému identifikace a registrace skotu, v platném znění.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 ze dne 17. července 2000 o systému identifikace a registrace skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/1997, v platném znění.
- Nařízení Komise (ES) č. 1082/2003 ze dne 23. června 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o minimální kontroly v rámci systému identifikace a registrace skotu, v platném znění.
- Nařízení Rady (ES) č. 21/2004 ze dne 17. prosince 2003 o stanovení identifikace a evidence ovcí a koz a o změně nařízení (ES) č. 1782/2003 a směrnice 92/102/EHS a směrnice 64/432/EHS.
- Nařízení Komise (ES) č. 911/2004 ze dne 29. dubna 2004 stanovující pravidla realizace nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 týkající se ušních známek, pasportů a podnikových registrů.
- Nařízení Komise (ES) č. 504/2008 ze dne 6. června 2008, kterým se provádějí směrnice Rady 90/426/EHS a 90/427/EHS, pokud jde o metody identifikace koňovitých.

B. Směrnice

- Směrnice Rady 77/504/EHS ze dne 25. července 1977 o čistokrevném plemenném skotu.
- Směrnice Rady 79/268/EHS ze dne 5. března 1979, kterou se mění směrnice 77/504/EHS o čistokrevném plemenném skotu.
- Směrnice Rady 87/328/EHS ze dne 18. června 1987 o přijetí čistokrevného plemenného skotu do plemenitby.
- Směrnice Rady 88/661/EHS ze dne 19. prosince 1988 o zootechnických normách pro plemenná prasata.
- Směrnice Rady 89/361/EHS ze dne 30. května 1989 o čistokrevných plemenných ovcích a kozách.
- Směrnice Rady 89/608/EHS ze dne 21. listopadu 1989 o vzájemné pomoci mezi správními orgány členských států a jejich spolupráci s Komisí k zajištění správného uplatňování veterinárních a zootechnických právních předpisů.
- Směrnice Rady 90/118/EHS ze dne 5. března 1990 o přijetí čistokrevných plemenných prasat do plemenitby.
- Směrnice Rady 90/119/EHS ze dne 5. března 1990 o hybridech chovných prasat.
- Směrnice Rady 90/425/EHS ze dne 26. června 1990 o veterinárních a zootechnických kontrolách v obchodu s některými živými zvířaty a produkty uvnitř Společenství s cílem dotvoření vnitřního trhu.
- Směrnice Rady 90/427/EHS ze dne 26. června 1990 o zootechnických a genealogických podmínkách pro obchod s koňovitými uvnitř Společenství.
- Směrnice Rady 90/428/EHS ze dne 26. června 1990 o obchodu s koňovitými určenými pro soutěže a o podmínkách jejich účasti v soutěžích.
- Směrnice Rady 91/174/EHS ze dne 25. března 1991 o zootechnických a genetických podmínkách uvádění čistokrevných zvířat na trh a o změně směrnic 77/504/EHS a 90/425/EHS.
- Směrnice Rady 92/102/EHS ze dne 27. listopadu 1992 o identifikaci a evidování zvířat.
- Směrnice Rady 93/53/EHS ze dne 24. června 1993, kterou se zavádějí minimální opatření Společenství ke zdolávání některých nákaz ryb.
- Směrnice Rady 94/28/ES ze dne 23. června 1994, kterou se stanoví zásady zootechnických a genealogických podmínek pro dovoz zvířat, spermatu, vajíček a embryí ze třetích zemí a kterou se mění směrnice 77/504/EHS o čistokrevném plemenném skotu.

- Směrnice Komise 2002/4/ES ze dne 30. ledna 2002 o registraci zařízení pro chov nosnic, kterou stanoví směrnice Rady 1999/74/ES.
- Směrnice Rady 2005/24/ES ze dne 14. března 2005, kterou se mění směrnice 87/328/EHS, pokud jde o střediska pro skladování spermatu a o používání vaječných buněk a embryí čistokrevného plemenného skotu.
- Směrnice Rady 2007/43/ES ze dne 28. června 2007 o minimálních pravidlech pro ochranu kuřat chovaných na maso.

C. Rozhodnutí

- Rozhodnutí Komise ze dne 27. dubna 1984 o kritériích pro uznávání chovatelských organizací a sdružení, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro čistokrevný plemenný skot (84/247/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 19. července 1984 o kritériích pro zápis skotu do plemenných knih (84/419/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 11. března 1986 stanovující metody sledování výkonnosti a metody odhadu genetické hodnoty hovězího dobytka pro čistokrevný chovný skot (86/130/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující podmínky pro zařazení (zápis) do plemenných knih pro čistokrevná chovná prasata (89/502/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující náležitosti osvědčení o chovu čistokrevných prasat, spermatu, vajíček a embryí (89/503/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující podmínky pro uznání a kontrolu sdružení chovatelů, chovatelských organizací a soukromých podniků, které zakládají nebo vedou registry hybridních prasat (89/504/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující podmínky pro zápis do registru hybridních prasat (89/505/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující náležitosti osvědčení chovných hybridních prasat, jejich spermatu, vajíček a embryí (89/506/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1989 stanovující metody sledování a stanovení genetické hodnoty čistokrevných prasat a hybridů prasat (89/507/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 27. července 1989 stanovující podmínky pro schvalování a vedení sdružení chovatelů, chovatelských organizací, které zakládají nebo vedou chovatelské knihy pro čistokrevná chovná prasata (89/501/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující kritéria pro uznání chovatelských organizací a asociací, které zakládají nebo vedou plemenné knihy čistokrevných ovcí a koz (90/254/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující kritéria kterými se řídí zápis do plemenné knihy čistokrevných ovcí a koz (90/255/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující metody sledování a hodnocení genetické hodnoty čistokrevných ovcí a koz (90/256/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující kritéria pro zařazení čistokrevných ovcí a koz do chovu, nebo používání jejich spermatu, vajíček nebo embryí v chovu (90/257/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 10. května 1990 ustanovující náležitosti osvědčení o původu čistokrevných ovcí a koz, jejich spermatu, vajíček a embryí (90/258/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 26. března 1992 soustřeďující data týkající se soutěží pro Equidae v souladu s článkem 4 (2) Směrnice 90/428/EEC (92/216/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, stanovící kritéria pro schválení nebo uznávání organizací a asociací, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro registrované lichokopytníky z čeledi Equidae (92/353/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, stanovící určitá pravidla pro zajištění koordinace mezi organizacemi a asociacemi, které vedou nebo zakládají plemenné knihy pro registrované lichokopytníky z čeledi Equidae (92/354/EHS).
- Rozhodnutí Komise z 21. dubna 1993 týkající se obsahu kódu užívaného na ušních známkách skotu (93/317/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 20. října 1993, kterým se stanoví identifikační doklad (pas) doprovázející registrované koňovité (93/623/EHS).
- Rozhodnutí Komise ze dne 27. července 1994 pozměňující rozhodnutí 86/130/EHS stanovující metody sledování výkonnosti a metody odhadu genetické hodnoty hovězího dobytka pro čistokrevný chovný skot (94/515/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a registraci koňovitých do plemenných knih pro chovné účely (Text s významem pro EHP) (96/78/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 12. ledna 1996 o zootechnických certifikátech pro sperma, oocyty a embrya pocházející od registrovaných lichokopytníků z čeledi Equidae (96/79/ES).

- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1996, určující rodokmenové a zootechnické požadavky pro import spermatu určitých zvířat (96/509/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 1996, stanovící podobu osvědčení o původu a zootechnických osvědčení pro import plemenných, jejich spermatu, oocytů a embryí (96/510/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 22. prosince 1999, kterým se mění rozhodnutí Komise 93/623/EHS a zavádí identifikace plemenných a užitkových koňovitých (2000/68/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 23. října 2000, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro registraci hospodářství ve vnitrostátních databázích pro prasata podle směrnice Rady 64/432/EHS (oznámeno pod číslem K(2000) 3075) (Text s významem pro EHP) (2000/678/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 28. prosince 2001, kterým se stanoví metody genetické identifikace čistokrevného plemenného skotu a kterým se mění rozhodnutí 88/124/EHS a 96/80/ES (2002/8/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 16. února 2004 nahrazující některé z příloh Rozhodnutí 96/510/EC týkajících se zootechnických osvědčení pro importované sperma, vajíčka a embrya koňovitých (text s významem pro EHP) (2004/186/ES).
- Rozhodnutí Komise ze dne 17. května 2005 o potvrzení o původu zvířete a údajích o původu čistokrevného plemenného skotu, jeho spermatu, vajíček a embryí (oznámeno pod číslem K(2005) 1436) (text s významem pro EHP) (2005/379/ES).

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY
Odbor zemědělských komodit - 7010
 Těšnov 17, 117 05 Praha 1

V Praze dne 27.9.2001
 Vyřizuje : Ing. Randák, l. 2656
 Čj.: 36076/01-7010

Rozhodnutí

Ministerstvo zemědělství, jako orgán věcně příslušný podle § 5 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), rozhodlo o žádosti Svazu chovatelů českého strakatého skotu, U Topíren 2, 170 41 Praha 7 ze dne 11.7.2001 takto:

Ministerstvo zemědělství ČR uznává podle § 5 plemenářského zákona

uznaným chovatelským sdružením

pro plemeno skotu české strakaté

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, U Topíren 2, 170 41 Praha 7,

IČO 571750

Odůvodnění

Svaz chovatelů českého strakatého skotu, U Topíren 2, 170 41 Praha 7 (žadatel) podáním ze dne 11.7.2001 požádal Ministerstvo zemědělství o uznání chovatelského sdružení pro chov a šlechtění skotu plemene české strakaté, podle § 5 plemenářského zákona. MZe žádost posoudilo a ověřilo, že žadatel má k výkonu této odborné činnosti potřebné technické vybavení a osoby odborně způsobilé. Správní poplatek určený v sazebníku správních poplatků, uvedeném v příloze k zákonu č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 154/2000 Sb., žadatel uhradil.

Na základě výše uvedených skutečností bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno shora ve výroku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podle § 61 odstavec 1 správního řádu podat ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí rozklad k ministru zemědělství, písemným podáním učiněným k Ministerstvu zemědělství - odboru zemědělských komodit - 7010.

Ing. Stanislav Kozák
Ing. Stanislav Kozák
 ředitel odboru

Ing. Jaroslav PALAS

ministr zemědělství
České republiky

V Praze dne 23.12.2004
ČJ.218114/2004-11000 2

Rozhodnutí

Ministerstvo zemědělství ČR, jako orgán věcně příslušný podle § 23c odst. 1 zákona č. 154/2000 Sb., o křížení, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen plemenářský zákon), rozhodlo, že shromažďováním a zpracováváním údajů v informačním systému ústřední evidence na základě výběrového řízení pověřuje od 1.1.2005:

Českomoravskou společnost chovatelů, a. s.

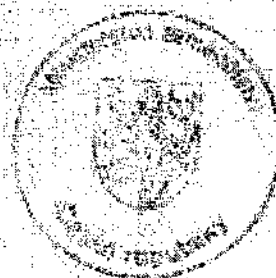
U topíren 2, 170 41 Praha 7.

IČ 26162539

v rozsahu stanoveném v plemenářském zákoně a zákoně č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o potravinách).

Dnem 1. 1. 2005 se ruší pověření Českomoravské společnosti chovatelů, a. s. vedením ústřední evidence jednotlivých druhů hospodářských zvířat a zvířete ve farmovém chovu čj. 23035/02-7010 ze dne 31.12.2002.

Obdržel na doručencek do vlastních rukou:
Českomoravská společnost chovatelů a.s.,
U topíren 2, 170 41 Praha 7

Ročník 2007

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 1

Vydáno: ČERVEN 2007

Cena: 18 Kč

Ministerstvo zemědělství
Odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství
Č.j.: 14273/2007-15010
V Praze dne 11. 4. 2007

O z n á m ě n í

Ministerstvo zemědělství sděluje, že na základě zákona č. 130/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony a zákona č. 148/2003 Sb., o konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství, Ministerstvo zemědělství stanovuje pro realizaci Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství, pro provozování genobanky a pro koordinaci opatření s tím souvisejících

za pověřenou osobu

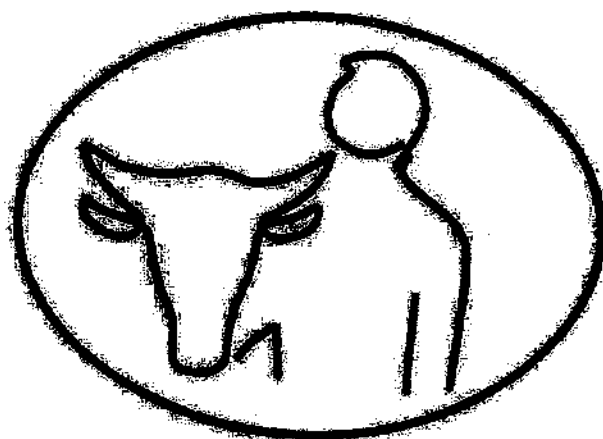
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Drnovská 507
161 06 Praha 6 - Ruzyně
IČ: 00027006

a za určenou osobu

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.
Přátelství 815
P.O.Box č. 1
104 01 Praha - Uhřetěves
IČ: 00027014

Ing. Alois Nováček, v.r.
ředitel odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství

**SVAZ CHOVATELŮ
ČESKÉHO STRAKATÉHO SKOTU**

CHOVNÝ CÍL A STANDARD

**ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM
ČESKÉHO STRAKATÉHO SKOTU**

duben 2007

1. Základní východiska řádu plemenné knihy

- 1.1. Právním základem řádu plemenné knihy (dále jen PK) je zákon č. 344/2006 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (dále jen zákon), vyhláška MZe ČR č. 370/2006 Sb. o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, vyhláška 447/2006 Sb. o genetických zdrojích zvířat a vyhláška 448/2006 Sb. o provedení některých ustanovení plemenářského zákona, kterými se provádějí některá ustanovení citovaného zákona (dále jen vyhlášky) ve znění právních předpisů, které je nahrazují nebo doplňují a dále stanovy Svazu chovatelů českého strakatého skotu.
- 1.2. Řád PK byl zpracován v souladu se Směrnicí Rady ze dne 25. července 1977 o čistokrevném plemenném skotu (77/504/EHS) a souvisejícími předpisy rady a komise Evropské Unie. Respektuje pravidla a doporučení mezinárodních sdružení chovatelů strakatého skotu, jichž je Svaz členem. Zakládá v tomto směru systém PK rovnocenný systémům platným v členských zemích společenství a vytváří tak předpoklady pro srovnatelnost, obecné uznávání výsledků a produktů domácího šlechtění a mezinárodní výměnu genofondu.

2. Účel plemenné knihy a jeho naplňování

- 2.1. Účelem PK je cílevědomé a soustavné zdokonalování genetické úrovně celé populace českého strakatého skotu v žádoucím směru, v zájmu zvyšování výkonnosti, hospodárnosti a konkurenční schopnosti jednotlivých chovů i plemene jako celku.
- 2.2. Pro naplnění tohoto účelu Svaz, který je ze zákona, na základě uznání uděleného Ministerstvem zemědělství ČR (dále jen MZe), nositelem PK, sám nebo v součinnosti s jinými organizacemi zejména:
  - stanoví a aktualizuje chovný cíl a standard plemene, program a metody šlechtění a rozsah a metody zjišťování a testování vlastností a znaků a odhadu plemenné hodnoty v rámci celého plemene
  - usměrňuje, koordinuje, popř. zajišťuje jejich realizaci, hodnotí průběh a vývoj plemene
  - registruje chovy, plemenná zvířata a jejich potomstvo v PK a odpovídá za vedení PK
  - registruje původ a hodnotu plemenných zvířat a vydává potvrzení o jejich původu a hodnotách (dále jen POP)
  - stanoví parametry pro výběr plemenných zvířat určených ke kvalitativní reprodukci populace, provádí výběry plemeníků a podílí se na výběru plemenic
  - navazuje a udržuje styky se zahraničními organizacemi obdobného poslání
  - zveřejňuje informace o stavu a výsledcích PK a hodnotách vybraných kategorií zvířat a chovů.
  - vyhodnocuje realizaci šlechtitelského programu plemene a zveřejňuje výsledky

3. Vedení plemenné knihy

- 3.1. V rámci ČR je zřízena a vedena jedna společná PK českého strakatého skotu. Jejím nositelem je Svaz chovatelů českého strakatého skotu Praha, IČO 00571750 (dále jen Svaz), jako uznané chovatelské sdružení ve smyslu zákona. Technické vedení PK zajišťuje, podle ustanovení tohoto řádu a pokynů Svazu, Českomoravská společnost chovatelů a. s. (dále jen ČMSCH).
- 3.2. PK celého plemene je vedena formou počítačové databáze v ústředním počítači a je průběžně aktualizována přebíráním dat z centrální databanky skotu. Forma kartoték nebo registrů má stejnou platnost, pokud zajišťuje průběžnou aktualizaci.
- 3.3. Správa, údržba a aktualizace software PK je zajišťována ústředně, v návaznosti na vedení centrální databanky. Změny software je možno provádět jen se souhlasem Svazu.

4. Členění plemenné knihy

- 4.1. PK českého strakatého skotu se člení:
  - 4.1.1. **vnitřně na:**
    - oddíly – podle doloženého původu jednotlivých zvířat, popřípadě
    - oddělení – v rámci hlavního oddílu PK podle určených kritérií
  - 4.1.2. **funkčně na:**
    - rejstřík chovů (dále jen RCH) – pro evidenci chovů v PK
    - plemennou knihu zvířat (dále jen PK) – pro zápis jednotlivých býků a krav
    - plemenný registr (dále jen PR) – pro registraci potomstva zvířat zapsaných v PK
- 4.2. V rejstříku chovů jsou evidovány všechny chovy, které se přihlásí ke členství v PK za podmínek uvedených v odst. 5.1. řádu. Zrušené chovy nebo chovy se změnou identifikací jsou evidovány s odpovídajícím vyznačením změny.
- 4.3. PK se vede samostatně pro býky, krávy a jejich potomstvo z chovů evidovaných v RCH. Zapisují se do ní jednotlivá zvířata na základě přihlášky jejich majitele, držitele, popř. majitele spermatu, samičích buněk nebo embryí (dále jen majitel).
- 4.4. V plemenném registru je registrováno potomstvo býků a krav zapsaných v PK z chovů evidovaných v době narození telete v RCH.
- 4.5. Jednotlivá zvířata, jsou v době zápisu do PK nebo registrace v PR začleňována podle svého genotypu a dalších hledisek do některého z oddílů označovaných písmeny A,B,C. Oddíl A tvoří hlavní oddíl PK včetně oddělení M, oddíly B a C jsou přípravné oddíly PK. Podmínky pro zápis býků a krav do příslušných oddílů PK jsou uvedeny v článku 5. tohoto řádu.
- 4.6. Zvláštní funkční, popř. kvalitativní skupinu v rámci oddílů a oddělení PK mohou tvořit elitní zvířata (např. otcové a matky býků, dlouhovýkonné krávy, zvířata s mimořádnou hodnotou). Jsou vybírána podle kritérií stanovených a aktualizovaných Svazem a označována v záznamech PK způsobem Svazem určeným, netvoří však samostatný oddíl PK.
- 4.7. Samostatnou evidenční skupinu tvoří plemenná zvířata zapsaná do PK v zahraničí, která jsou uvedena v původech dovezených zvířat, spermatu a embryí a nebyla sama použita k plemenitbě v ČR.

5. Podmínky pro zápis a způsob zápisu do plemenné knihy

Podmínky pro zápis a způsob zápisu do PK se řídí ustanoveními tohoto řádu a rozhodnutími Svazu v souladu s nařízením ES 2005/379.

5.1. Chovy

5.1.1. Rejstřík chovů

Chovy jsou evidovány v PK na základě závazné přihlášky majitele a záznamu v rejstříku chovů. Za chov evidovaný v PK se považuje soubor krav stejného plemene jednoho majitele, ustájených v jedné stáji nebo souboru stájí jedné farmy a přihlášených do PK, samostatně vedený ve jmenovce chovů pro kontrolu užitkovosti (dále jen KU). Za chov se tím také považuje chov krav bez tržní produkce mléka v jednom nebo více stádech, které jsou samostatně vedeny ve jmenovce chovů kontroly masné užitkovosti.

Evidence chovu v PK zůstává zachována i pro nástupnickou organizaci, pokud se nemění číslo ve jmenovce chovů KU. Svaz může ze závažných důvodů (např. zdravotní stav, hrubé závady evidence nebo označování zvířat, jednání v rozporu se zákonnými předpisy a tímto řádem, neplnění závazků, zejména při testování a úhradě poplatků apod.) odmítnout, zrušit nebo pozastavit evidenci v rejstříku chovů v souladu s článkem 13 tohoto řádu.

5.1.2. Všeobecné podmínky pro evidenci chovů v RCH

Podmínkou pro evidenci chovu v RCH je zejména:

- a) zapojení chovu do kontroly užitkovosti dle metody A.
- b) u stád bez tržní produkce mléka do kontroly masné užitkovosti dle metody A nebo B.
- c) řádné vedení a uchovávání předepsaných dokladů podle závazných právních předpisů a pokynů pro vedení evidence skotu
- d) řádné a včasné označování zvířat trvalými ušními značkami podle ustanovení platné vyhlášky MZe ČR o označování a evidenci skotu, ovcí a koz, podle článku 8 tohoto řádu
- e) ověřování původu zvířat podle ustanovení odst. 9. tohoto řádu
- f) u stád s tržní produkcí mléka provádění zkoušek dojitelnosti, popř. dalších zkoušek v rozsahu určeném šlechtitelským programem
- g) účast na oficiálním programu testovacího připravení a hodnocení potomstva testovaných býků v rozsahu stanoveném šlechtitelským programem plemene
- h) umožnit posouzení a dohlídky v chovu orgánům PK a předkládat jim požadované doklady

5.2. Býci

5.2.1. Zápis do PK

Do plemenné knihy se zapisují:

- a) plemenní býci, včetně importovaných, do 24 měsíců věku, vybraní v ČR pro inseminaci nebo přirozenou plemenitbu,
- b) plemenní býci se známou plemennou hodnotou kteří byli (nebo jejichž sperma bylo) dovezeni ze zahraničí, a kteří splňují podmínky stanovené Svazem pro opakované nasazení býků v ČR,

- c) plemenní býci ve věku do 24 měsíců, jejichž sperma bylo dovezeno ze zahraničí, a kteří jsou určeni k reciproké testaci v rámci schváleného šlechtitelského programu,
- d) ostatní plemenní býci nebo jejich sperma, jejichž použití a rozsah jejich použití není v rozporu se šlechtitelským programem českého strakatého skotu

Býci se zapisují do PK jednotlivě, na základě přihlášky majitele a dokladů uvedených v odst. 5.2.2. Býci, jejichž použití není v souladu s programem a cíli šlechtění plemene mohou být do PK zapsáni jen výjimečně, na základě individuálního posouzení a rozhodnutí Svazu.

Zápis do PK má trvalou platnost.

Při zápisu se býci začlení, podle podmínek uvedených v odst. 5.2.3., do odpovídajícího oddílu a oddělení PK a je jim přiděleno číslo PK. Zápis do PK je podmínkou pro přidělení státního registru

5.2.2. Všeobecné podmínky pro zápis do PK

Pro zápis býků do PK je nutno doložit:

- a) příslušnost k českému strakatému plemeni nebo fylogeneticky příbuzným strakatým plemenům evropské provenience dokladovanou na POP. Pro zápis do oddělení M i příslušnost k fylogeneticky příbuzným strakatým plemenům masného typu evropské nebo mimoevropské provenience.
- b) u zahraničních býků POP vystavené zahraniční organizací PK s minimálně dvěmi generacemi předků (u dovezeného spermatu kopie POP ověřená zahraniční organizací PK) a údaji o jejich užitkovosti, resp. plemenné hodnotě; u dovezených býků starších šesti let (resp. dovezeného spermatu býků této věkové kategorie) i výsledky vlastní plemenné hodnoty. V případě POP se dvěmi generacemi předků musí být součástí žádosti o zápis býka do PK původ matky býka se dvěmi generacemi předků.
- c) ověření původu podle odst. 9 řádu
- d) doklad o výběru býka k inseminaci a k přirozené plemenitbě nebo jen k přirozené plemenitbě u býků z domácí produkce i z dovozu

5.2.3. Podmínky pro zápis do oddílů a oddělení PK

Pro zápis býků do příslušných oddílů a oddělení PK platí tyto podmínky:

Hlavní oddíl

Oddíl A:

- plemenná příslušnost C₁ (odst. 7.2. řádu)
- rodiče a prarodiče zapsáni v PK stejného plemene v ČR nebo fylogeneticky příbuzných plemen v zahraničí

Oddělení M:

- plemenná příslušnost C₁, (odst. 7.2. řádu)
- býk českého strakatého skotu masného typu nebo fylogeneticky příbuzných plemen, vybraný v rámci oddílu PCA podle výsledků testu růstové schopnosti nebo výkrmnosti, popř. dalších ukazatelů masné užitkovosti, posouzení zevnějšku a tělesného rámce na základě rozhodnutí hodnotitele
- rodiče zapsáni v oddílu A
- rodiče zapsáni v PK fylogeneticky příbuzných strakatých plemen skotu v zahraničí

Přípravný oddíl

Oddíl B:

- plemenná příslušnost C₂ (odst. 7.2. řádu)
- rodiče a prarodiče zapsáni v PK stejného plemene v ČR nebo fylogeneticky příbuzných plemen v zahraničí, pokud Rada plemenné knihy rozhodne o zápisu býka

5.3. Krávy

5.3.1. Zápis do PK

Do PK se zapisují zpravidla všechny krávy v chovu evidovaném v RCH s výjimkou krav, které majitel ze zápisu jmenovitě vyloučil. Vyloučení nežádoucích krav je možno provést jejich označením v evidenci KU nejpozději ve třetím kontrolním údobí po otelení ve stádech s tržní produkcí mléka, resp. při otelení krávy bez tržní produkce mléka. Zápis krav do PK probíhá ve třech formách:

- a) základní zápis celého stavu krav v chovech nově evidovaných v RCH podle podmínek uvedených v odst. 5.3.2., písm. a).
- b) základní zápis jednotlivých krav v chovech evidovaných v PK, které pocházejí z chovů neevidovaných v RCH podle podmínek uvedených v odst. 5.3.2., písm. a)
- c) průběžný zápis krav nově zařazených do PK po otelení převodem z PR z vlastního nebo jiného chovu evidovaného v RCH za podmínek uvedených v odst. 5.3.2., písm. b).

Zápis do PK má trvalou platnost i při převodu zvířat ze systému s tržní produkcí mléka do systémů bez tržní produkce mléka.

Začlenění do odpovídajícího oddílu PK se řídí podmínkami uvedenými v odst. 5.3.3. Začlenění lze měnit jen na základě prokazatelných změn skutečností, které rozhodly o předchozím začlenění.

5.3.2. Všeobecné podmínky pro zápis do PK

Do PK se zapisují krávy českého strakatého plemene, popř. importované plemenice fylogeneticky příbuzných strakatých plemen v chovech evidovaných v RCH. Podklady pro zápis krav a jejich zařazení do oddílů PK (odst. 5.3.3.) se získávají:

- a) při základním zápisu celého stavu nebo jednotlivých krav (odst. 5.3.1., písm. a) a b)) – z evidence mléčné nebo masné kontroly užitkovosti, u importovaných plemenic z POP vydaným příslušným uznaným chovatelským sdružením.
- b) při průběžném zápisu krav (odst. 5.3.1., písm. c):
  - pocházejících z chovu stejného majitele evidovaného v RCH - automaticky z PR tohoto chovu s výjimkou krav, které majitel vyloučil (odst. 5.3.1)
  - získané nákupem jalovic z chovu jiného majitele evidovaného v RCH – na základě POP vydaného Svazem, popřípadě automatického převodu dat.
  - získané importem plemenic ze zahraničí – na základě POP vydaného příslušným zahraničním uznaným chovatelským sdružením a zavedení původu do evidence PK.

Za chov stejného majitele se k tomuto účelu považuje i vyčleněný chov, který vznikl převodem v rámci transformace, právního nástupnictví, restitucí apod. pokud je evidován v RCH.

Plemenice přesunuté z neevidovaných chovů nebo jalovice získané nákupem, popř. převodem z jiného chovu evidovaného v RCH bez POP vydaného Svazem (s výjimkou uvedenou v předchozím odstavci), mohou být zapsány pouze v oddílu C.

5.3.3. Podmínky pro zápis do oddílů a oddělení PK

Pro zápis krav do příslušných oddílů a oddělení PK platí tyto podmínky:

Hlavní oddíl

Oddíl A:

- plemenná příslušnost C₁ (odst. 7.2. řádu)
- rodiče a prarodiče zapsáni v plemenné knize stejného plemene v ČR nebo fylogeneticky příbuzného plemene v zahraničí

Oddělení M:

- plemenná příslušnost C₁ (odst. 7.2. řádu)
- kráva českého strakatého skotu masného typu zařazená do tohoto oddělení v rámci oddílu A na základě posouzení tělesného rámce, osvalení a zevnějšku
- rodiče zapsáni v oddílu A, nebo rodiče zapsáni v PK fylogeneticky příbuzného plemene zahraničí

Přípravné oddíly

Oddíl B:

- plemenná příslušnost C₂, (odst. 7.2. řádu)
- rodiče zapsáni v PK stejného plemene nebo fylogeneticky příbuzného plemene v zahraničí

Oddíl C:

- plemenná příslušnost C₃, (odst. 7.2. řádu)
- vykazuje znaky typické pro plemeno, namátková kontrola je zajištěna v souladu s článkem 12 tohoto řádu
- nedostatky v původu, např. neúplný rodokmen

5.3.4. Zařazení do oddílů PK se upřesňuje vždy po získání nových, s tím souvisejících skutečností.

5.4. Potomstvo

5.4.1. Registrace v plemenném registru

V PR je registrováno potomstvo krav a býků zapsaných v PK českého strakatého plemene v tomto rozsahu:

- a) veškeré samičí potomstvo až do doby:
  - zápisu plemenice do PK po otelení, avšak nejvýše do 4 let věku
  - vyřazení zvířete z chovu
- b) veškeré samčí potomstvo až do doby:
  - výběru a zařazení do plemenitby
  - vyřazení v průběhu odchovu

- exportu telat, zástavového skotu nebo vykrmených býků
- ukončení výkrmu a prodeji na jatka

Importované jalovice jsou v chovech evidovaných v RCH registrovány v PR samostatně, na podkladě POP vydaným příslušným uznaným chovatelským sdružením předloženého majitelem a zavedeného původu do centrální databanky, až do doby převodu do PK nebo vyřazení z chovu.

5.4.2. Všeobecné podmínky pro registraci v PR

V PR jsou registrována zvířata, která:

- se narodila v chovech evidovaných v RCH a pochází po rodičích zapsaných v PK
- jsou řádně označena podle ustanovení článku 8 tohoto řádu
- mají ověřený původ podle ustanovení článku 9 tohoto řádu
- U zvířat získaných nákupem z chovu evidovaného v PK jiného majitele se údaje v PR převádějí pouze na základě POP nebo automatického převodu vydaného, resp. potvrzeného Svazem.

5.4.3. Zařazení do oddílů se řídí stejnými podmínkami jako u býků (5.2.3.) a krav (5.3.3.). Zařazení do oddílů PK se upřesňuje vždy po získání nových, s tím souvisejících skutečností.

5.4.4. Doplnkem plemenného registru je evidence importovaných embryí; evidují se v ní jednotlivé kombinace rodičů, příp. počet importovaných embryí v rámci každé kombinace

- O zařazení do evidence žádá majitel, příp. dovozce
- K žádosti je nutno připojit:
  - POP obou rodičů (vždy nejméně se dvěma generacemi předků otce i matky), resp. POP embrya, vydaná nebo potvrzená chovatelskou organizací, která obsahují údaje o užitkovosti, resp. plemenné hodnotě předků,
  - osvědčení o genetickém typu otce a matky

5.5. Kontinuita údajů

V důsledku skutečnosti, že data uložená v centrální databance zahrnují řadu údajů potřebných pro PK, platí tato ustanovení řádu PK:

5.5.1. data z kontroly užitkovosti, dědičnosti, reprodukce a další evidence uložená v databance, popř. vedená v chovech, slouží jako data potřebná pro zápis, vedení a doplňování PK podle tohoto řádu, při splnění podmínek pro zápis zvířat uvedených v odst. 5.2., 5.3. a 5.4.

5.5.2. od krav nově zapsaných do PK bude evidováno v PR pouze potomstvo narozené po datu registrace chovu v RCH a zápisu krav do PK

6. Formy registrace chovů (členství v PK)

Chovy jsou v PK registrovány jako řádné, přidružené nebo evidované, podle zájmu chovatele a stupně jeho účasti na realizaci programu šlechtění.

6.1. Registrace v plemenné knize je podmíněna:

- a) písemnou přihláškou k registraci v PK
  - b) úhradou registračního poplatku
  - c) závazkem k dodržování řádu PK
- 6.2. Chovy registrované v PK, které jsou členy Svazu jsou registrovány jako řádné.
- 6.3. Ostatní chovy registrované v PK jsou označeny jako evidované
- 6.4. Registrace v PK se zruší na základě vlastního písemného odhlášení chovatele nebo automaticky při zrušení chovu nebo zrušení kontroly užitkovosti mléčné resp. masné

7. Definice plemene a kódové označení

- 7.1. Za české strakaté plemeno se považují zvířata domácího strakatého skotu a fylogeneticky příbuzných plemen strakatého skotu. Do skupiny fylogeneticky příbuzných plemen patří plemena řazená do skupiny horského strakatého skotu, která svůj původ odvozují od skotu simentálského. U zvířat s podílem krve zušlechťujících plemen Ayrshire a Red Holstein, nesmí překročit podíl těchto zušlechťujících plemen hodnoty uvedené v bodě 7.2 tohoto řádu..
- 7.2. Pro účely zápisu býků a krav do PK, popř. registrace v PR se zvířata začleňují do kategorií označovaných podle genetického podílu českého strakatého skotu, kódem:
- C₁ – podíl 75 % a více krve českého strakatého skotu
- C₂ – podíl 51 – 74 % krve českého strakatého skotu
- C₃ – podíl 37 – 50 % krve českého strakatého skotu.
- Pro zařazení do kategorie C₂ se připouští podíl nejvýše 12,5 % jiných dojných plemen (kromě A a RH). Pro zařazení do kategorie C₃ platí stejné ustanovení s tím, že není omezen podíl neznámého plemene (X) nebo jiných dojných plemen.
- 7.3. Kódové označení uvedené v odst. 7.2. se používá ve veškeré plemenářské dokumentaci. Pokud je nelze u zvířete nebo jeho předků přesně identifikovat, je možno použít obecné označení plemene C.
- 7.4. Ve smyslu ustanovení odst. 5.2.3. a 5.3.3. mohou být zvířata s kódem C₁ začleněna do hlavního oddílu PK (oddíl A), zvířata s kódem C₁, i do oddělení M, při splnění podmínek v těchto odstavcích uvedených. Zvířata s kódem C₂ a C₃, mohou být začleněna pouze do přípravných oddílů PK (odd. B a C).
- 7.5. U zvířat plemenné příslušnosti C₃ se požaduje, aby otec byl zapsán v plemenné knize českého strakatého skotu nebo plemenné knize fylogeneticky příbuzných plemen, zvíře musí vykazovat znaky typické pro plemeno. Namátková kontrola je zajištěna v souladu s článkem 12 tohoto řádu.

8. Označování skotu v PK

- 8.1. Veškerý skot v ČR je označován podle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto právního předpisu označuje chovatele telata narozená v ČR do 72 hodin po jejich narození, do té doby musí zajistit jejich totožnost. Číslo ušních známek jsou nezaměnitelná, identifikují zvíře po celý život a používají se ve veškeré

dokumentaci.

- 8.2. Číslo ušní známky podle odst. 8.1. platí u krav a jejich potomstva současně jako číslo PK. U býků se přiděluje navíc samostatné číslo PK.
- 8.3. Importované plemenice jsou označovány podle zákona č. 154/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- 8.4. Pro importované býky (sperma) platí rovněž příslušné ustanovení citované vyhlášky s tím, že jsou zařazováni v ČR do genealogických linií, v jejichž rámci je jim ponecháno původní nebo přiděleno nové jméno a značka a číslo státního registru.
- 8.5. V původech zvířat (narozených v ČR i importovaných) se uvádí označení importovaných zvířat podle odst. 8.3. a 8.4. a u jejich předků jméno a číslo přidělené v zemi původu.
- 8.6. Zápis zvířete do PK a jeho zařazení do příslušného oddílu PK se označuje v databance a veškerých záznamech PK trojmístným alfabetským znakem, kde:
  - prvé písmeno P – značí zápis do PK
  - druhé písmeno C – značí plemennou knihu českého strakatého skotu
  - třetí resp. čtvrté písmeno A, B, C, M – značí zařazení zvířete do příslušného oddílu resp. oddělení PK
- 8.7. Chovy registrované v RCH jsou evidovány pod číslem ústřední evidence uvedeném ve jmenovce chovů KU a doplněném číslem zápisu do RCH.

9. Stanovení a ověřování původu skotu v PK a údajů o jeho hodnotě

- 9.1. Podkladem pro stanovení původu skotu je „Seznam narozených telat“ vyhotovený počítačem automatizovaně na základě podkladů z plemenářské evidence a databáze reprodukce.
- 9.2. Hodnověrnost údajů o zabřeznutí plemenice po býku uvedeném v průvodním listu skotu, popř. v přípouštěcím rejstříku a původ telete se ověřují automatizovaně podle „Zásad vedení ústřední evidence při automatizovaném zpracování dat skotu“.
- 9.3. Zjištěný původ se dále ověřuje podle genetických markerů u kategorií zvířat a v rozsahu stanoveném v § 12 zákona. Kromě toho může být původ ověřen, na žádost majitele, ČPI, kontrolního orgánu PK nebo osoby oprávněné k provádění inseminace nebo přenosu embryí
  - u plemenic a potomstva narozeného po ET
  - namátkově u telatU všech býků, matek býků a dárkyň embryí určených k prodeji se vyžaduje genetický typ.
- 9.4. Pro stanovení původu zvířat, resp. dárců spermatu a dárkyň samičích buněk a embryí pocházejících a registrovaných v RCH jiných domácích chovů než těch, ve kterých jsou zapisovány, se pro účely zápisu zvířat, resp. jejich potomstva do PK vyžaduje:
  - u býků – POP s uvedením údajů podle vyhlášky, genetický typ a ověření původu podle genetických markerů
  - u plemenic – POP s uvedením údajů předků v počtu generací stanoveném pro jednotlivé oddíly PK podle ustanovení odst. 5.3.3.

- u samičích buněk a embryí – POP dárkyně se dvěma generacemi předků, genetický typ dárkyně a u embryí kopii POP otce
- u plemenic, samičích buněk a embryí při převodu mezi chovy zapsanými v PK českého strakatého skotu v případě, že bude využito mechanismu „automatického převodu“

Údaje o původu plemenných býků domácího chovu se získávají z ústřední databanky. Všechny doklady o původu musí být potvrzeny Svazem.

9.5. Pro stanovení původu importovaných zvířat, resp. dárců spermatu a dárkyní samičích buněk a embryí se pro účely zápisu zvířat, resp. jejich potomstva do PK vyžaduje:

- u býků – POP s minimálně dvěma generacemi předků a genetický typ býka
- u spermatu – kopie POP s minimálně dvěma generacemi předků a genetický typ býka
- u býka a spermatu v případě POP se dvěma generacemi předků musí být součástí žádosti o zápis býka do PK původ matky býka se dvěma generacemi předků.
- u plemenic – POP se dvěma generacemi předků
- u březích plemenic – navíc kopie POP a genetického typu připuštěného býka
- u samičích buněk a embryí – POP a genetický typ dárkyně se dvěma generacemi předků a u embryí i kopie POP otce

Všechny doklady musí být potvrzeny příslušnou organizací země vývozu.

9.6. Údaje o rodokmenové, užitkové a plemenné hodnotě zvířat a údaje o reprodukci se získávají ze záznamů kontroly užitkovosti, dědičnosti a reprodukce uchovávaných v centrální databance; údaje o reprodukci i z evidence vedené v chovech.

Způsob zpracování a ověřování těchto údajů je zakotven v programovém řešení příslušných systémů.

10. Potvrzení o původu plemenného skotu

10.1. Za plemenný skot se považují býci a krávy zapsané v PK, jejich potomstvo registrované v PR a pro tento účel i samičí buňky a embrya od plemenic zapsaných v PK.

Oficiálním dokladem o identitě, původu a hodnotě plemenného skotu je „**POTVRZENÍ O PŮVODU**“ (POP). Vzor POP podléhá schválení MZe.

10.2. POP obsahuje údaje stanovené předpisem Evropského společenství dle rozhodnutí Komise (ES) č. 2005/379 ze dne 17. května 2005 o potvrzení o původu zvířete a údajích o původu čistokrevného plemenného skotu, jeho spermatu, vajíček a embryí.

10.3. POP na plemenné býky vystavuje Svaz pouze jedenkrát po výběru býka do plemenitby, popř. dovozu spermatu, současně se zápisem do PK a přidělením státního registru. Originál základního, popř. aktualizovaného POP se vydává na žádost prodávajícího nebo majitele a je uložen u majitele býka. Pro účely prodeje spermatu, dokladu o připuštění apod. vystavuje majitel býka nebo osoba určená k vedení státního registru býků, kopii POP a potvrzuje její shodnost s originálem.

10.4. POP na plemenné krávy a jalovice, samičí buňky a embrya, popř. na býčky z PR vystavuje Svaz na žádost prodávajícího nebo jím pověřené organizace při

každém prodeji, pokud nový majitel nakupuje zvíře jako plemenné.

- 10.5. u plemenic, samičích buněk a embryí při převodu mezi chovy zapsanými v PK českého strakatého skotu v případě, že bude použito mechanismu „automatického převodu“.
- 10.6. Svaz vede přehled o vydaných POP. Změny, opravy a doplňky v POP smí provádět jen Svaz, který uchovává data POP a může v odůvodněných případech vystavit i duplikát POP.
- 10.7. Pro ostatní účely (výběr zvířat, nabídky k prodeji, likvidace pojistné události, hodnocení chovů apod.) vystavuje Svaz „Výpis z Plemenné knihy“ (VPK), který však nemá platnost POP. Výpis se vystavuje na žádost majitele, popř. jím pověřené organizace. Vzor výpisu stanoví Svaz.
- 10.8. Pro stanovení původu importovaných zvířat, spermatu, samičích buněk a embryí se pro účely zápisu zvířat, resp. jejich potomstva do PK vyžaduje:
  - o u býků a býčího spermatu - POP s nejméně dvěma generacemi předků a genetický typ býka; v případě předložení POP se dvěma generacemi předků je zapotřebí pro evidenci příbuznosti doložit doklad o původu matky býka rovněž se dvěma generacemi
  - o u březích plemenic - navíc kopie POP býka, po kterém plemenice zabřezla
  - o u samičích buněk a embryí - POP a genetický typ dárkyně se dvěma generacemi předků, u embryí dále kopie POP a genetický typ otce nebo POP embrya a genetický typ obou rodičů

Všechny doklady musí být potvrzeny příslušnou organizací země vývozu. V souladu s rozhodnutím komise ES (č.2005/379 ze 17. května 2005) mohou být POP plemenných býků ze zemí ES při dovozu spermatu a POP embryí vydány uznanými IS, u embryí pak středisky pro přenos embryí a některé údaje mohou být obsaženy v jiných průvodních dokumentech, pokud je to taxativně uvedeno a potvrzeno chovatelskou organizací.

- 10.9. Údaje o plemenné hodnotě býků, které jsou veřejně dostupné, mohou být nahrazeny příslušnou internetovou adresou.

11. Orgány plemenné knihy

- 11.1. Orgánem Svazu pro řízení PK a šlechtitelského programu je Rada PK. Členy Rady PK a jejího předsedu navrhuje Rada Svazu a schvaluje členské shromáždění. Rada PK se schází podle potřeby, nejméně však 2x ročně a řídí se organizačním řádem stanoveným Svazem.
- 11.2. Činnost a opatření Rady PK schvaluje Rada Svazu.
- 11.3. Plnění vymezených výkonných a kontrolních funkcí zajišťují v chovech pracovníci Svazu a na základě zmocnění Svazem, inspektoři pro KU a PK.

12. Kontrola dodržování Řádu plemenné knihy

- 12.1. Za kontrolu dodržování Řádu PK odpovídá Rada plemenné knihy; v souvislosti s tím vypracovává zásady kontroly a předkládá je výboru Svazu ke schválení
- 12.2. Plnění vymezených výkonných a kontrolních funkcí zajišťují v chovech osoby pověřené Radou plemenné knihy na základě pokynů Rady PK a zmocnění Svazem.

- 12.3. Kontrola správnosti a úplnosti vydávaných dokladů plemenné knihy je prováděna při jejich vydávání a následně namátkově při jejich podpisu
- 12.4. Součástí zásad je systém namátkové kontroly správnosti původu plemenného skotu pomocí genetických markerů; pokud je tím stanovený původ vyloučen nebo je určen jiný než stanovený původ, provede se v evidenci PK automaticky oprava

13. Opatření při nedodržení nebo porušení Řádu

- 13.1. Při zjištěném nedodržování nebo porušení Řádu PK včetně Finančního řádu a jeho sazebníku a povinností, ke kterým se člen plemenné knihy zavázal v přihlášce do PK, mohou být podle závažnosti uplatněna nápravná opatření po předchozím písemném upozornění na zjištěné nedostatky.
- 13.2. Upozornění musí obsahovat konkrétní údaj o porušeném ustanovení Řádu nebo závazku, způsob a lhůtu nápravy a určení nápravného opatření v případě, že člen neučiní nápravu ve stanoveném termínu
- 13.3. Nápravná opatření mohou mít následující formu
- Pozastavení zápisu zvířat do PK a zápisu a registrace potomstva v plemenném registru; toto opatření lze uplatnit po uplynutí stanovené lhůty k nápravě, při opakovaném porušení Řádu PK a neplnění závazků nebo při závažném porušení Řádu. Obnovení zápisu zvířat do PK včetně zápisu a registrace potomstva budou obnoveny počínaje měsíce následujícím po odstranění závady a jeho ověření
  - Zrušení členství v PK a evidence chovu v RCH; toto opatření lze uplatnit v případě hrubého nebo opakovaného porušení Řádu PK, v důsledku jednání vážně porušujícího účel PK a zájmy ostatních členů nebo při neplnění stanovených nápravných opatření
- 13.4. Nápravná opatření stanoví Rada PK. Proti jejímu rozhodnutí se může člen odvolat do 30 dnů po jeho obdržení k výboru Svazu. Odvolání adresuje sekretariátu Svazu. Rada Svazu rozhodne o odvolání do 60 dnů od jeho obdržení s konečnou platností a sdělí výsledek a zdůvodnění svého rozhodnutí do 15 dnů odvolateli. Odvolání má odkladný účinek pro uplatnění postihu.
- 13.5. Veškerá rozhodnutí musí být podána písemnou formou a obsahovat zdůvodnění. Rada PK vede přehled o přijatých nápravných opatřeních, jejich vyřízení a účinnosti a informuje o tom Radu Svazu a revizní komisi Svazu.

14. Finanční řád plemenné knihy

- 14.1. Vedení PK je účelovou činností vyplývající ze zákona a vykonávanou Svazem za účelem cíleného a efektivního rozvoje celého plemene a ve prospěch členů PK. Nezbytné náklady spojené s vedením PK a souvisejícími činnostmi vyplývajícími ze zákona a se zajištěním šlechtitelského programu a technického a organizačního rozvoje PK jsou hrazeny z podpůrných prostředků MZe a z poplatků za vybrané úkony placených majiteli zvířat podle ustanovení § 31 zákona, popř. ze souvisejících aktivit Svazu a organizací pověřených výkonem jednotlivých činností.
- 14.2. Výši poplatků a způsob hospodaření určuje finanční řád PK, který je nedílnou součástí řádu PK. Finanční řád stanoví a aktualizuje, na návrh Rady PK, Rada

Svazu. Zásady finančního řádu a hospodaření PK podléhají schválení členským shromážděním Svazu.

- 14.3.** Svaz může zajišťovat některé činnosti potřebné pro PK a plnění jejich funkcí smluvně s vybranými organizacemi a oprávněnými osobami.

15. Mezinárodní spolupráce

- 15.1.** Svaz, jako nositel PK je garantem PK českého strakatého plemene vůči zahraničí. Z tohoto titulu je členem mezinárodních organizací chovatelů strakatého skotu, popř. dalších specializovaných odborných organizací. Svaz může kolektivním nebo jmenovitým členstvím pověřit i jiné organizace nebo osoby.
- 15.2.** Svaz udržuje přímé kontakty s jednotlivými zahraničními organizacemi PK, zejména při řešení a inovaci metodických, organizačních a technických postupů vedení PK, při vymezení a uznávání podkladů pro mezinárodní obchod s plemennými zvířaty apod.

16. Závěrečná ustanovení

- 16.1.** Svaz vydá Organizační řád Rady PK a po projednání se zainteresovanými orgány a organizacemi metodické a prováděcí pokyny pro jednotlivé činnosti spojené s vedením PK.
- 16.2.** Novelizované znění řádu PK vstupuje v platnost dnem schválení Mze ČR, na základě schválení členským shromážděním Svazu dne 3.4.2007.

Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

tel. 221 811 111

Čj. 37459/2006-17210/roz.
Vyřizuje: Ing. Procházková
Telefon: 221 812 811
E-mail: prochazkova@mze.cz
Fax: 221 812 989

V Praze dne 11. května 2007

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo zemědělství, jako orgán věcně příslušný podle § 5 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen plemenářský zákon),

rozhodlo

o žádosti Svazu chovatelů holštýnského skotu ČR (dále jen Svaz), Těšnov 17, 117 05 Praha 1, ze dne 29.12.2006 o schválení změny chovného cíle, šlechtitelského programu, řádu plemenné knihy holštýnského skotu ČR, které byly předmětem pro uznání chovatelského sdružení dle § 5 plemenářského zákona, ze dne 27.9.2001 pod čj. 23685/01-7010 akce:

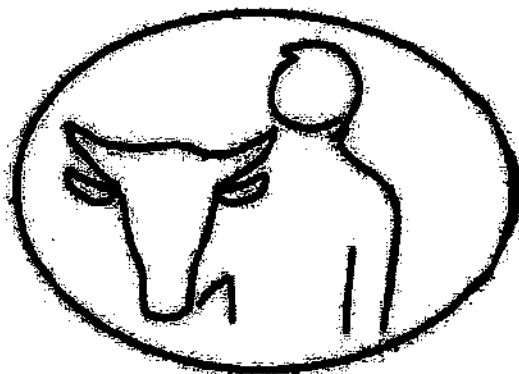
Ministerstvo zemědělství podle § 5 odst. 6 plemenářského zákona

schvaluje

změny v chovném cíli, šlechtitelském programu a řádu plemenné knihy holštýnského skotu ČR, předložené Svazem dne 29.12.2006.

Účastníci řízení (§ 27 odst. 1 správního řádu):
Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
IČO: 507024

**SVAZ CHOVATELŮ
ČESKÉHO STRAKATÉHO SKOTU**

**ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY
ČESKÉHO STRAKATÉHO SKOTU**

duben 2007

Chovný cíl a šlechtitelský program se vztahují na období nejbližších pěti let, tj. zhruba do roku 2012, s výhledem na další období.

1. Výchozí předpoklady

1.1. *Tendence evropského chovu strakatého skotu*

- V evropských zemích se stále důrazněji prosazuje multifunkční pojetí významu chovu skotu v celé soustavě zemědělství a ochrany i kultivace životního prostředí.
- Strakatý skot, který zaujímá v řadě evropských zemí významný podíl na celkových stavech skotu má v tomto procesu nezastupitelné postavení. Svým oboustranným produkčním zaměřením se uplatňuje efektivně ve všech produkčních systémech i oblastech.
- Strategie a ekonomika chovu plemene vychází z předpokladu, dosud v evropských zemích realizovaného, že masná komponenta užitkovosti vyrovnává, do značné míry, rozdíl mléčné užitkovosti oproti jednostranně zaměřeným dojným plemenům. Týká se to nejen vlastního výkrmu, jehož parametry jsou shodné se specializovanými masnými plemen, ale také nebo především výhodného zpeněžování telat a zástavového skotu.
- Nepříznivý vývoj spotřeby hovězího masa a v souvislosti s tím i produkce a cen jatečného skotu v posledním roce tento předpoklad do určité míry narušil. V předních evropských zemích s chovem strakatého skotu je však patrný již určitý obrat k vyšší spotřebě, produkci i cenám jatečných zvířat a zástavového skotu.
- Evropský trh bude klást stále vyšší nároky na kvalitu a zdravotní nezávadnost produktů chovu skotu. Tlak veřejnosti bude zdůrazňovat pohodu chovaných zvířat.
- V chovu strakatého skotu se budou stále více prosazovat hlediska fitness, zejména dlouhověkonnost, plodnost, průběh porodů, ztráty a vitalita telat apod., jako předpoklad zefektivnění chovu.

1.2. *Užitkový typ a směry šlechtění*

- Strakatý skot se plně osvědčil, pro svoje všestranné produkční využití, menší náročnost, hospodárnost chovu a přizpůsobivost, ve všech výrobních oblastech a technologických systémech i pro všechny produkční směry.
- Plemeno bude proto i nadále šlechtěno na kombinovaný užitkový typ, který tvoří společný základ pro využití jak ve stádech dojeného skotu, tak pro výběr zvířat pro specializovaný masný program.
- Podstatně větší důraz bude kladen v procesu šlechtění na účinné zlepšování kvalitativních parametrů mléka a masa a na soubor vlastností a znaků, které napomáhají snižování nákladů a zvyšování hospodárnosti chovu (funkčních znaků).
- Významnou rezervou pro zlepšení celkové efektivnosti chovu skotu je všestranné snižování výrobních nákladů u všech kategorií skotu. Rozhodujícím nástrojem v tomto směru je úroveň řízení jednotlivých chovů.
- Český strakatý skot a fylogeneticky příbuzná plemena jsou využívána i v systémech bez tržní produkce mléka. České strakaté plemeno je dlouhodobě šlechtěno, vedle mléčné užitkovosti, i na užitkovost masnou a dosahuje v ukazatelích masné užitkovosti velmi dobrých výsledků, srovnatelných s masnými plemen a jejich kříženci. Do budoucna se předpokládá rozšíření oddílu M plemenné knihy českého strakatého skotu a využívání

části populace v systémech bez tržní produkce mléka.

1.3. *Stavy skotu a užitkovost*

- Reálně dosažitelnou a efektivní úroveň průměrné mléčné užitkovosti v celé populaci plemene lze odhadnout na cca 6 500 – 7 500 kg mléka. Roční nárůst užitkovosti, vzhledem k současné úrovni, se bude postupně zpomalovat.
- Předpokládá se proto, že stavy krav plemene se ustálí zhruba na současné úrovni cca 210 000 kusů. Z toho:
  - zapojeno v kontrole mléčné užitkovosti cca 200 až 205 000 krav
  - zapsáno v PK cca 165 až 175 000 krav

2. Chovný cíl a standard plemene

2.1. *Hlavní směry chovného cíle*

Cílem je intenzivní, stabilní a hospodárná produkce mléka a masa vysoké kvality, dosahovaná za přiměřených nákladů. Tyto požadavky charakterizuje:

- Kombinovaný maso-mléčný užitkový typ.
- Zdůraznění kvalitativních ukazatelů produkce, zejména:
  - u mléka – obsah mléčných složek, počet somatických buněk
- Zdůraznění ukazatelů fitness, zejména: dlouhověkonnost, snadné porody, vitalita telat, adaptabilita, pastevní schopnost
- Pevná konstituce a dobrý zdravotní stav, zejména mléčné žlázy
- Harmonické a funkční utváření tělesných partií, hlavně vemene a končetin, jemná kostra, střední až větší tělesný rámec, dobré osvalení a šířkové i hloubkové rozměry.
- Střední ranost

2.2. *Základní parametry chovného cíle*

- **Mléčná užitkovost**
  - prvotetek 5 600 – 6 200 kg
  - dospělých krav 6 000 – 7 500 kg
  - obsah bílkovin v mléce nejméně 3,5 %
  - obsah tuku v mléce 4,0 – 4,1 %
  - délka produkčního využití dojnic 4 – 5 laktací
  - poměr obsahu bílkovin a tuku v mléce 1 : 1,15 – 1,20
- **Masná užitkovost**
  - denní přírůstek ve výkrmu býků 1 300 g a vyšší
  - jatečná výtěžnost žirných býků 57 – 59 %
  - třída klasifikace zmasilosti nejhůře R, optimálně U
- **Ranost**
  - věk při 1. zapuštění 16 – 18 měsíců
  - věk při 1. otelení 26 – 28 měsíců
- **Plodnost**
  - servis perioda do 100 dní
  - inseminační index do 1,8

• březost po I. inseminaci – jalovice	60 – 70 %
– krávy	50 – 60 %
• mezidobí	380 – 390 dní

2.3. *Standard plemene*

• hmotnost jalovic ve věku 12 měsíců	340 – 360 kg
• hmotnost býků ve věku 12 měsíců	500 – 530 kg
• hmotnost jalovic při 1. zapuštění	420 – 450 kg
• hmotnost v dospělosti – krav	650 – 750 kg
– býků	1 200 – 1 300 kg
• výška v kříži dospělých – krav	140 – 144 cm
– býků	152 – 160 cm

2.4. *Základní parametry chovného cíle pro zvířata v systémech bez tržní produkce mléka*

3. Selekční program

3.1. *Minimální rozsah sledovaných znaků a vlastností, testování a posuzování*

U krav se zjišťují tyto ukazatele a užitkové a funkční vlastnosti:

- původ,
- mléčná užitkovost - kg mléka, obsah tuku, bílkovin a laktózy v %,
- dojitelnost – u dcer testovaných býků a matek býků – absolutní průměrný minutový výdojek, pro vyhodnocení býka je vyžadováno minimálně 15 dcer
- reprodukční vlastnosti (plodnost) – data a počet zapuštění, zabřeznutí, datum otelení,
- testování plodnosti se skládá ze dvou forem:
  - paternální komponenta – podle výsledku zabřezávání po býku v období testovacího připařování,
  - maternální komponenta – podle výsledků zabřezávání dcer býka ve stejných úsecích jako KU,
- ranost – věk při prvním otelení

Vlastnosti reprodukce a ranost zvířat jsou hodnoceny na základě údajů v databázích ČMSCH a.s..

- zevnějšek – u dcer testovaných býků, u matek býků a na žádost chovatele u všech prvotetek ve stádě, příp. u dalších krav popis jednotlivých tělesných partií podle metodiky, vady zevnějšku, souhrnné hodnocení. Hodnocení zevnějšku a zjišťování základních tělesných rozměrů pro účely KD zajišťují podle mezinárodně harmonizované metodiky Evropského sdružení chovatelů strakatého skotu (System 97) bonitéři ČMSCH,
- průběh porodu, vícečetné porody a ztráty telat u všech plemenic, údaje o průběhu porodů jsou shromažďovány na základě prvotní evidence v chovech. Vzhledem k dosud rozdílnému rozsahu a kvalitě záznamů v chovech nejsou data zatím centrálně vyhodnocována v systému KD,
- genetický typ (DNA) u krav a jalovic, vybraných jako využitelné matky býků, u plemenic pro které byla uzavřena smlouva na produkci býčků a u krav a jalovic při prodeji embryí a na žádost chovatele i u dalších jalovic a krav.

Principy metod zjišťování a posuzování vlastností zvířat a jejich plemenné hodnoty a organizace, odpovědné za jejich metodické řízení stanovuje Rozhodnutí Komise č. 2006/427 z 20. června 2006, Rozhodnutí č.94/515/ES z 27. července 1994 a Rozhodnutí Rady č. 96/463/ES z 23. července 1996.

Testování a posuzování znaků mléčné užitkovosti se provádí v systému kontroly užitkovosti (KU) podle metodiky mezinárodní organizace pro kontrolu užitkovosti ICAR. Zjišťování a sběr dat zajišťují technici plemenářských společností a zpracování Českomoravská společnost chovatelů, a.s. (ČMSCH).

Testu masné užitkovosti podléhají všichni býci zařazení do testovacího připarování. Plemenné hodnoty jsou stanovovány s využitím dostupných zdrojů. Plemenné hodnoty jsou zveřejňovány a využívány pro potvrzení o původu v souladu s předpisem Komise 2006/427 ES, je-li dosaženo minimální spolehlivost 50 % a vyšší. Dílčí plemenné hodnoty jednotlivých znaků jsou použity pro výpočet komplexního selekčního indexu SIC, jehož složení odpovídá ekonomickému významu jednotlivých sledovaných vlastností a znaků.

Kontrolu dědičnosti zdraví včetně diagnostiky a sledování dědičných poruch zdraví zajišťuje útvar genetiky SVÚ Brno. Údaje o zdraví a dědičných poruchách jsou zveřejňovány, v případě potřeby jsou přijímána opatření, jejichž cílem je minimalizovat dopady při zachování maximální úrovně genetického zisku.

Objektivní zjišťování (testování) a posuzování vlastností zvířat, spolehlivý přenos dat a jejich kontrola před zpracováním v kontrole dědičnosti je základním předpokladem efektivního programu šlechtění. Trvalým úkolem je proto zdokonalování systému kontroly užitkovosti a dalších systémů testování vlastností s vytvořením zpětné vazby pro zajištění co největší objektivity shromažďovaných dat.

Rozsah sledovaných vlastností a znaků bude dále upřesňován event. rozšiřován podle stupně poznání, vědeckého a technologického pokroku, zájmu a potřeb chovatelů a zpracovatelů.

3.2. Matky býků

- Efektivní stav vybraných matek býků cca 400 – 500 krav, tj. 0,25 - 0,30 % z počtu krav zapsaných v PK
- Selekční kritéria a hranice pro výběr matek býků stanovuje pokyn Rady PK – Selekční kritéria matek býků – otců býků
- Hodnocení zevnějšku provádí nezávislí bonitéři.
- Výběr matek býků provádí pracovníci Svazu nebo pracovníci oprávněných osob vždy za účasti chovatele.
- Špičkové matky býků, popř. jalovice s vynikající rodokmenovou hodnotou, se doporučuje využít pro ET.

3.3. Matky býků – masný program

- Výběr matek býků provádí pracovníci Svazu nebo pracovníci oprávněných osob vždy za účasti chovatele.
- Plemenná příslušnost C1, přednostně vybírat C88 a více

- Minimální výška v kříži – na I. laktaci min. 140 cm
- Hodnocení osvalení a užitkového typu min. 80 bodů
- Otec – pozitivně prověřen na masnou užitkovost

3.4. Otcové býků

- Předpokládá se využití otců býků domácí provenience v rozsahu cca 2 – 3 býky ročně; žádoucí je časově omezené využití otců býků na kratší přípařovací období, s tím, že otcové býků budou vyhlášováni v kratších intervalech v průběhu roku.
- Výběr býků z domácí produkce se doplňuje, v potřebném rozsahu, výběrem špičkových býků ze světové populace fylogeneticky příbuzných strakatých plemen. Výběr probíhá obdobně v kratších intervalech na základě aktuálních výsledků KD.
- Seleční kritéria a hranice pro výběr otců býků z domácí produkce stanovuje pokyn Rady PK – Seleční kritéria matek býků – otců býků
Popis a hodnocení zevnějšku potomstva je provedeno oficiálním lineárním popisem.

Podmínky pro výběr otců býků ze zahraničí:

- otec býků v zemi prověřen
- Výběr provádí Rada plemenné knihy na základě komplexního zhodnocení všech uvedených hledisek.
- Výběr a rozsah využití otců býků na vybrané matky býků doporučí Svaz v dohodě s oprávněnými osobami, které následně uzavírají s chovatelem dohodu o produkci býčků.
- Svaz chovatelů zveřejní oficiální seznam býků doporučených pro cílené přípařování minimálně dvakrát ročně.

3.5. Otcové býků – masný program

- Počet otců pro masný program bude vycházet z požadavku trhu
- Plemenná příslušnost C1, přednostně vybírat C 88 a více
- Parametry masné užitkovosti – minimálně na úrovni požadavků pro vyhlášení zlepšovatele masné užitkovosti
- Upřednostňuje se genetická homozygotní bezrohlost doložená uznaným chovatelským sdružením

3.6. Produkce a výběr býků do plemenitby

- Býci českého strakatého plemene budou i nadále vybírání z odchoven, které jsou základem hodnocení masné užitkovosti v souladu s metodikou kontroly masné užitkovosti pro český strakatý skot a fylogeneticky příbuzná kombinovaná plemena a plní současně i funkci přípravy pro plemenitbu a karantény.
- Seleční kritéria a hranice pro výběr býků do plemenitby jsou definovány v metodice kontroly masné užitkovosti pro český strakatý skot a fylogeneticky příbuzná kombinovaná plemena.
- Ročně se předpokládá nákup 180 – 200 býčků do odchoven. To odpovídá, při náročném předvýběru, produkci cca 230 – 250 býčků a plnému využití stavu MB, včetně ET.
- Zahraniční býci zařazovaní do testace v České republice musí při příchodu na ISB projít základním výběrem.
- Intenzita výběru býků do plemenitby se bude pohybovat mezi 50 – 60 %, tzn. výběr 85 – 95 býků do inseminace a využití dalších býků pro přirozenou plemenitbu.

3.7. Testovací připárování

- Ročně se zařazuje do testovacího připárování nejméně 80 býků, převážně z domácí produkce, doplněných omezeným počtem býků z dovozu, popřípadě z reciproké mezinárodní testace.
- Býci jsou zařazováni do testovacího připárování co nejdříve po výběru a přípravě na inseminační stanici, optimálně do 18. měsíců věku.
- Rozsah testovacího připárování musí umožnit nejméně 300 zabřezlých plemenic po každém testovaném býku. Žádoucí je určit pro testovací připárování nejméně 20 % z počtu I. inseminací a uplatnit ho přednostně u prvotek.
- Po skončení periody testovacího připárování se přeruší využití býka na dobu nejméně 6 měsíců.

3.8. Výběr komplexně prověřených býků zlepšovatelů k opakovanému nasazení

- Intenzita selekce vyhlášených býků zlepšovatelů se bude pohybovat na úrovni do 15 % z počtu testovaných v příslušném roce.
- Býky komplexně prověřené zlepšovatele k opakovanému nasazení vyhláší Svaz a rozsah jejich využití projednává s oprávněnými osobami.
  - Selekční kritéria a hranice pro výběr býků zlepšovatelů k opakovanému nasazení upravuje pokyn Rady PK – vyhlášení býků zlepšovatelů

3.9. Výběr a vyhlášení býků zlepšovatelů masné užitkovosti

- Intenzita selekce vybíraných býků zlepšovatelů masné užitkovosti se bude pohybovat do 5 % z počtu býků testovaných v příslušném roce.
- Býky zlepšovatele masné užitkovosti vyhláší Svaz a rozsah jejich využití projednává s oprávněnými osobami.
- Vybrání býci zlepšovatelé masné užitkovosti jsou určeni k využití jak v systému chovu krav bez tržní produkce mléka, tak v dojených stádech s kombinovanou užitkovostí.
  - Selekční kritéria a hranice pro tuto kategorii upravuje pokyn Rady PK – vyhlášení býků zlepšovatelů
  - Při výběru a vyhlášení býků této kategorie se přihlíží k PH masné užitkovosti a hodnocení zevnějšku potomstva, zejména v ukazatelích užitkového typu a osvalení.

3.10. Zařazení býků do oddělení M hlavního oddílu

- Oddělení M je vedeno v rámci hlavního oddílu A plemenné knihy pro býky českého strakatého skotu masného typu.

Podmínky zápisu do oddělení M upravuje pokyn Rady PK – zápis býků masného typu českého strakatého skotu do oddělení M oddílu A plemenné knihy.

4. Selektce ve stádech

- Širší variabilita vlastností a znaků v rámci celé populace strakatého skotu v ČR i v zahraničí je považována za přednost plemene, která dává jednotlivým zemským populacím i chovatelům dostatečný prostor pro výběr vhodných typů a korektur podle vlastních podmínek a záměrů.
- V rámci jednotlivých stád je naopak žádoucí vyšší stupeň unifikace vlastností a znaků, která usnadňuje selekci a připárování ve stádě.
- Pro zajištění takového modelu selekce je žádoucí definování konkrétního cíle šlechtění ve stádě a dále:

- Na úseku připárování:

- skupinové nebo individuální připařování a volba vhodného plemeníka – korektora
  - omezení počtu připařovaných plemeníků prodloužené na více let (ve zdůvodněných případech)
- Na úseku selekce:
- rozhodující etapu selekce soustředit na období počátku první laktace (1. až 2. kontrola, popř. 100 denní laktace)
  - tam, kde je to provozně schůdné, se doporučuje soustředit prvotelky do standardních podmínek samostatné stáje nebo oddílu stáje
  - stanovit minimální kritéria chovu pro výběr prvotetek do stáda dojených krav
  - vyselektované prvotelky účelně využít
  - k tomu účelu zvýšit intenzitu odchovu a zapouštění jalovic na nejméně 36 – 38 % ze stavu dojených krav

5. Masný program českého strakatého skotu

Český strakatý skot a fylogeneticky příbuzná plemena kombinovaného užitkového typu jsou v ČR využívána v systému dojeného i masného skotu. České strakaté plemeno je dlouhodobě šlechtěno, vedle mléčné užitkovosti, i na užitkovost masnou a dosahuje v ukazatelích masné užitkovosti velmi dobrých výsledků, srovnatelných s masnými plemeny a jejich kříženci. Rozhodujícími ukazateli v tomto směru jsou: růstová schopnost, tělesný rámec, podíl tuku ve svalovině, jatečná výtěžnost, schopnost výkrmu býků do vyšší porážkové hmotnosti a nižší podíl kostí. Početnost stáda strakatého skotu umožňuje v řadě zemědělských podniků zaměřit výrobu, vedle prvořadě mléčné užitkovosti, i na produkci zástavového skotu nebo žír skotu s diferencovanou délkou výkrmu a porážkovou hmotností podle požadavků odběratele.

5.2. Program šlechtění

Určujícím principem programu zůstane i nadále souběžné šlechtění českého strakatého skotu, jako plemene kombinovaného užitkového zaměření na mléčnou i masnou užitkovost a na hlavní ukazatele fitness, společné pro oba užitkové směry.

Selekční program se bude i nadále opírat, jak o výběr pozitivně prověřených býků na masnou užitkovost v rámci komplexního testování, tak o záměrné připařování a produkci býků masného typu pro inseminaci i přirozenou plemenitbu.

Pro účely záměrné produkce býků masného typu se vybírají:

- **Matky býků** z dojené populace krav z chovů, které jsou dlouhodobě zapojeny do kontroly dědičnosti zdraví, vykazují dobré parametry reprodukce a jsou typově vyrovnané. Hlediskem výběru bude zejména užitkový typ, osvalení, tělesný rámec a plemenná příslušnost (výlučně C₁). Přihlíží se k výsledkům KD masné užitkovosti otce a otce matky.
- **Otcové býků** z komplexně prověřených a i z býků výrazných zlepšovatelů masné užitkovosti, popř. z býků fylogeneticky příbuzných strakatých plemen, pozitivně prověřených na masnou užitkovost. Výběr provádí Svaz.

5.3. Testování a posuzování

Pro testování a posuzování masné užitkovosti českého strakatého skotu vlastní užitkovosti i užitkovosti potomstva je zpracována samostatná Metodika kontroly masné užitkovosti pro český

strakatý skot a fylogeneticky příbuzná kombinovaná plemena vycházející z předpokladu využití dostupných zdrojů informací o masné užitkovosti v souladu s nařízením Komise 2006/327.

K základním ukazatelům, které se sledují ve stádech bez tržní produkce mléka patří:

- hodnocení exteriéru podle samostatné metodiky pro zvířata v systémech bez tržní produkce mléka
- hodnocení průběhu porodu
- hodnocení hmotnosti při porodu a ve 210 dnech

6. Vývoj metodických postupů testování, hodnocení a selekce

- Pro základní metodické postupy testování a posuzování a odhadu plemenné hodnoty jsou určující směrnice ICAR a metodiky schválené a přijaté EVF (Evropským sdružením strakatého skotu). O změnách základních metodických postupů kontroly užitkovosti a zkoušky dědičnosti, odvozených z mezinárodních uzací rozhoduje Svaz na základě odborné diskuse a vyjádření Svazových orgánů.

7. Kontrola realizace šlechtitelského programu plemene

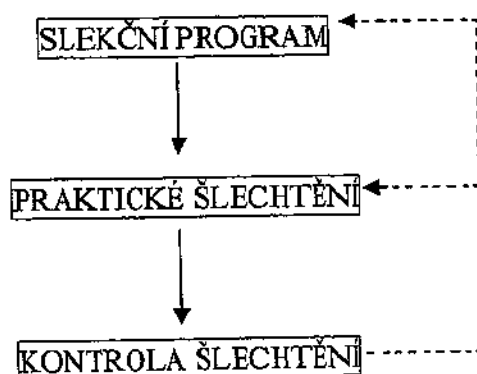
- Rada PK, jako pracovní orgán Svazu pro řízení PK a šlechtitelského programu, hodnotí na všech svých zasedáních postup a výsledky realizace šlechtitelského programu v průběhu roku. Na tomto podkladě přijímá Svaz opatření a zpřesňuje metodické postupy k usměrnění, popř. korekci šlechtitelského programu.
- Komplexní vyhodnocení realizace šlechtitelského procesu za uplynulý rok a porovnání dlouhodobého vývoje zpracovává Svaz formou ročenky zveřejňované obvykle v I. čísle svazového ZPRAVODAJE následujícího roku. ZPRAVODAJ je distribuován všem členům PK a všem zainteresovaným chovatelským organizacím. Svaz předkládá souhrnnou zprávu o rozboru šlechtění a realizaci programu MZe ČR po jejím projednání a odsouhlasení členským shromážděním SCHČSS.
- Podrobný výklad výsledků je součástí programu každoročního Členského shromáždění SCHČSS, odborných seminářů pořádaných Svazem nebo zájmovými organizacemi na krajské i okresní úrovni.

8. Obecná ustanovení

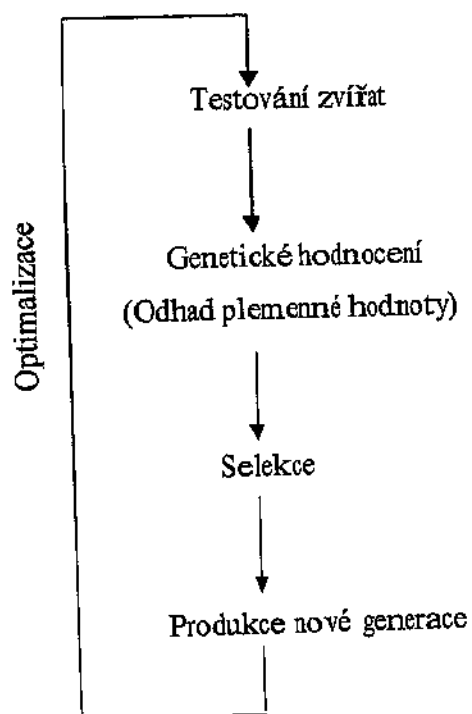
Výjimky z jednotlivých ustanovení a parametrů šlechtitelského programu (týká se kritérií pro matky býků, otce býků a býky zlepšovatele – prověřené KD) může povolit v zásadě jen Svaz.

Pouze při výběru býků do plemenitby vodchovných je oprávněn o nich na místě rozhodnout i hodnotitel, určený Svazem. Výjimky mohou být uplatněny pouze ve zdůvodněných případech, kdy je účelné přihlídnout k vynikající úrovni některé z hlavních vlastností, popř. při zdůvodněných odchylkách od stanovených parametrů u dalších vlastností.

Fáze šlechtění hospodářských zvířat:

Základní schéma selekčního programu:

Subjekty, které spravují genetické zdroje hospodářských zvířat na území České republiky:

- Svaz chovatelů červenostrakatého skotu¹,
- Svaz chovatelů holštýnského skotu²,
- Svaz chovatelů masného skotu³,
- Národní hřebčín Kladruby⁴,
- Asociace svazů chovatelů koní⁵,
- Asociace chovatelů huculského koně⁶,
- Český svaz chovatelů⁷ (pro genetické zdroje králíků, nutrií a drůbeže),
- Kluby chovatelů genetických zdrojů drůbeže⁸,
- Svaz chovatelů ovcí a koz v České republice⁹,
- Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě¹⁰,
- Rybářské sdružení České republiky¹¹.

¹ Svaz chovatelů českého strakatého skotu [online]. © 2008 Svaz chovatelů českého strakatého skotu, [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.cestr.cz>>.

² Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR [online]. Copyright © 2005 - 2008 Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o.s., [cit. 2008-09-17] Dostupné z: <<http://www.holstein.cz>>.

³ Český svaz chovatelů masného skotu [online]. © 1991, 2006 Český svaz chovatelů masného skotu [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.cschms.cz>>.

⁴ Národní hřebčín Kladruby nad Labem [online]. Copyright © 2003 - NH Kladruby nad Labem. [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.nhkladruby.cz>>.

⁵ Asociace svazů chovatelů koní České republiky [online]. © 1999 - 2008 Asociace svazů chovatelů koní České republiky, o.s. [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.aschk.cz>>.

⁶ Farma hucul [online]. [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.hucul.org>>.

⁷ Český svaz chovatelů [online]. Copyright © 2003 - 2008, Poslední úpravy 9. 9. 2008. [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.cschdz.cz>>.

⁸ Český svaz chovatelů [online]. Copyright © 2003 - 2008, Poslední úpravy 9. 9. 2008. [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.cschdz.cz/kluby/drubez.html>>.

⁹ Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR [online]. Copyright © 2003 SCHOK [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.schok.cz>>.

¹⁰ Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě [online]. Copyright © SCHPCM [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://www.schpcm.cz>>.

¹¹ Rybářské sdružení České republiky [online]. © 1998-2007 Rybářské sdružení České republiky [cit. 2008-09-17]. Dostupné z: <<http://rybsdr.fish-net.cz>>.

Průvodní list skotu – telete do 28 dnů věku													
Ušní známka										Narození			
Kód země	Identifikační číslo									Datum narození		Registrační číslo hospodářství (narození telete)	
										Den	Měsíc		Rok
Ušní známka matky										Pohlaví			
Kód země	Identifikační číslo												
Přemísťování													
Číslo řádku	Datum přemístění	Registrační číslo (hospodářství, obchodníka, provozovny jatek, provozovny asanačního ústavu)									Podpis		
1													
2													
3													
4													